

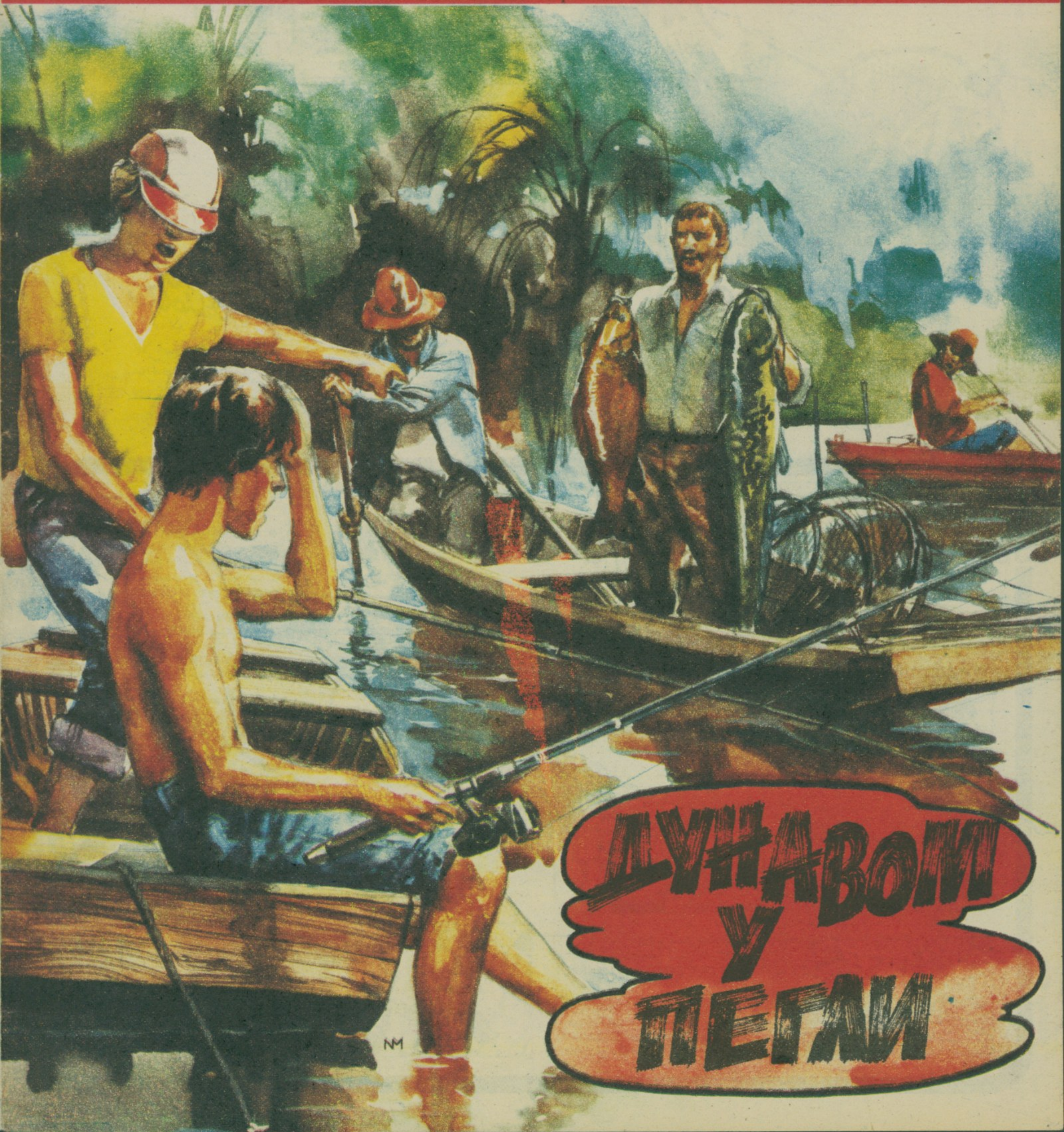
ПОЛИТИКНИ

27. 5. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 20 ДИН

БРОЈ

1639

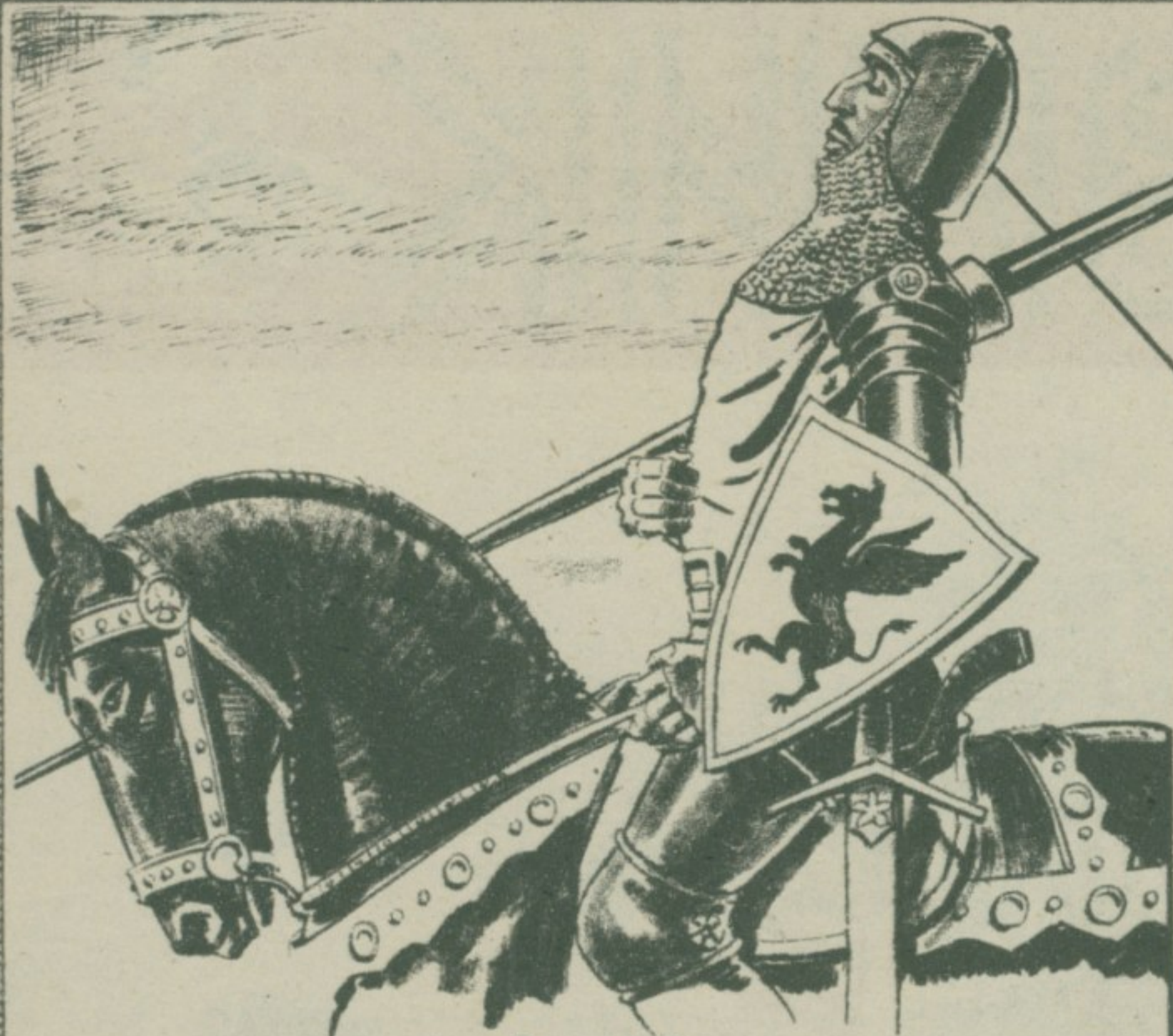
ЗАБАВНИК

ЛУНАВОМ
У
ПЕГЛИ

Фирма

Веровали или не!

МАРКИЗ ОД ПОНТЛЕА

КОЈИ СЕ БОРИО У ПАЛЕСТИНИ 1355. БИО ЈЕ ТЕШКО РАЊЕН И ЊЕГОВИ ПРИЈАТЕЉИ СУ ГА ПРЕНЕЛИ ДО МАРСЕЈА ГДЕ СУ ГА ПОСТАВИЛИ НА КОЊА У ПУНОЈ РАТНОЈ ОПРЕМИ. МАРКИЗ ЈЕ ИЗДАХНУО ВЕК СЛЕДЕКЕЋ ДАНА, А КОЊ ЈЕ НАСТАВЉАО ДА ГА НОСИ ЈОШ 800 КМ-СВЕ ДО ЗАМКА СВОГ ГОСПОДАРА.

МАСКА

ОД ЈУДАСКЕ ЛОБАЊЕ, КОЈУ СУ АЦТЕЦИ КОРИСТИЛИ У ВЕРСКИМ ОБРЕДИМА, ИМАЛА ЈЕ У ОТВОРИМА ЗА ОЧИ ШКОЉКУ С ГВОЗДЕНИМ КУТЛИЦАМА И ЖРТВЕНЕ НОЖЕВЕ У УСТИМА И ОТВОРУ ЗА НОС. МАСКА ЈЕ ПРОНАЂЕНА У ГЛАВНОМ ГРАДУ МЕКСИКА - МЕКСИКУ.

ВОЛС ВЕСТЕР

ИЗ ВИРѢНИЈЕ (САД), БЕРБЕРИН ЈЕ ОД 1908. И ТО У ИСТОЈ РАДЊИ. ПОЧЕО ЈЕ ДА РАДИ КАО ДЕЧАК КАДА ЈЕ БИО ТОЛИКО МАЛИ ДА ЈЕ МОРАО ДА СТОИ НА СТОЛИЦИ.

Последња жеља

АРЦИЈА АРНОЛДА ИЗ ГРАДИКА СИПИО (ИНДИЈАНА, САД) БИЛА ЈЕ ДА ПОРЕД ЊЕГОВОГ ГРОВА ПОСТАВЕ ДВА ПАРКИНГ-САТА ЈЕР ЈЕ ЦЕЛОГ ЖИВОТА ИМАО ПРОБЛЕМА С ПАРКИРАЊЕМ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

у великој робној кући у Хонгконгу изложено је пет праменова косе дужине пет центиметара на којима је исписана читава једна песма. Купци се забав-

љају тако што помоћу микроскопа покушавају да дешифрирају 93 кинеска знака. Аутор је Хуаг Лао Фан који је у Кини познат по томе што изванредно црта на зрнцима пиринча.

пољопривредници у Северној Америци веома су забринuti јер их све чешће угрожавају веома опасне пчеле ко-

је су, у жељи да добију пчелу која ће бити отпорнија и давати више меда, сами створили укрштањем једне афричке и европске врсте. Пчеле су једноставно подивљале, што сада наноси велику штету пољопривреди.

у близини Кокла, села на Пелопонезу, група археолога открила је краљевску гробницу стару 3500 година. У гробници је пронађена јединствена фреска, као и мноштво посуђа од сребра и

злата веома fine израде. Рачуна се да гробница припада некадашњој Микени, граду по коме је добила име и древна цивилизација.

Хозе Рибамар де Оливеира, колач злата у планинама Сијера Пеладе, у држави Пара (Бразил), био је већ на измаку снаге, гладан и без игде ичега кад је

у једном дану пронашао три грумена злата тешка 39, 32 и 20 килограма чија вредност износи двеста милиона динара.

на последњој традиционалној трци камила у Саудијској Арабији прво место освојио је дванаестогодишњи Ахмед Абдул Рахман. Иза њега је остало тачно 1669 конкурената. Ахмед је добио награду од десет хиљада долара и пуну шаку злата коју му је лично дао краљ.

морски слонов, који су на калифорнијској обали Тихог океана били готово истребљени поткрај прошлог века, данас поново могу да се виде и рачуна се да их тренутно има око 120 хиљада.

према анкети коју је спровео лондонски лист „Санди Тајмс“ најнезадовољнији животом су Италијани. Њих следе Шпанци, па Јапанци. Најзадовољнији су Данци, Швеђани и Американци.

у Великој Британији тренутно је најтраженија књига која помаже женама да науче како да се одбране од напасника. Књига се зове „Како реаговати“.

на вратима једне продавнице у Токију дословце пише: „Посетите нашу радњу – бићете срдечно примљени. Наши продавци ће према вама бити љубазни попут оца који тражи супруга за своју кћер без мираза. Ваш улазак у нашу продавницу биће поздрављен као сунце после кише“.

Кад с јесени, у пролеће и за великих поводња у било које доба године из подземног гротла познате Титове пећине у Дрвару почне да шикља огромна количина воде, која се испод кућице Музеја претвара у велики водопад широк неколико и висок десетак метара, мештани обично кажу: „Процветала пећина“.

Старији Дрварчани и преживели борци НОБ-а који су се претпоследњег ратног пролећа нашли у Дрвару причају да је у време одржавања Другог конгреса УСА-ОЈ-а, од 2. до 4. маја 1944, из пећине крај реке Унац избијао величанствен водопад који се снежном белином пресијавао на топлотом мајском сунцу а с времена на време појавио би се и спектар дугиних боја, а хук воде разлегао се читавом дрварском долином.

Колико год се знају и најситнији детаљи о историјском значају Титове (Велике) пећине у Дрвару, толико су непознати природни феномени везани за њу. Дуго се није знало шта скрива њена унутрашњост.

Узгредна испитивања

Прво истраживање Велике пећине на десној обали реке Унац, километар-два низводно од Дрвара, вршио је колико памте и знају најстарији мештани, техничар Драго Цицварић. У овај нимало једноставан подухват Цицварић се упустио из чисто практичних разлога: занимало га је да ли се вода из Велике пећине може користити за снабдевање града питком водом или, у најгорем случају, за напајање парних локомотива уског колосека. Резултати тог истраживања очигледно нису били очаравајући јер о њима има сасвим мало прецизних података.

У одгонетање тајне Титове пећине знатне напоре уложила је затим група загребачких спелеолога, за њима је кренула екипа ваљевских спелеолога-аматера. Међутим, досад најзначајнија испитивања извршио је познати београдски научник Душан Дукић, у периоду између 1951. и 1953. године.

По налогу Географског института Српске академије наука и уметности, а затим и Комисије за водoprивреду, односно Скупштине општине Дрвар, професор Дукић је испитивао котлине средњег тока реке Унац.

Испитивање Титове пећине вршили смо онако узгред и успело нам је да се спустимо до Сифонског језера у пећини које лежи 119 метара од пећинског улаза и 37,5 метара испод нивоа реке Унац...

Његова истраживања врло брзо су обелодањена и чини се да је Титова пећина тек после тога добила потпунију личну карту јер су објашњени и неки од природних феномена који су дуго представљали тајну. Основни подаци су следећи:

— Титова пећина у Дрвару смештена је у брду Градина, на десној страни реке Унац, неких петсто метара од најближих кућа. Улаз у пећину налази се 23 метра изнад Унца;

☆☆

ЈЕЗЕРО СКРИВА ПРИТОКЕ

☆☆

— До пећине се може доћи из три правца о чему, на срећу, фашисти 25. маја 1944, приликом десанта на Дрвар, нису знали...

— Испитивање Титове пећине — каже Душан Дукић — показало је да се у кршу не могу правити тачне претпоставке и да изненађења могу бити врло велика!

Препрека је савладана

Истраживање које је, нормално, било скопчано и са многим опасностима као уосталом и сваки пут

У ДУБИНИ ТИТОВЕ ПЕЋИНЕ У

ДРВАРУ ОТКРИВЕНО ЈЕ

СИФОНСКО ЈЕЗЕРО КОЈЕ

ЛЕЖИ ГОТОВО ЧЕТРЕДЕСЕТ

МЕТАРА ИСПОД НИВОА

РЕКЕ УНАЦ. НАУЧНИЦИ

ЛУПАЈУ ГЛАВУ

ПОКУШАВАЈУЋИ ДА

ОДГОНЕТНУ ЊЕГОВУ ТАЈНУ.

у непознато, открило је праву ризницу природних феномена, бројне канале, језера, врела... Тзв. Канал колибе занимљив је и по томе што је 25. маја 1944. био прилично тешка препрека коју је Тито морао да савлада заједно са својим сарадницима и најужом пратњом. Наиме, овај канал се шири од улаза

пећине према унутрашњости, а његова висина се креће од 6 до 10 метара и Тито је ту висину морао да савлада конопцем попут правог алпинисте да би се затим коритом водотока Велике и Мале пећине дочепео Брине, одатле пробио на Подове и даље у планину Клековачу, па на Вис...

На десној страни налазе се тзв. Гвоздена врата иза којих следи Железни канал који се проширује према таваници са бројним пукотинама. Следи затим Први одсек Титове пећине са изузетно широким пукотинама у кречњаку који се стрмо, готово вертикално, спушта до 9,5 метара изнад Унца.

За геологе и спелеологе, мада не само за њих, важни су прецизни подаци и о Пећинском каналу, Тунелу, Каналу великог слива, те Другом одсеку, затим Каналу пред језером. Ипак, чини се да је откривање малог Сифонског језера овалног облика дубоког преко 120 см за Душана Лукића представљало највеће изненађење: наиме, његов ниво је тада лежао на 37,55 м испод нивоа реке Унац која је, мерећи у правој линији, од језера удаљена свега 180 м.

Занимљиво је да се вода из овог језера површине 12 м² повремено диже тако брзо и снажно да избија на целом профилу канала код Гвоздених врата и у великом слапу протиче и преко 4 м³ воде у секунди!

Има нека тајна веза

Изненађење је било тим више што је истраживач Дукић већ у првом спуштању испод нивоа Унца помислио да доле нема никакве воде. Јер, готово двадесет метара пута ни капи, а онда — језеро. Овај феномен Дукић објашњава на следећи начин:

— Мислим да испитани део канала Титове пећине представља (само) улазни крак огромног сифона великог подземног тока. А он се налази непосредно иза расадне површине којом се стрмина Подовске Брине наставља дубоко под језерске наслага читаве Дрварске жупе. Вода из корита Унца не може подземно доспети до Сифонског језера Титове пећине нити до пукотина у кречњацима Градине јер је вододржливе стене (глина и лапора), покривене тањим слојем речних наноса, одвајају од скаршћеног земљишта. Систем пукотина и канала Титове пећине је на тај начин одвојен од Унца ниском подземном браном-загатом...

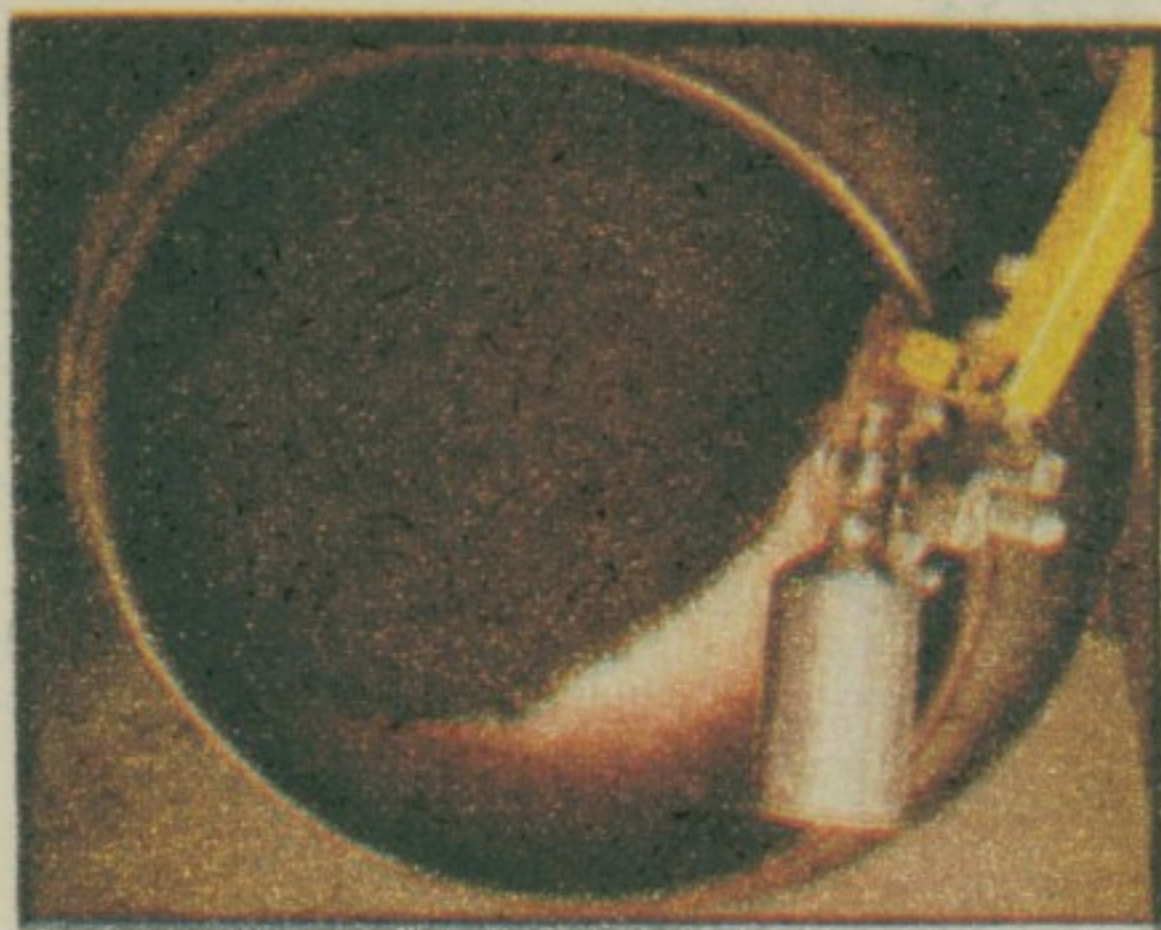
У покушајима да одгонетне тајну постанка Сифонског језера, односно установи откуд оно добија воду, Душан Дукић каже да садашња хидролошка функција Титове пећине указује на постојања подземног развођа неке друге реке, вероватно Санице, готово по средини топографског слива Унца. Можда ће прави одговор дати бојење воде флуоресцином (уранином) чиме би могла да се установи евентуална веза Титове пећине са тзв. периодским врелима и врелцима у Дрварској долини, односно да се испита претпоставка о „вези“ Сифонског језера са извором реке Санице.

У свим овим претпоставкама научника једно је сигурно: најчувенија пећина наше историје је својеврстан природни феномен. Поред историчара наше народноослободилачке борбе и револуције, Титова пећина у Дрвару је, ето, изазов и за геологе.

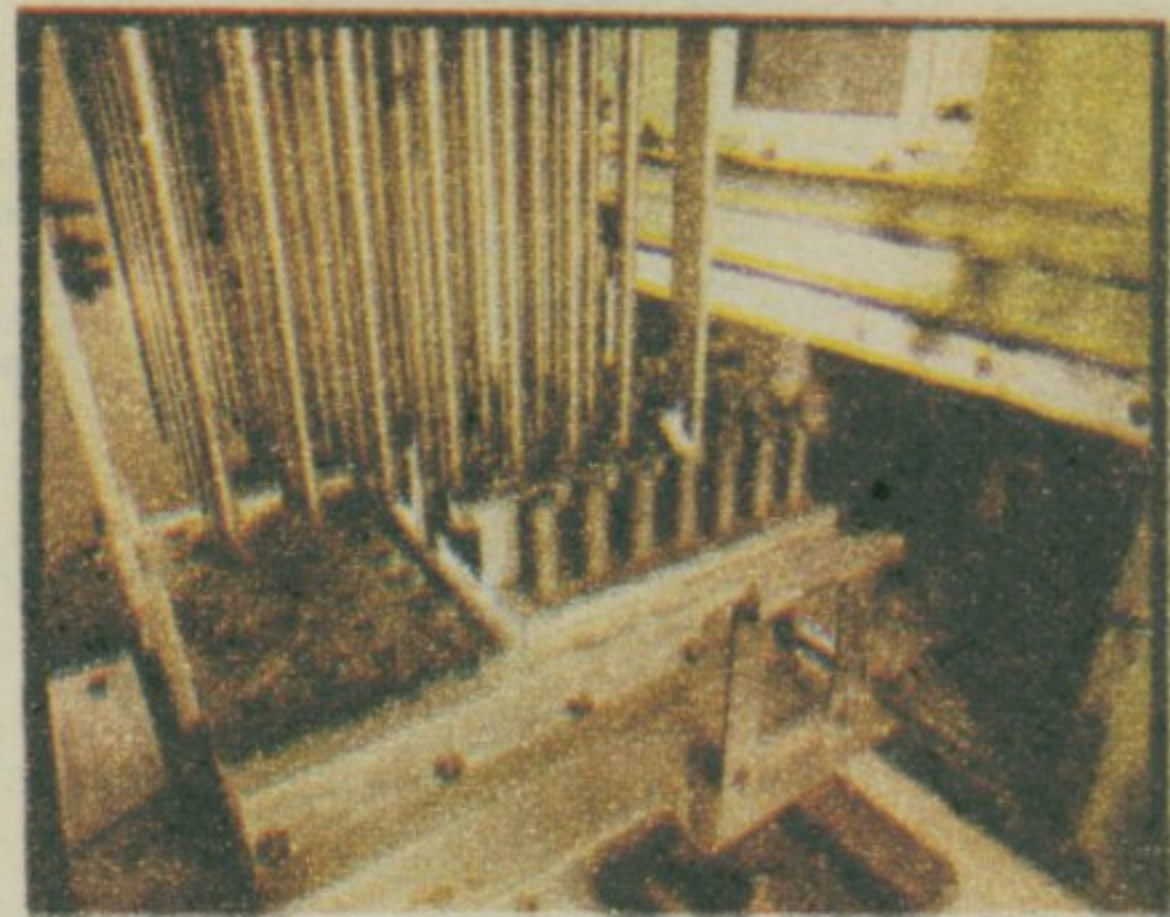
Божо МАЈСТОРОВИЋ

ИЗРАДА СВЕТЛЕЊИХ
РАКЕТА ЈЕ ВЕШТИНА.
НЕ ЗНА СЕ ШТА ЈЕ
ТЕЖЕ: НАЧИНТИ
СМЕШУ КОЈА ДАЈЕ
ШТО ПРИВЛАЧНИЈИ
СПЕКТАР БОЈА ИЛИ
ДОБИТИ ДОЗВОЛУ ЗА
РАД.

РАСКОШНИ

Мешање
кукурузних зрна
са смешом
која ће
касније
да распе боју

Набијање
и пресовање
експлозива
обавља се
у посебној
просторији
са дебелим
бетонским
зидовима

Расипање предивних боја на тамном небу, чаробна светлост којој се дивимо, драгуљ значајних датума у години. Званично се назива скуп светлећих или луминисцентних боја, незванично – ватромет.

Арапски Емирати су опсењени светлећим ракетама из којих се разлива и пада на земљу раскошна светлост. Купују их на тоне и сваки час приређују ватромет. Чине то и друге земље света, сиромашније, бар о националном празнику. Израчунато је да се у СР Немачкој на овај блештави догађај потроши годишње око 320 милијарди старих динара! Иако се ту производи највише светлећих ракета, домовина ватромета је – Кина...

Ни два ватромета нису иста. Увек постоји лепши, а то је онај који даје већи и привлачнији спектар боја. Кинеска шарена светлост је ненадмашна. Најблиставије су тајна коју Кинези не би открили ни за какав новац. Продаће сваку светлећу ракету, по жељи купца, ову или ону, али формула смеше која у жељеном тренутку изазива одређене светлосне ефекте не открива се никад. Преноси се с колена на колена стотинама година.

Римска светла и поларно сунце

Енциклопедија пружа штуре али прецизне податке. Тако се из ње сазнаје да су светлеће или луминесцентне боје у ствари смеше сулфида, калцијума, стронцијума или баријума са својим оксидима или полусулфидима уз додатак алкалних хлорида и трагова једињења мангана, бакра или бизмута. Те смеше имају способност

да извесно време после осветљавања блеште у мраку. Комбиновањем сулфида земноалкалних метала настају масе које светле љубичасто, угаситоплаво, светлосзелено, жуто или наранџасто-црвено. Ако се дода да је барање тим делом хемије посао пиротехничара, чини се да је све речено. Али није!

Сама израда светлећих ракета за ватромет не захтева сложен рад. Права уметност је „мућкање“ смеше. Да ствар није једноставна говори податак да се ракете за ватромет производе у малом броју земаља. Ни подизање ракета увис није велико умовање. Ипак, опасно је па се дозвола за производњу и лансирање добија од највиших власти и то веома тешко.

Зна се какву светлост даје поједина хемијска смеша, али је вештина дозирање, односно утврђивање односа и количине, јер се тиме постиже изазивање и расипање светлосних боја по жељеном рас-

пореду које и тако и у коначном збиру дају изванредан ефекат. Отуда и називи за поједина ватрометна расипања: ватрени водоскок, римска светла, поларно сунце... А шта тек рећи за розету из које „искачу“ једна за другом остале, свака лепша од претходне! Између искакања севају муње и осветљавају околину као да је дан. Произвођачи те светлеће ракете су отац и син Франц и Матијал Линиг из Штутгарта. На њу су утрошили годину експериментисања.

Дозвола се лако губи

Кина и СР Немачка производе ракете са најлепшим расипањем светлости. У СР Немачкој тим послом бави се чак 12 фирми. Најбоља припада оцу и сину Линиг. Њихова фабрика се налази на периферији града, а опите са новим светлећим ракетама обављају далеко у пољу. С обзиром да се барата експлозивом, мере безбедности су максималне. Довољна је и најмања незго-

да да се изгуби дозвола за рад. Становници околних кућа навикли су на експлозије Линигових. Не протестују. Зашто би када често посматрају ватромет.

Поред дозволе за производњу и тестирање светлећих ракета, Линигови имају овлашћење и за извођење ватромета. Иду свуда где их позову. До сада су обишли више од половине земаља света. Колико су лансирали ракете то нико од њих не зна. Неколико милиона? Могуће! У њиховом продајном програму налази се око 150 врста ракета за ватромет. Свака има име: комет, колор, поларис, вулкан, кубичасти топовски удар, кинески бубањ, ватрени точак, ватра тигрове главе...

Линигови су се нарочито извештили у стварању разнобојне светлости која падајући на земљу личи на водопад. У лансирању светлеће ракете готово немају премца. Пиротехничари тврде да је усмеравање ракета у одређеном правцу и разливање боја

на жељеној висини више од вештине.

Ништа без кукурузних зрна

Справљање светлећих ракета за ватромет обавља се утврђеним редоследом и углавном ручно. Основно је поштовати мере безбедности јер се ради са експлозивним и запаљивим материјалом. Пушење је искључено.

Смеша која ствара спектар боја ставља се у пластичну куглу и затвара, а око ње обавија још један пластичан зид. Смешу чине разнобојне куглице. Наиме, да би се боје издвојиле и свака расула своју светлост, у њих се, још док се свака налази у одвојеној посуди, бацају кукурузна зрна. Мешалица уклања зрна у боју. После сушења око сваког кукурузног зрна стврдне се смеша и тако добијају куглице одређене боје. Од сваке врсте узима се онолико колико је предвиђено и њима пуни пластична кугла. У зависности од наме-

Лансиране рампе. За испаленим ракетама остаје пламени талас.

ВОДОПАД

не, тежина кугле износи 100 грама до 15 килограма.

Други део светлеће ракете, такозвани погонски, чини алуминијумска чаура, најчешће дугачка 12 а широка 5 милиметара. У њу се сипа и набија црни барут. То се ради у посебној бетонској комори чији су зидови дебели читав метар. Барут набија машина чији притисак износи 100 тона на квадратни центиметар! У чауру се ретко ставља више од 5-6 грама експлозива. Изгледа невероватно да тако мала количина барута може да подигне ракету на висину од 80 метара.

Трећи део фитиљ – састављен је из два дела. Један повезује експлозивну чауру и куглу са разнобојним зрнима, а други излази из експлозивне чауре у правцу земље.

Активирање групе батерија врши се електричним путем

Делови се постављају у картонску цев одозго на доле редом: кугла са смешом, фитиљ, експлозивна чаура, други фитиљ. Цев се на врху завршава украсним „шеширићем“, купом, а на крају затвара чепом кроз који пролази други фитиљ-бакља. Да би се светлећа ракета лакше преносила и испаливала, још у фабрици се причвршћује на штап.

Лансирање је опасно и захтева посебну пажњу. Несреће су честе. Испаливање се врши из цеви од бетона и челика причвршћених за дрвену рампу налик минобацачу. Лице које врши активирање мора да се налази иза природне препреке. Правило је да се остала службена лица удаље 150 метара. На глави се носи кацига.

Ракете се испаливају појединачно или везано, односно неколико заредом. То се обавља електричним путем, мада може и ручно приношењем пламена бакљи.

Процес лансирања започиње сагоревањем бакље. Затим се пали црни барут. Експлозивно пуњење чини своје и док ракета лети увис, гори фитиљ повезан с пластичном куглом. Од дужине трајања сагоревања тог фитиља зависи на којој ће се висини кугла распрснути и расути светлост.

Ватромет траје просечно 15 минута. За то време најчешће се испали око 1500 ракета од око 200 килограма. У западној Европи то „задовољство“ стаје око 50 милијарди старих динара. Цена може да буде мања. Тада је светлост ватромета скромнија.

М. ТОДОРОВИЋ

Најлакши део посла је стављање „шеширића“ на врх светлеће ракете

Ово су речи Роберта Ебленелпа, машинског инжењера, који је 1949. у двадесет седмој години, изумео седмоделни нецурећи вентил и њиме револуционисао индустрију „аеросол“ распршивача омогућивши да се готово све и свашта стрпа у лимену боцу и из ње шприца у виду „спреја“. Ебленелп је изум патентирао и основао „Корпорацију прецизног вентила“ која га је правила, избацивала на тржиште и продавала. Од тада до данас зарадио је преко сто милиона долара јер његова корпорација у

ски уништава Земљин заштитни озонски омотач.

Ништа лошије није прошао ни Силван Голдман, власник супермаркета из Оклахома Ситија. Случајан поглед столице на склапање у његовој канцеларији дао му је идеју да измисли лака спретна „колица за куповину“ која се склапају и лако уносе и износе из аутобуса или трамваја, као од шале вуку уз и низ степенице и примају доста терета. Четвртог јуна 1937. године Голдман је свечано и својеручно употребио прва колица за куповину, и то у својој самопослузи.

са равним дном, много практичнијих од тада постојећих обичних. Овим изумом, данас у широкој употреби, Маргарет Најт није се обогатила. Када је умрла, испоставило се да све што је имала није вредело више од двеста седамдесет пет долара, истина пре нешто мање од једног века. Али, на њен рачун обогатили су се други.

Физичар Честер Карлсон, син берберина досељеника из Шведске, измислио је сув или ксерографски систем копирања радећи на том изуму у спо-

(сви га знамо са боца пива или киселе воде). Али, 1892. године то је била фантастична новост и олакшица и за произвођаче и за потрошаче свих могућих напитака, а изумитељ је основао „Компанију за патент-затвараче“ која му је и донела богатство. До 1960. постојао је у свету само Пејнтеров затварач за боце, осим запушача од плуте за вино, све док се није појавио поклопац на одвртање. Сада се употребљавају оба типа и наследници патентних права млате паре јер немају конкуренцију.

ла“. У почетку су провидни листови целофана били скупи и употребљавали су се само за увијање луксузних поклона. Касније је усавршен јевтин процес производње, а целофан се највише употребљава за паковање у прехранбеној индустрији. Огроман успех целофана омогућио је Бранденбержеу да живот и даље схвата као хоби, али је променио пасију — почео је да сакупља аутентичан намештај из епохе Луја XV.

Волис Хјум Кередес, крајње осетљив и стидљив човек, који је радио као хемичар у истраживачком одељењу америчке фирме Ди Пон де Немур, направио је прву најлонску нит на свету 1934. године пропуштањем одређеног хемијског раствора кроз иглу за инјекције. Најлон, првобитно назван полимер 66, у почетку је употребљаван за прављење чарапа и четкица за зубе. Тек касније откривено је да у техничкој примени по јачини може да конкурише металима, а неко време био је и веома популаран у индустрији текстила. Његов изумитељ је изабран за члана Националне академије наука, али очигледно није осетио праву вредност свог дела. Сматрајући себе неуспешним научником и у дубокој тузи због смрти сестре, Кередес је извршио самоубиство 1937. године. Тако није доживео да види блиставу будућност најлона.

Први сат за паркирање угледао је светлост дана 1935. године у Оклахома Ситију у САД. Грађанима, нарочито возачима, изум се нимало није допао, и када су сатови за паркирање постављени и у месту Моубајлу у Алабами, становници су дохватили секире и уништили их. Овај оправдани излив гнева није много вредео јер је сат за паркирање суверено завладао, изгледа за сва времена, готово свим улицама света. Чудовишна направа је идеја Карлтона Меџија, члана Трговинске коморе из Оклахома Ситија. Он је ствар смислио и замолио машинског инжењера професора Џералда Хајла да му помогне. Овога је идеја одушевила и с пуно жара се бацио на посао. Први сат за паркирање личио је на векну хлеба набодену на кратак штап. На малом стакленом прозорчету појављивао се, после убацивања новчића, натпис „слободно“, а након истека времена „забрањено“. Убрзо потом тандем Меџи — Хејл направио је други спретнији прототип какав је и данас у употреби.

Припремила:
Бојана ДОЖИЋ

РОБЕНИ ПОД СТВАРИ МАЛЕ АЛИ ВРЕДНЕ СРЕЋНОМ ЗВЕЗДОМ

ВЕЛИКИ ЕДИСОН ЈЕ
ГОВОРИО ДА ЈЕ
ГЕНИЈЕ 99 ОДСТО
ЗНОЈЕЊЕ И 1 ОДСТО
НАДАХНУЋЕ. ЈА
КАЖЕМ ДА ЈЕ 2
ОДСТО НАДАХНУЋЕ, 8
ОДСТО РАД И 90
ОДСТО ЧИСТА СРЕЋА!

Сједињеним Америчким Државама сваке године прода билион вентила, а више од пола билиона у десет страних земаља. Што се тиче богатства, Роберт Ебленелп, интиман пријатељ бившег америчког председника Ричарда Никсона, заиста је имао среће колико је тежак. Питање је само колико је његов изум усрећно човечанство које га немилице раби — неки научници сматрају да флуорисани угљоводоник из наших вољених спреј-болица већ више од тридесет година системат-

Данас таквих колица, чији патент држи он, има на милионе и сваке године их се произведе преко милион. Голдман је постао милионер, али је заиста олакшао живот свим домаћицама овога света.

Маргарет Најт из Спрингфилда у Масачусетсу није била добар ђак и завршила је само основну школу, али је одувек волела механичке справице и разумела се у апарате. У року од две године, од 1867. до 1869, она је смислила теш-

редној просторији козметичког салона своје таште у Њујорку. Патентно право на изум купила је 1947. године Компанија Халонд, касније названа „Ксерокс“. Честер Карлсон је, наравно, постао мултимиллионер, а његов први апарат за суво копирање изложен је у Смитсонијанском институту у Вашингтону.

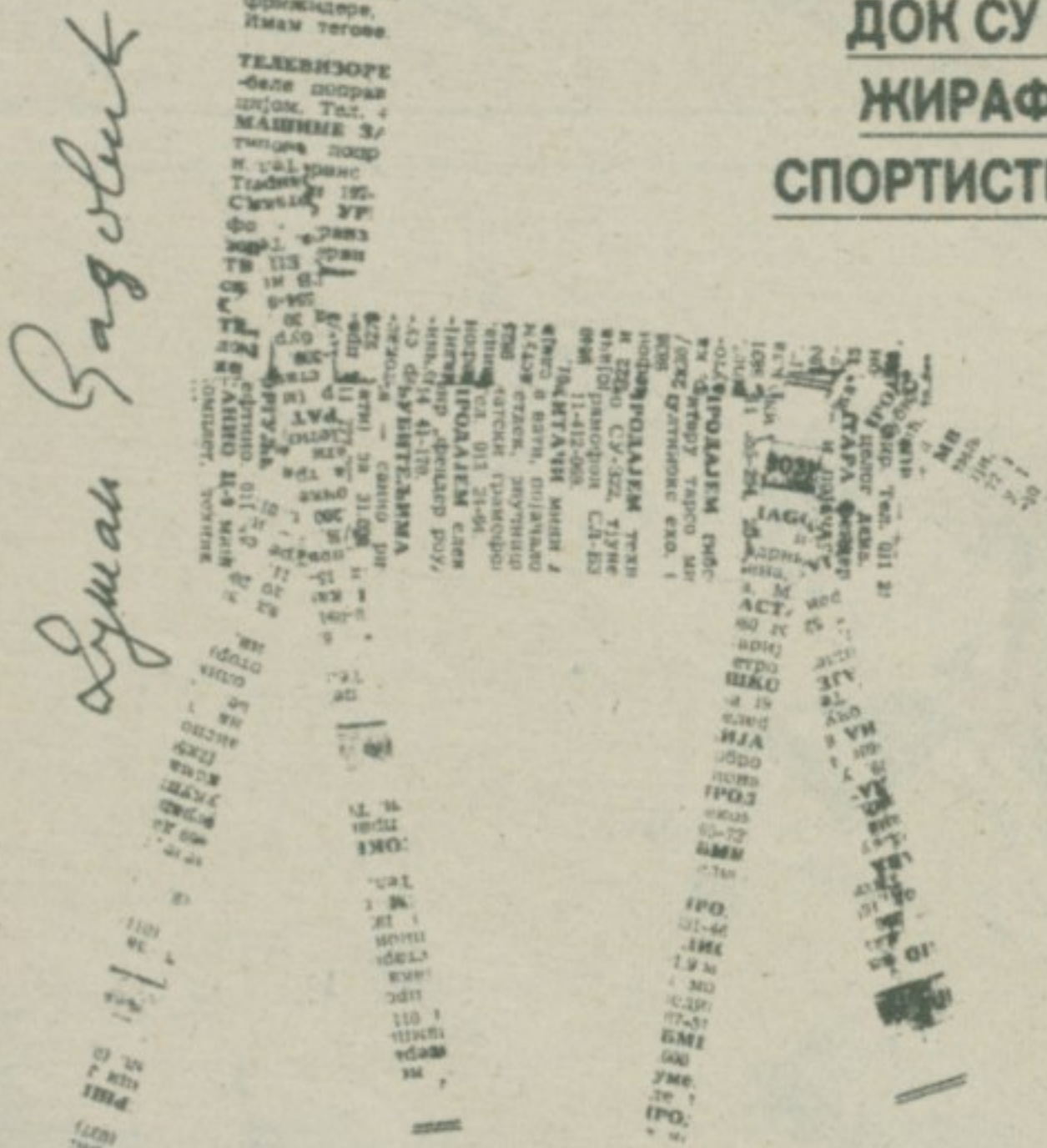
И Виљем Пејнтер, кверкер из Балтимора у Сједињеним Америчким Државама, згрнуо је милионе захваљујући данас тако ништакној стварчици као што је затварач за боце

Швајцарски хемичар Жак Едвин Бранденберже, аристократ и бизнисмен, схватио је хемију као хоби и од 1900. године пасионирано је покушавао да створи материјал који не пропушта воду. Добио је танак „филм“ начињен од вискозе и назвао га целофан. Следећих неколико година провео је на смишљању машине која би омогућила његову масовну производњу. Године 1908. патентирао је поступак, а 1911. почео је да продаје свој производ, врсту синтетичког савитљивог „стак-

ЖИРАФА ИЗ ПЕРА ПОЗНАТИХ

ТО БИ БОЉЕ НАЦРТАЛА МОЈА КЋЕРКА

ДОК СУ „ЗАБАВНИКОВИ“ ЧИТАОЦИ ЖЕЉНО ОЧЕКИВАЛИ СВОЈУ ЖИРАФУ, ЗАМОЛИЛИ СМО НАШЕ ПОЗНАТЕ ПИСЦЕ, НОВИНАРЕ, СПОРТИСТЕ И ДРУГЕ ЛИЧНОСТИ ИЗ ЈАВНОГ ЖИВОТА ДА ЈЕ НАЦРТАЈУ КАКО ТО ОНИ ЗНАЈУ И УМЕЈУ.

Песник и публициста Душко Радовић мислио је у почетку да се шалимо а онда је рекао: „Па, ако је тако – нека вам буде, али читаоци ће ми се смејати јер ја не умет да цртам“. Као што видите, песнику су помогле маказе и новине.

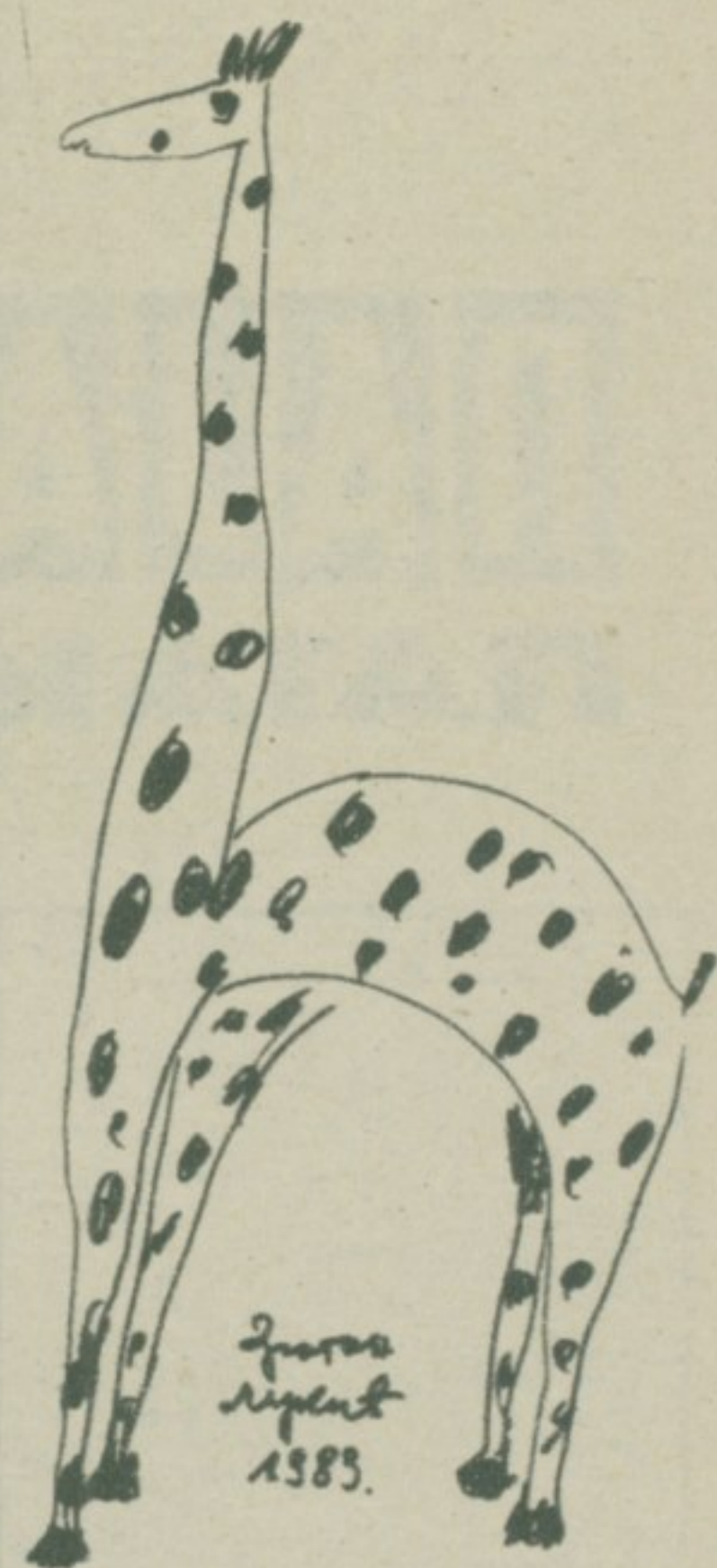
КО ЋЕ БИТИ „КУМ“ ЖИРАФАМА

Пошто су две жирафе, женка и мужјак, већ дошле до своје последње станице – Београда, ПОЗИВАМО ЧИТАОЦЕ „ПОЛИТИКИ-НОГ ЗАБАВНИКА“ ДА ИМ ДАЈУ ИМЕНА.

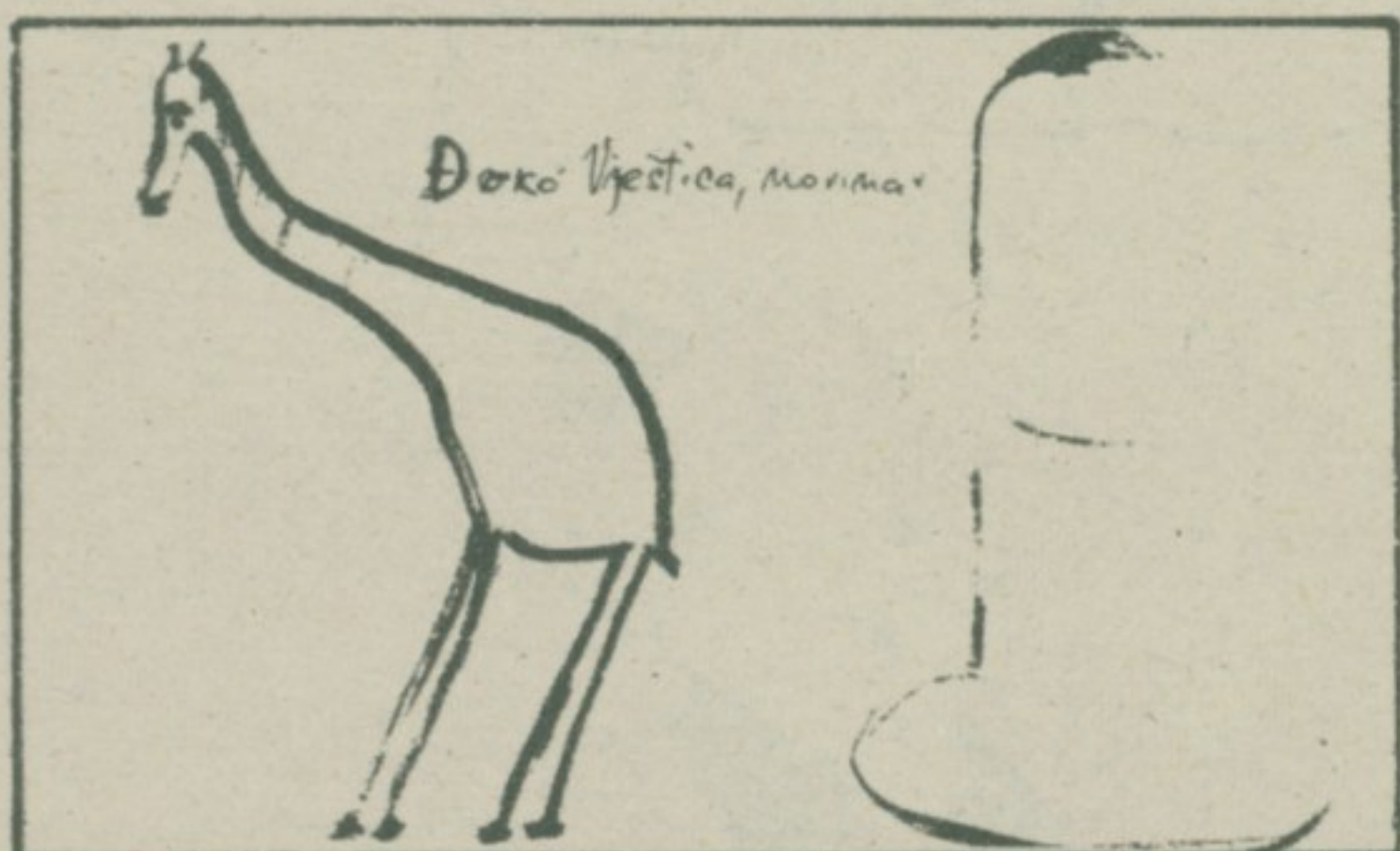
На дописној карти треба да напишете једно име за мужјака и једно за женку. Не заборавите да на полеђини читко напишете своје име, презиме и тачну адресу.

Читаоце који буду дали најлепша имена очекују награде!

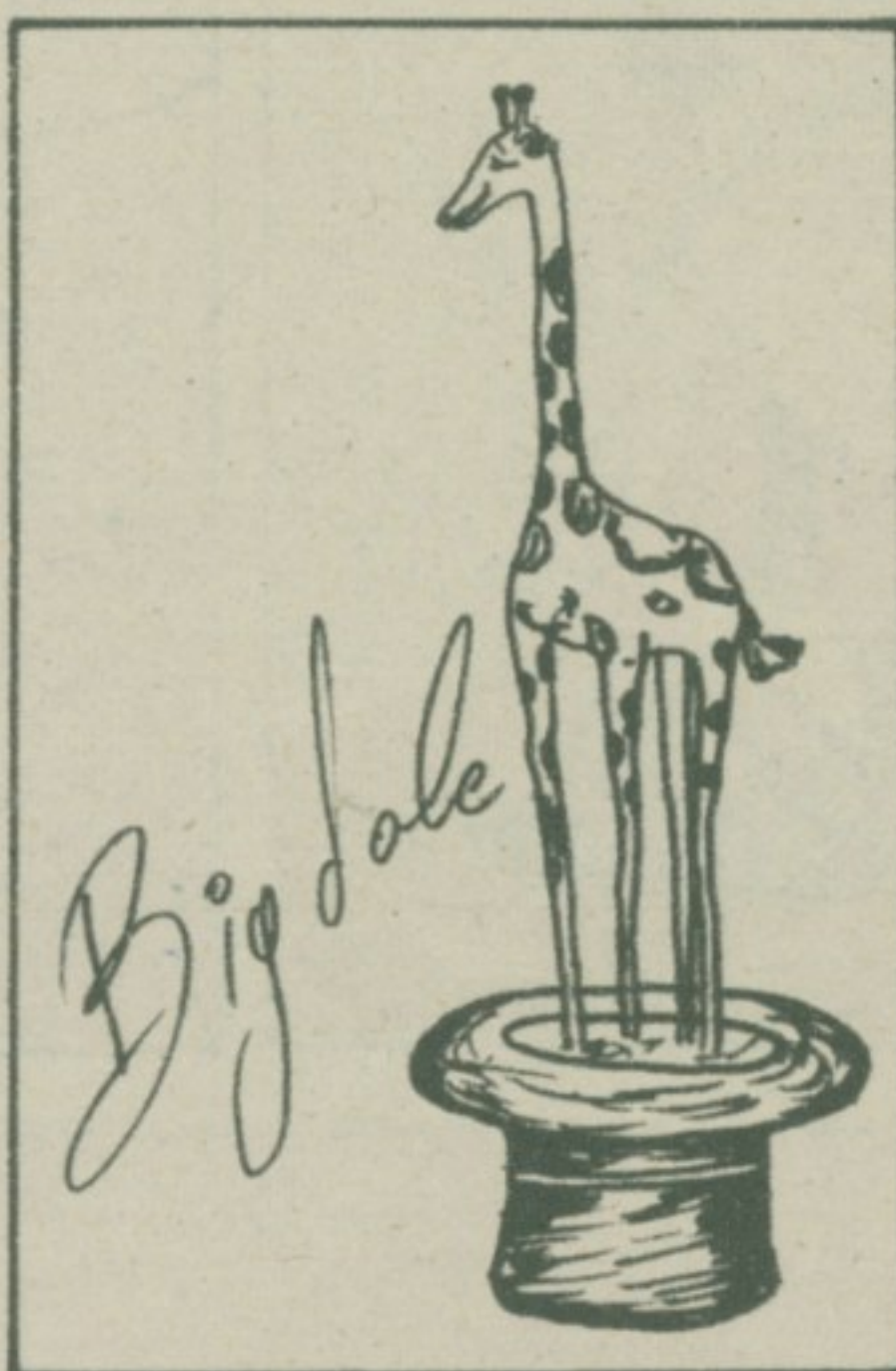
Ваши предлози треба да стигну у редакцију најкасније до 3. јуна ове године.

Песник Драган Лукић послао је уз цртеж и стихове: „...и миц по миц па су све жирафе обукле шарени циц.“

Новинар Ђоко Вјештица покушао је да се извуче из ове комбинације: „То би боље нацртала моја деветогодишња кћерка“. Ипак, ево његове жирафе испод које је написао: „Ко је читао „Малог принца“ лепо види да је испод шешира (десно) једна још лепша жирафа“.

Биг Лале је цртеж извадио из шешира.

Певач Здравко Чолић „отпевао“ је своју жирафу за непун минут.

Ко каже да фудбалери вешто баратају само лоптом! Овако је свој задатак обавио Бошко Ђуровски, фудбалер „Црвене звезде“.

Фудбалер „Звезде“ Александар Стојановић и Митар Мркела из ОФК Београда урадили су цртеж тимски – један је цртао тело, а други се забавио њеним шарама.

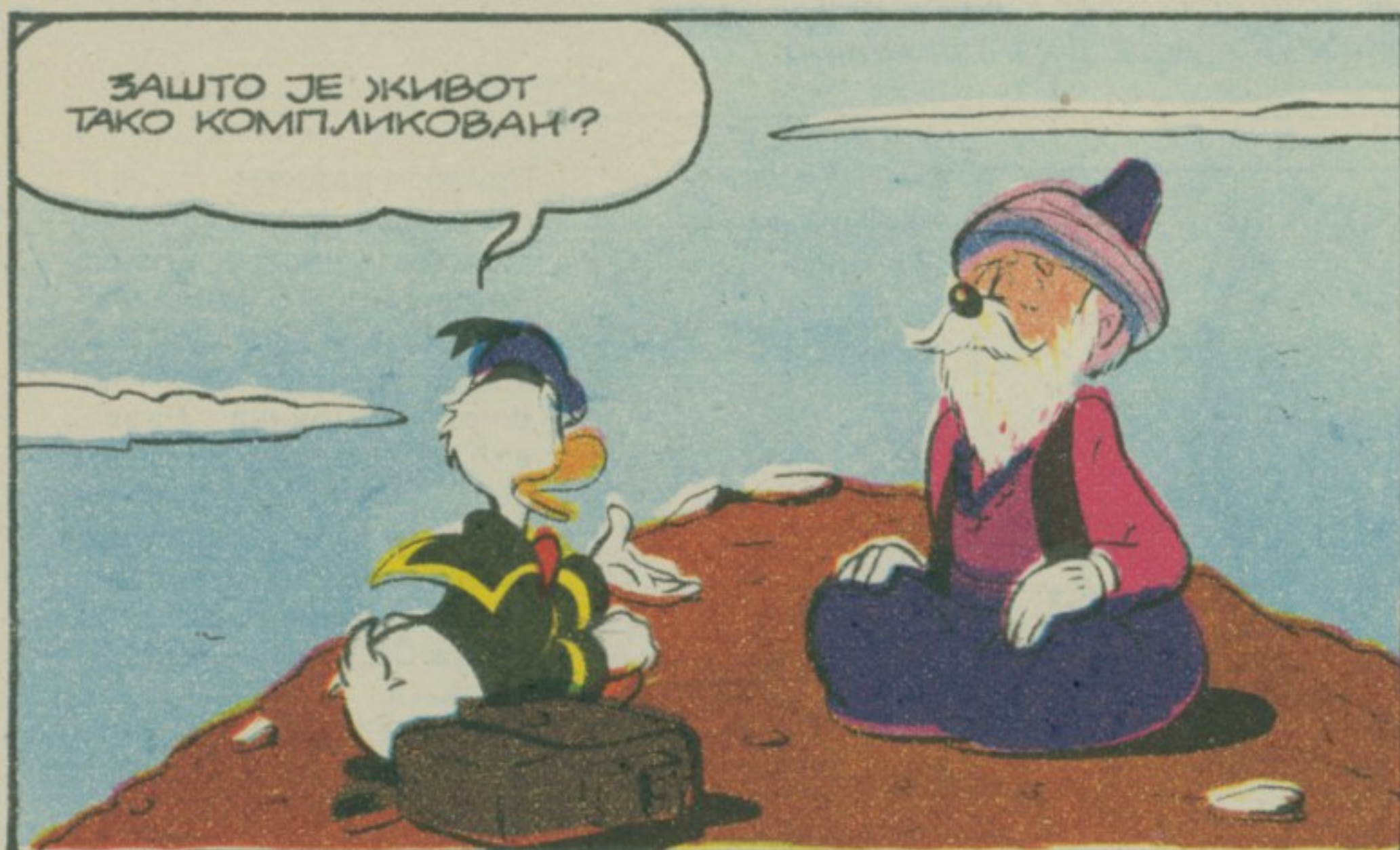
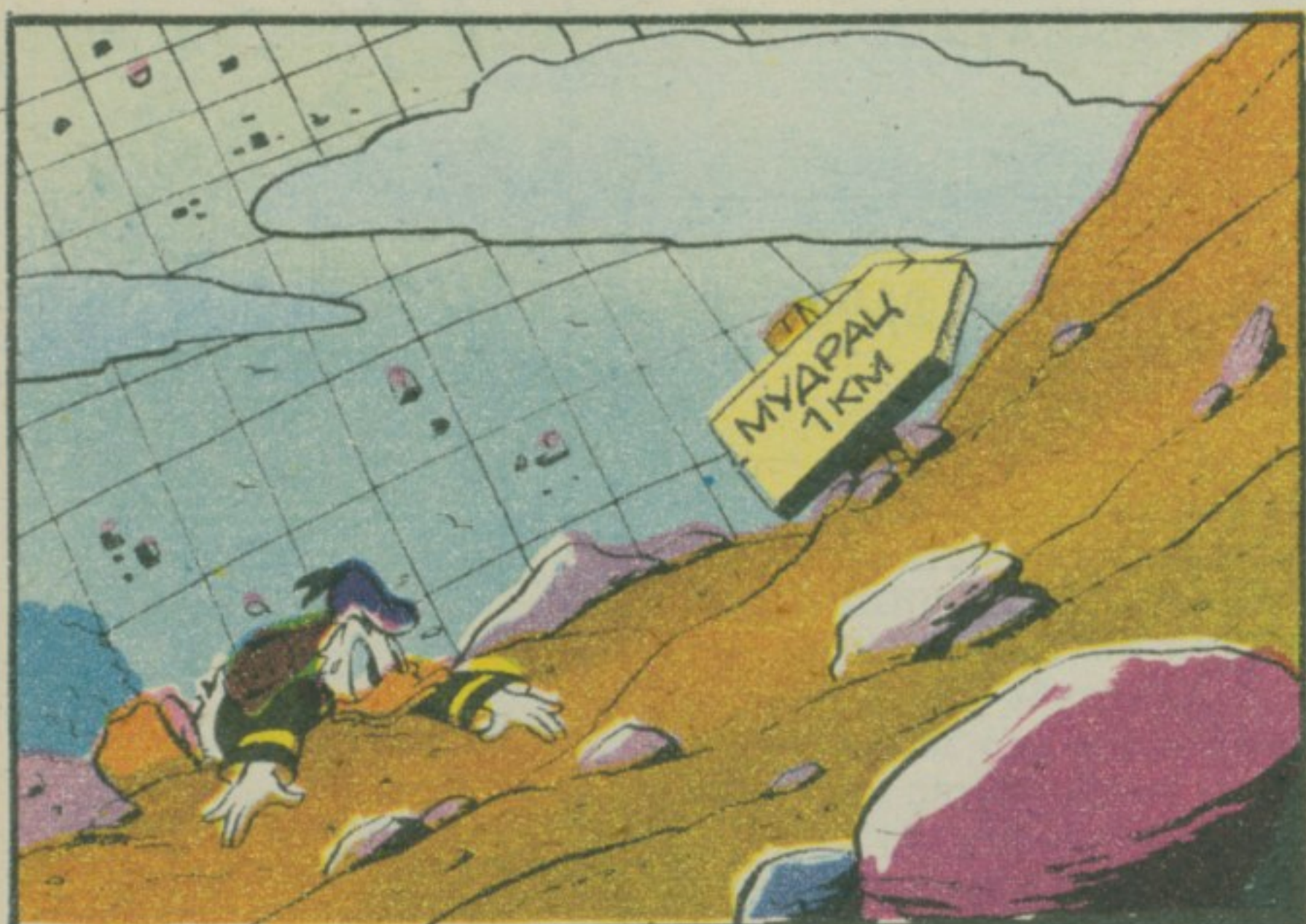
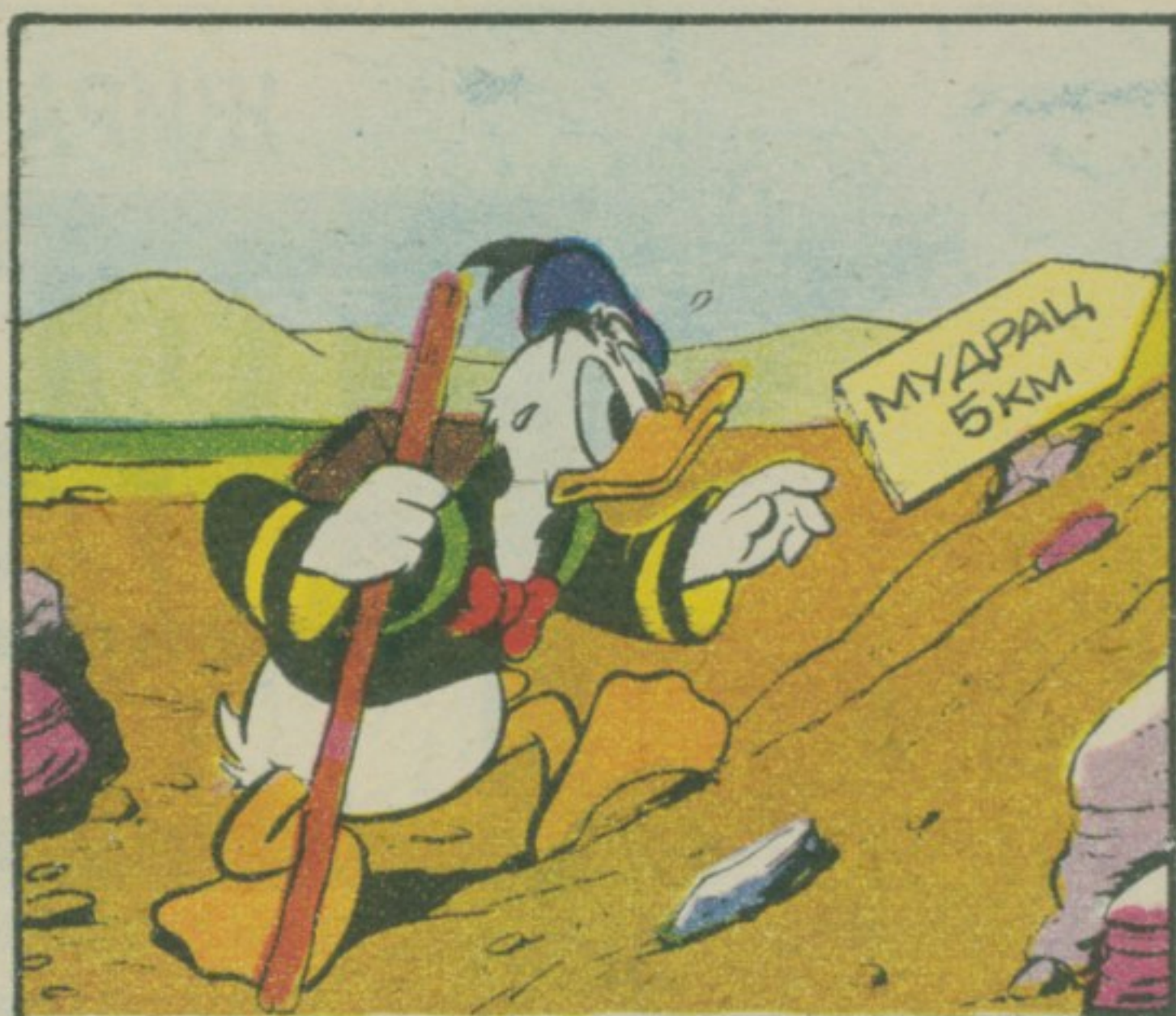
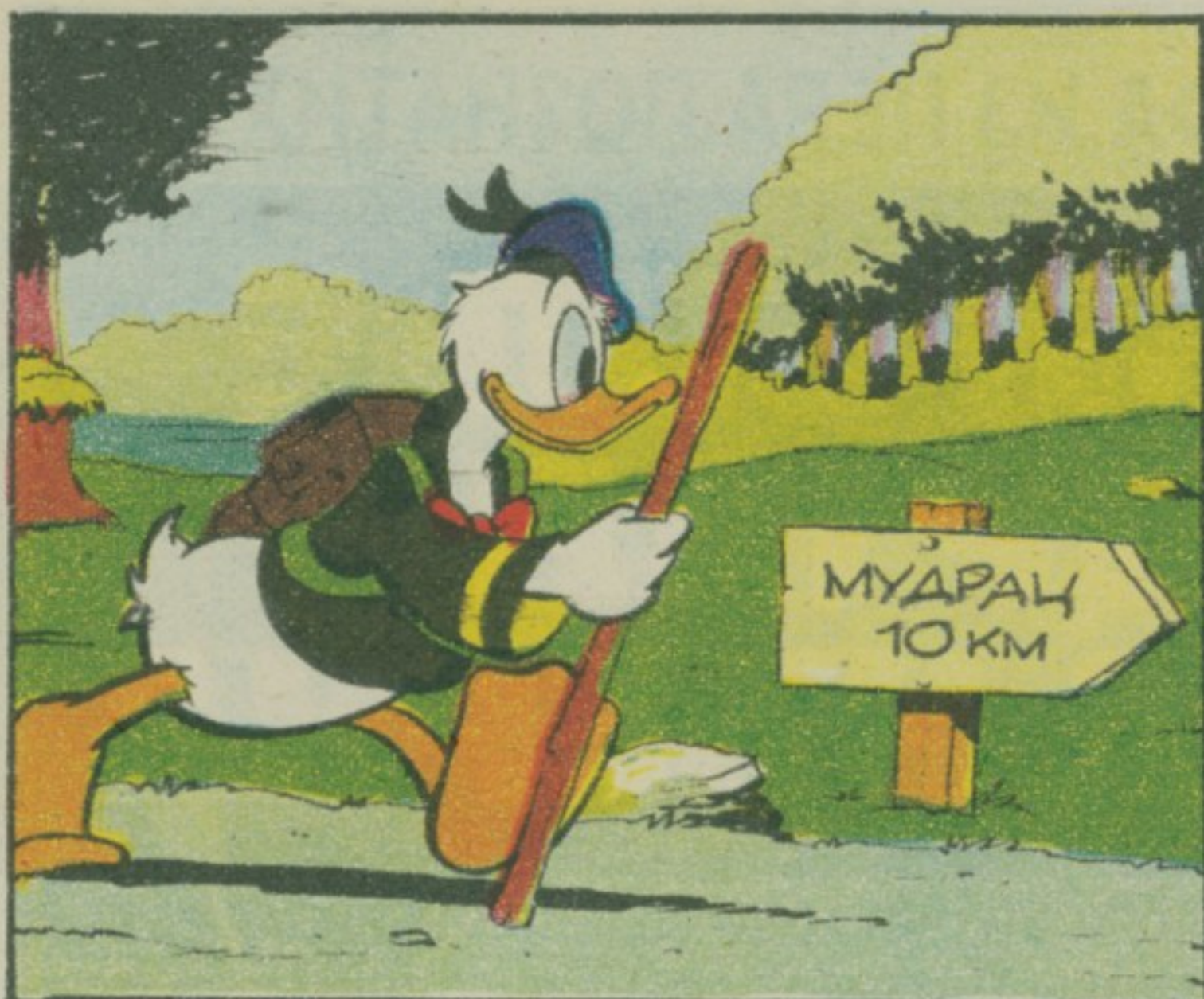

Прилози радних организација:
Основна школа „Бранко Радичевић“, одељење IV/2 из Бора, уплатило је 430,00 динара, Основна школа „Дринка Павловић“, V/1, из Београда 600,00 и Општинска самоуправа интересна заједница друштвене бриге о деци предшколског узраста СО Савски венац из Београда 10.000,00 динара
Прилози појединаца:
Отилија Опаусик из Старе Пазове уплатила је 100,00 динара, Драган Субић, Борча, 100,00, Слободан Радовановић, Београд, 100,00, Јелена и Срђан Обрадовић, Београд, 700,00, Иван и Јулијана Међумурец, Вараждин, 100,00, Владимир Радаген, Панчево, 200,00, Милка Пајевић, Београд, 100,00, Сања Јанчић, Београд, Железник 100,00, Љубица Стаменковић, Железник, 100,00 и Драган Велимировић, Сремчица, 100,00 динара.

Прилози се и даље уплаћују на адресу: ЗООЛОШКИ ВРТ ГРАДА БЕОГРАДА, жиро рачун: 60806-603-8334.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Copyright © 1983
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate

ИДЕМ ЈА!

**У НЕКИМ ДРУГИМ ОКОЛНОСТИМА
ПОВРЕДЕ МОЖДА И НЕ БИ БИЛЕ
ТАКО СТРАШНЕ: КРИСТИЈАНУ ЈЕ
НАПРСЛО РАМЕ И СЛОМИО ЈЕ
ЗГЛАВАК НА РУЦИ. АЛИ, ШТА ДА СЕ
РАДИ С ТАКВИМ РАЊЕНИКОМ НА
247 МЕТАРА ИСПОД ПОВРШИНЕ
ЗЕМЉЕ?**

Кристијано и његови другови имали су разлога да буду задовољни. Тај 7. новембар 1981. године био је савршен: прохладан, али зато ведар.

Као што су се договорили, тачно у 11 пре подне нашли су се у Кампо Катини, скијашком центру 83 километра удаљеном од Рима. Нису дошли да се скијају. Њих осморо, шест мушкараца и две жене – сви искусни спелеолози – спремали су се да се спусте у једну од најдубљих пећина у Италији, 269 метара дубоку Цема Грезеле.

Пред самим улазом у пећину два најстарија члана групе, четрдесетогодишњи Маурицио Сањоти и његова тридесет четворогодишња жена Ђованела, неочекивано су одустали.

Тада то нико није могао да зна, али њихова одлука спасла је један живот.

Зашто су Сањотијеви одустали? Вероватно су устукнули пред оним што су сви знали: да Цема Грезеле није само једна од најдубљих него и једна од најопаснијих пећина у земљи. Шесторку која је кренула у њене бездане чекали су ненадани завоји, тунели у облику левка, понори, литице над тамним и влажним провалијама...

Групу је предводио двадесет осмогодишњи Кристијано де Лизи. За њим су ишли двадесет петогодишњи Фабрицио Ардито, тридесет трогодишњи Сандро де Мартино и двадесет четворогодишњи Маурицио Монтелоне, Тулио Бернабеи и Лаура Бортолани.

Несрећа се догодила у тренутку кад се Де Лизи нашао надомак велике галерије при дну пећине. Пре него што је ико имао времена да било шта предузме, клин који је забио у једну стену попустио је: Кристијано је падао три и по метра пре него што је треснуо о под галерије.

Превијао се од болова кад је Фабрицио Ардито стигао до њега. У неким другим околностима повреде можда и не би биле тако страшне: Де Лизију је напрсло лево раме и зглавак на десној руци. Али, шта да се ради с таквим рањеником на 247 метара испод површине земље?

Преостајало им је само једно: да се неко врати горе и обавести спасилачку екипу. Задатак је поверен последњој на конопцу, Лаури, која је одмах кренула ка излазу.

Улаз у пећину налазио се на осамљеном месту, неколико километара од вреве скијашког центра. Шта ако су се Сањотијеви предомислили и ипак одлучили да их сачекају у неком од хотела? Три и по сата касније Лаура је одахнула: Маурицио и Ђованела ипак су чекали крај самог улаза. Само неколико тренутака касније јурили су њиховим колима ка најближој полицијској станици. Алармиране су и алпске спасилачке екипе у Торину, Болоњи, Фиренци и Риму. Преостала је још само једна, непријатна обавеза – да се обавести Кристијанова жена Патриција. Шта да јој кажу? Да јој је муж рањен и да још нико не зна како ће га извући са дна пећине. Било је тачно 9,10 увече када је сазнала за несрећу.

Сат касније четрдесеторо људи из римске екипе, међу њима и два лекара, већ се налазило на месту несреће са првом помоћи, „токи-вокија” и

неопходном опремом. Екипе из Фиренце, Торина и Болоње биле су на путу за Кампо Катини.

Одлучено је да се до рањеника најпре спусте лекари како би му указали помоћ и дотурили храну, топао чај и ђебад. Тек тада, пред самим улазом у Цема Грезеле, спасиоци су схватили своју грешку: нико се у почетној збрци и журби није сетио да је улаз у пећину толико узан и да кроз њега не може свако да се провуче. Као за инат, оба лекара из римске екипе била су пуначка...

На сву срећу, у групи која се на вест о несрећи окупила око улаза у пећину, нашао се и један мршави студент.

– Зову ме Пипо. Студирам медицину. Идем ја.

Другог избора није било: Пипо можда није имао појма о пећинама, али је зато имао везе с медицином и једини је могао да помогне Кристијану... С њим је кренуо и један спасилац који му је успут давао упутства. Спуштање је трајало пет сати, али је Пипо на крају ипак безбедно додирнуо под галерије.

– Не брините. Помоћи ћемо вам. Да само знате какву сте гужву изазвали горе – рекао је рањенику.

Кристијано де Лизи није одговорио. Био је у несвести.

Следећи упутства која су му преко „токи-вокија” давали лекари с површине, Пипо је рањенику прекрстио руке на грудима и фиксирао сломљено раме. Више од тога није могао да учини.

– Шта сада да радимо? На носилима нећемо моћи да га извучемо горе... – упитао је.

Мук, а онда одговор:

– Не знамо, Пипо...

Око подне 8. новембра пала је одлука: рањеник неће моћи да се извуче кроз Цема Грезеле, али зато постоји други пут: недалеко од улаза у прву пећину налази се отвор који води у пећину Вермикана.

Тунел Вермикана спушта се готово паралелно са Цема Грезелом, а на педесетак метара испод галерије два тунела се спајају. Рањеника ће изнети кроз Вермикано!

Кристијанови другови знали су да другог избора нема, али нису могли да се отарасе једне мисли: тачно је, Вермикано је шири али су зато у њему одрони чести...

Спуштање је почело у 4 после подне. Двојица по двојица, спасиоци су се смењивали у крчењу пута. Електричним чекићима и пијуцима проширивали су тунел тамо где је био преузак да кроз њега прођу носила с рањеником од конопца правили чекрке и заштитне ограде изнад понора. Коначно, четири сата касније, све је било спремно да крену и носила с Кристијаном. Накљуканог седативима и увезаног конопцима, као мумију, понели су га ка тунелу Вермикана тачно у 8 увече. Најтеже их је тек чекало.

Сва је срећа што Кристијано де Лизи није био при свести: носила су ландарала над понорима, пребацивали су их с једне на другу страну провалија, на једном месту су спасиоцима била потребна читава два сата да их провуку кроз 27 метара дугачак бочни тунел, местимично широк само 38 центиметара.

На 90 метара од излаза из пећине вођа спасилачке екипе издао је наређење: „Сат одмора!” Свима је био и те како потребан. Боље да се одморе него да ту, на самом крају, погреше. Један несмотрен корак и сав њихов труд могао је да пропадне.

Коначно, у подне 9. новембра екипа је стигла на површину. Четрдесет трочасовна мора Кристијана де Лизија најзад се завршила.

Кристијано се брзо опоравио и наставио да се бави спелеологијом. Као што је Патриција рекла: „Шта радити с таквим човеком?” Ништа, сем да му пожељимо срећу.

М. И.

АФЕРА

Чувар је, сав збуњен, пошао да о необичном открићу обавести претпостављене. Први на кога је наишао био је неки стажиста који је, схвативши озбиљност ситуације, појурио у директорову канцеларију. Од секретарице је узрујано захтевао да га пусти унутра, упао је усред важног састанка и шефу саопштио оно што је час раније сазнао: да је професор Вилем Самерлин, познати специјалиста за пресађивање, једини на свету коме је успело да делове коже сивог миша пресади на беле мишеве, своје сјајне резултате постигао помоћу мастила.

Тако је 26. марта 1974. године избио скандал који је потресао највише кругове америчке администрације стављајући под сумњу и само функционисање владиних научних установа. Назван је „Вотергејтом науке“.

Кад слава удари у главу

Само неколико година раније доктор Самерлин, млади талентовани дерматолог, радио је на одељењу за тешке опекотине једне војне болнице у Тексасу. Ту је извео револуцио-

нарну операцију – пацијенту са смртоносним опекотинама пресадио је комад коже узет од другог човека који је претходно неколико недеља одржаван у вештачкој средини. Ово је био значајан корак у медицини јер само кожа, макар и привремено пресађена, може да спасе настрадале од најтежих опекотина.

Настављајући експерименте др Самерлин је покушао да савлада такозвану „имунолошку баријеру“, односно спречи организам да одбаци страног тело, било да се ради о инфекцији или о пресађивању. Тада су се за његове радове заинтересовали канцеролози с обзиром да рак (канцер) захвата организам онда кад овај престане да одбацује канцерозне ћелије као стране, које се од тог тренутка непрекидно стварају и шире.

Самерлина су позвали у Институт за истраживање рака у Њујорку где је извео спектакуларно пресађивање коже сивог миша на бели, а успео је такође да делић коже белог миша пресади на сиве. Истина је да су ови експерименти били сумњиви многим истраживачима, чак и из самог Института, али су

Самерлинови „карирани мишеви“ били главне звезде свих симпозијума и конгреса.

Он сам био је веома амбициозан, вредан, успешан од самог завршетка студија, обдарен и убедљив говорник, личност која је свуда остављала снажан утисак. Тако се и догодило да га је сопствени успех надмашио претворивши га у жртву амбиција, преране славе и притиска Института на гласу коме су били неопходни спектакуларни резултати да би оправдао средства добијана од државе.

Али, не могавши да понови своје прве успехе, др Самерлин је учинио очајнички потез – кришом је бојио крзно мишева у кабинети лифта када је морао да их покаже директору Института др Роберту Гуду, имунологу светског гласа, чије је безрезервне симпатије уживао. Да је пажљивије загледао мишеве које му је млади колега у последње време доносио, др Гуд би свакако и сам приметио превару. Но, он није имао разлога да сумња.

Скандал никако није могао да буде избегнут. Самерлин је признао, одмах

је суспендован, каријера му је упропашћена, мада је у мање напетим условима његов таленат могао поново да заблиста. У тридесет петој години повукао се у други крај Сједињених Америчких Држава, у мочварну Луизијану, где вероватно поштено ради као сеоски лекар.

Цео случај – положај младог успешног научника који на ивици нерава у крајњем очајању боји заморчиће – можда би изазвао само смешак саосећања да у питању није био тако крупан улог као што су државни фондови, репутација славног института и научна истина.

Мендел је „ретуширао“ природу

Под научном истином обично се подразумева доказивање неке претпоставке путем истраживачких експеримената. Пажљиво одмеравање чињеница и стрпљиво прикупљање запажених резултата дају научнику само грубу сировину која, да би била употребљива, мора претходно да се среди, одабере, класификује. Како се експерименти не изводе из чиста мира, већ с неком почетном идејом у

глави, често се ствара напет однос између онога што јесте и онога што се очекивало да буде, уз неодољиво искушење да се, према идеји, бар мало „ретуширају“ добијени резултати, често недовршени и непрецизни.

И веома заслужни научници дозвољавали су себи да понеки податак који одступа од очекиваног мало „дотерају“, што никако не значи да су били варалице. Најбољи пример је чувени Грегор Мендел који је у 19. веку поставио основне законе о наслеђу и постао зачетник модерне генетике.

У манастирском врту у Брну Мендел је осам година одабирао постојане варијетете грашка карактеристичне по облику и боји зрна и махуна, полагају цветова, дужини стабљика. Затим их је међусобно укрштао и проучавао њихове хибриде током више генерација, стрпљиво одгонетајући, у мешавини нових облика, математичке структуре наслеђа – једноставне законе који и данас носе његово име.

Они су, по свој прилици, већ постојали у његовој глави док је у башти секао само оне потомке који су

КАРИРАНИХ МИШЕВА

ЗНАК ЗА УЗБУНУ ДАО
ЈЕ ЏЕМС МАРТИН,
ЧУВАР ЗАМОРЧИЋА
ПОЗНАТОГ ИНСТИТУТА
ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ
РАКА У ЊУЈОРКУ.
ЈЕДВА ЈЕ ВЕРОВАО
ОЧИМА: МЕЂУ
МИШЕВИМА КОЈЕ МУ
ЈЕ МЛАДИ ПРОФЕСОР
САМЕРЛИН УПРАВО
ВРАТИО ДВА СУ БИЛА
ТАМНОСИВА. САТ И
ПО РАНИЈЕ, КАДА ИХ
ЈЕ ПРЕДАО
ПРОФЕСОРУ ДА БИ ИХ
ОВАЈ ПОКАЗАО
ДИРЕКТОРУ
ИНСТИТУТА, СВИ СУ
БИЛИ КАО СНЕГ БЕЛИ!

сасвим одговарали његовој хипотези. Ово је, бар, закључак британског научника Фишера који је поновио рачуницу славног природњака најсавременијим методима. Фишер је дошао до јасног закључка: Менделови експериментални узорци сувише су груписани око тражених вредности да би верно представљали оно што одговара стварности. Он је, према томе, мало „обликовао“ природу према својој теоријској конструкцији. Његове законе, ипак, нико не побија, нити их назива преваром.

Поплава близанаца

Случај британског психолога Сирила Берта, који је умро 1971. у осамдесет осмој години после сјајне универзитетске каријере посвећене проучавању интелигенције, сасвим је другачији.

Да би покушао да реши вечно питање рађамо ли се интелигентни или способности стичемо под утицајем средине, Берт је проучавао случајеве идентичних близанаца, чији су сви гени апсолутно исти, раздвојених у раном детињству и одгајаних у различитим срединама. По-

шао је од претпоставке да је интелигенција урођена уколико такви близанци буду имали исти коефицијент интелигенције (IQ), а да средина има пресудну улогу ако се IQ буде битније разликовао.

Године 1943. Сирил Берт је објавио резултате добијене на основу узорка од петнаест парова таквих близанаца. Сви су имали исти коефицијент интелигенције. Према унапред постављеном критеријуму, интелигенција је наследна и урођена. То је био први закључак.

Десет година касније Берт је објавио исте резултате добијене тестирањем двадесет једног пара идентичних близанаца раздвојених у дечијем добу, године 1958. већ је имао још тридесет парова, а 1966. још педесет три. За његова живота нико се није упитао откуд толика поплава раздвојених близанаца и професор је стекао силна признања.

Када је уважени психолог умро, пронађене су његове личне белешке из којих се видело да су сви близанци, осим оних првих неколико, чак не ни петнаест парова, чиста измишљотина. Плод Бертове маште биле су чак и две

сараднице, госпођица Конвеј и госпођица Хауард, које су трагале за близанцима и имале част да по завршеним анкетама своје потписе ставе испод професоровог. Ово, разуме се, није дотеривање научне истине према чврстој хипотези већ веома успешна превара која је прописно намагарчила Бертове следбенике и поштоваоце.

Паника због „ненормалне“ воде

У научним круговима се још с извесним снџивањем говори о афери „ненормалне воде“, због које је пре двадесетак година проливено доста мастила. Сензационална вест стигла је из Москве: професор Дерјагин, познати физичар и хемичар, утврдио је да поред обичне воде постоји још једна чија је густина петнаест пута већа, температура мржњења испод -30°C , тачка кључања изнад 100°C . Нема је баш у изобиљу, тек по нека кап може да се сакупи у капиларној цеви и то само у одређеним условима.

Новост је запрепастила и забринула свет који се питао како је могуће да је најраспрострањенија и највише проучавана течност

на нашој планети толико дуго крила још једну врсту, макар и ненормалну, а да то промакне славним научницима! И на Западу и на Истоку сви су се бацили на панично трагање за „ненормалном водом“ названом још и „полимерна вода“.

Том водом бавили су се међународни конгреси, научнике су мучиле претпоставке о ужасу до кога може доћи на Земљи ако наша обична нормална вода одједном почне да се претвара у ненормалну. За ненормалну воду заинтересовала се војска, слутило се свашта.

Узбуђење је спласнуло као издуван балон, али тек неколико година касније, када је упорним пажљивим истраживањима откривено да тобожњу ненормалност најобичније воде изазивају неке микронечистоће. Дерјагин је био принуђен да у једној самокритици јавно призна кривицу и тако спасе своју иначе неоспорну, ако не моралну, а оно научничку репутацију.

Испоставило се да чак ни откриће није било његово већ „позајмљено“ од неког Феђокина, анонимног истраживача који је ра-

дио триста километара далеко од Москве и није имао намеру да такву безначајност објављује.

Дерјагин је, међутим, схватио какав престиж може да извуче и Институт у којем је био шеф. Наравно да је било сарадника који су изразили своје сумње. Таквима је понуђено да таленат опробају на неком другом месту. Дерјагинов ауторитет осигурао је ћутање сумњичавих све док ствар није проваљена.

Наведени примери само су неки од скоријих подвала и по мотивима се прилично међусобно разликују. Научних превара било је и у прошлости, а биће их, сигурно, и убудуће. Оне су само, доказ да су и научници обични људи, с манама и врлинама, али вероватно једини на овом свету од којих се очекује да буду супермени – да увек, по сваку цену и у свакој прилици, говоре истину, само истину и ништа осим истине.

Б. ДОЖИЋ

ХТЕЛИ СУ ДА УБИЈУ ЧЕРЧИЛА

ЗАГОНЕТНА АКЦИЈА „ЛУФТВАФЕ“

Непосредно пред рат, Лесли Хауард је био једна од највећих филмских звезда. Прославио се у филмовима: „Ромео и Јулија“, „Пигмалион“, „Прохујало с вихором“.

мачке пропаганде, видело се и по томе што му је преко таласа Радио-Берлина често претио енглески квислинг Виљем Џојс, познатији под надимком лорд Ха-Ха:

— Пре или касније упашћеш у нашу клопку, Хауарде. Када се Немци искрцају у Великој Британији, бићеш међу првима с којима ћемо се обрачунати.

Неко, изгледа, није имао стрпљења да чека на то искрцавање.

Опасна жеља Маргарите Бубич

Највише је, ипак, оних који верују да је смрт путника на линији 777 последица заблуде, али не заблуде Белштетових пилота, већ Канарисових агената. Бар оних неколико сати који су претходили полетању „ДЦ-3“ са аеродрома у Портели, немачки обавештајци заиста су веровали да ће се баш Черчил, а не безазлени Ченхолз, укrcати у авион — за то се потрудила англоамеричка обавештајна служба...

Како иначе објаснити кратковидост немачких агената? Како би иначе, макар и на тренутак, могли да поверују како ће тако истакнута личност у табору савезника какав је био Черчил себи допустити невероватну несмотреност да се у Лондон враћа усред бела дана, и то још редовном линијом?

Али, кренимо од почетка, како га виде многобројне присталице ове хипотезе. Присуство Леслија Хауарда у Мадриду не промиче пажњи нацистичких агената. Они, међутим, не покушавају да га убију: нешто због тога што се налазе у неутралној земљи, а нешто због тога што за то немају наређење. Извесно је још нешто: да им је савршено јасно како дебелишаста господин који се не одваја од Хауарда није Винстон Черчил. Премијер у Шпанији, и то у друштву славног глумца, окружен лепим женама?! Ипак, у тренутку када је Лесли Хауард у пратњи Ченхолза напустио Мадрид и укrcао се у воз за Лисабон, Канарисови људи обавестили су о томе Берлин.

У том тренутку на сцену ступа „Интелигенс сервис“ који намерно шири гласине да се Черчил, пошто је окончао разговоре с Ајзенхауером у Алжиру, спрема на Гибралтар, а одатле у Лисабон. Нацистичка шпијунска мрежа у овој земљи одмах удвостручује пажњу.

Међу агентима се налази и једна млада жена, извесна Маргарита Бубич. Дотична већ месецима

Први јун 1943. године, уторак, 12 часова и 45 минута. На висини од три хиљаде метара један „даглас ДЦ-3“ лењо надлеће Бискајски залив. Авион је кренуо са аеродрома у Портели, надомак Лисабона, у 9.35 и лети у правцу Лондона.

У „тројци“ се налази седамнаест особа: пилоти Тепас и Де Кониг, радио-телеграфиста Ван Бриг, стјуардеса и тринаесторо путника. Међу њима су и славни енглески глумац Лесли Хауард и његов импресарио Алфред Ченхолз који запањујуће личи на енглеског премијера Винстона Черчила. Пропали глумац Ченхолз ужива у улози двојника. Имитира Черчила у свему: облачењу, гестовима, из уста не вади томпус...

Трагедија се одиграла муњевито. Из једног облака изненада су се појавила три немачка „јункера 88“ и као копци устремила на „ДЦ-3“. Неколико, митраљеских рафала и све је било готово. Вукући за собом стуб дима, бели „даглас ДЦ-3“ обрушио се ка мору и нестао у таласима.

Последња радио-порука коју је Ван Бриг послао у Лондон неколико минута пре несреће: „Нападају нас немачки ловци. Наш положај: 46 степени северно, 09 степени западно. Затим је уследио мук. Преживелих није било.

Неко није имао стрпљења

Прошло је четрдесет година од тог трагичног јунског дана, а права истина о разлозима који су довели до обарања „ДЦ-3“ још се поуздано не зна. Претпоставки је много, неке су мање вероватне, неке више, али све упућују на исти за-

кључак: седамнаесторо путника на линији 777 за Лондон жртве су игре чији конци никада неће бити до краја разрешени...

Шта о догађају каже Белштет, мајор „Луфтвафе“ који је предводио „јункере“ у нападу на „ДЦ-3“?

— Одбијала ме је и сама помисао да треба да пресретнем и оборим ненаоружани цивилни авион, и

Лондон после разговора са Американцима у северној Африци. Прилика да се убије Черчил! Ко да је пропусти?!

Ханс Канарис се није сложио с верзијом мајора Белштета:

— Моји агенти су савршено добро знали ко се налази у том авиону, Ченхолз је у Португалији провео више од месец дана, имали су

Неколико сати Хитлер је заиста веровао да се отарасио Черчила. У ствари, Черчил се у Лондон вратио ноћу, преко Атлантика, и то не „дагласом“ него „авро јорком“.

то на линији Лисабон — Лондон која је пуне три године, у јеку рата, увек била безбедна јер је и нама, Немцима, одговарало да њоме из неутралне Португалије у Велику Британију убацујемо шпијуне.

Откуд онда одједном одлука да се авион нападне? Наређење је, тврди мајор, стигло право из фирерове канцеларије у Берлину. Шеф немачке контраобавештајне службе Канарис обавестио је Хитлера, маршала Геринга и министра пропаганде Гебелса да се у авиону налази Черчил који се враћа у

времена да науче да га разликују од Черчила — објаснио је касније шеф контраобавештајне службе.

Зашто је онда „ДЦ-3“ оборен? Зато што су пилоти погрешили... Немци су знали да Черчил тих дана треба да се врати из северне Африке, пилоти су угледали енглески авион и, уверени да се унутра налази премијер, оборили га. Дакле, није погрешила Канарисова контраобавештајна служба, погрешно је Герингов „Луфтвафе“... Тако је бар касније тврдио Ханс Канарис.

Могуће су и неке друге

**БАНАЛНА ГРЕШКА
НЕМАЧКИХ АГЕНАТА,
САВРШЕНО
ОРГАНИЗОВАНА
АКЦИЈА ДА СЕ
УКЛОНИ СЛАВНИ
ГЛУМАЦ ЛЕСЛИ
ХАУАРД ИЛИ СВЕСНО
ЖРТВОВАЊЕ
СЕДАМНАЕСТОРО
ЉУДИ? ТО СУ САМО
НЕКА НИ ДО ДАНАС
ОДГОНЕТНУТА
ПИТАЊА!**

претпоставке. По једној од њих, „ДЦ-3“ изрешетан је мецима управо због тога што се у њему налазио Лесли Хауард, ватрени противник фашизма, про-тагониста бројних филмова који су осуђивали и извргавали руглу Трећи Рајх, патриота који се у току рата из САД вратио у домовину да ту своју говорничку вештину стави у службу савезника.

Непосредно пред смрт Хауард је, прво у фалангистичкој Шпанији, а затим у Португалији, држао антифашистичка предавања. У обе земље немачки агенти су га пратили у столу. Сасвим је логично претпоставити да им се његове активности нимало нису допадале.

Да је Лесли трн у оку не-

Лесли Хауард (други слева) и Алфред Ченхолз (до њега). Немачки агенти пратили су их у стопу више од месец дана, колико су провели у Шпанији и Португалији.

једва животиари јер јој наредбодавци из Берлина плаћају само успешно обављене послове. Таквих послова Маргарита одавно није имала. Разумљиво је стога што је најновијем задатку приступила с необичним жаром и жељом да претпостављене пошто-по-то задовољи.

Подметнута вест

Вече уочи трагедије, 31. маја 1943. године, у лисабонском хотелу „Авиз“ приређена је опроштајна вечера за Леслија Хауарда. Глумца је миран, нимало не страхује од немачких „јункера“ и „месершмита“ који крстаре небом. А и зашто би? Па, Немци никада нису пресрели ниједан авион на линији Лисабон – Лондон.

Док Хауард у хотелској соби бр. 34 спава слатким сном, „Интелигенс сервис“ шаље поруку. Ради се о шифрама за које енглеска обавештајна служба зна да су их Немци дешифровали: „Потврђено. Премијер креће из Лисабона данас ујутро, у 9.30“. Черчил ће се, у ствари, у Лондон вратити ноћу, преко Атлантика и то не „дагласом“ него четворомоторцем „авро-јорк“...

Онога тренутка када је лажна вест дешифрована, између Лисабона и Берлина почиње грозничава размена порука. Нису сви Канарисови агенти прогутали удицу, али добар део јесте: Черчил се, верују они, заиста налази у португалској престоници. Међу овим потоњим је и Маргарита Бубич.

Тачно у 8.30 ујутро, 1. јуна, она у канцеларији „Луфтваксе“ на аеродрому у Портели проверава листу путника за лет 777. Седам мушкараца и шест жена.

Ту је Алфред Ченхолз уз чије име стоји „финансијски саветник Леслија Хауарда“. Маргарита Бубич то звучи сумњиво.

У 9.15 путници са лета 777 позвани су да уђу у авион, из аеродромске зграде последњи излази један дебелишаст човек младалачког лица: у устима хаванска цигара, присутне поздравља кажипрстом, и средњим прстом растављеним у латинско слово В...

Маргарита Бубич не треба никакав доказ више: пред њом је главом и брадом Винстон Черчил!

„Даглас ДЦ-3“ је са аеродрома у Портели узлетео тачно у 9.35. Три сата и десет минута касније оборен је митраљеским рафалима испаленим са немачких „јункера“. Бар тих првих неколико сати Немци, укључујући и Хитлера, ликују: решили су се смртног непријатеља! Нешто касније, разочарење – стари „Вини“ је жив и крепкији него икад.

Да није толико волео томпусе...

Уколико је ова верзија догађаја тачна, остаје једно отворено питање: зашто савезничка обавештајна служба, која је у то доба – то, бар, може са сигурношћу да се тврди – дешифровала немачке шифре, није ништа предузела да спречи трагедију лета 777, иако је морала знати каква судбина чека седамнаесторо путника за Лондон?

Могућ је само један одговор. Седамнаесторо људи, а међу њима и Лесли Хауард и Алфред Ченхолз, свесно је жртвовано. Ма шта да је предузето – отказивање лета, пресретање немачких авиона, па чак и

једноставна промена листе путника – све би то за Немце био сигуран знак да је „Интелигенс сервис“ провалио њихове шифре. Последица? Немци би их одмах променили, а то савезници себи нису могли да допусте.

Има и оних који тврде: да су Немци тада променили шифре и да савезници те нове шифре нису успели да одгонетну пре искрцавања у Нормандији, до 6. јуна 1944. године, до десанта би и поред свега дошло, али би погинуло неких 50 хиљада војника више.

– Морали смо да бирамо између Хауардовог и живота његових сапутника и спаса 50 хиљада војника. Очигледно, била је могућа само једна одлука. Због тога нисмо отказали лет 777 – објаснио је, двадесет и пет година после догађаја над Бискајским заливом један агент британске контраобавештајне службе.

По некима се, ипак, никада није радило о дилеми „седамнаест или педесет хиљада људи“, него о одлуци да се седамнаесторо људи жртвује због једног – Хауард и остали због Черчила. Како иначе објаснити лажну вест која је отишла у етар у ноћи уочи полетања „тројке“?

– Да мој муж није толико волео томпусе и Черчилов „В“ поздрав, можда би Хауард и он данас били живи. Верујем, међутим, да би се Алфред, да је знао да ће на тај начин омогућити Черчилу да се врати у Лондон жив и здрав, и сам радо жртвовао.

Можда и би. Чињеница је, међутим, да га нико ни за шта није питао.

М. И.

НЕ МУЧИТЕ ИХ!

Грешку коју сам направила тринаестог фебруара ове године и да хоћу не могу измијенити. Тог дана сам са пријатељицом Дарјом отишла на изложбу птица која се одржавала у Радничком дому. На улазу наиђосмо на човека који је продавао зечиће.

– Вољела бих да имам једног оваквог малог пријатеља – рекох Дарји.

– Па зашто га не купиш? Ако немаш новца, ја ћу ти позајмити – рече Дарја.

– Нисам питала родитеље. Шта ако се због тога буду љутили?

– Сигурно ће ти допустити – наваљивала је Дарја.

За то „сигурно“ знала сам шта ме чека код куће, али љубав је превладала страх и сто педесет динара замијених за зеку. Тог тренутка нисам била свјесна да сам погријешила.

– Јеси ли опет донијела неку мачку? – ошину ме отац ријечима.

– Не – рекох и испод капута извукох уплашену грудвицу крзна.

Касније ми је било жао што ме тог тренутка отац није изударео и натјерао да га вратим. На зекину несрећу отац је попустио и малишан је остао код нас. Његов смјештај у двособном стану представљао је проблем. Нигдје, ни у једној књизи нисам нашла како се гаје зечеви у стану. Срећом, продавац ми је казао чиме да га храним. Мачка, која је захваљујући мени већ била у кући, одмах се окомила на сиротог зечића, а он, једномјесечна беба, стално је узмицао и соптао: „Пуф! Пуф!“

Да га маца не би гњавила, умотали смо га и смјестили у стару корпу и поста-

вили у отвор регала на приличној висини. Мачка није могла до њега, али кад се малишан ослободио, почео је да истражује простор гдје је смјештен. И док сам једног јутра још увелико спавала, осјетих да ми нешто грицка уво. Био је то мој зека. Није ми било јасно како се спустио са регала. То сам открила сутрадан док сам писала домаћи задатак. Једноставно је изишао из корпе и скочио на под. Уплашила сам се да се повриједио, али је изгледало као да му није ништа.

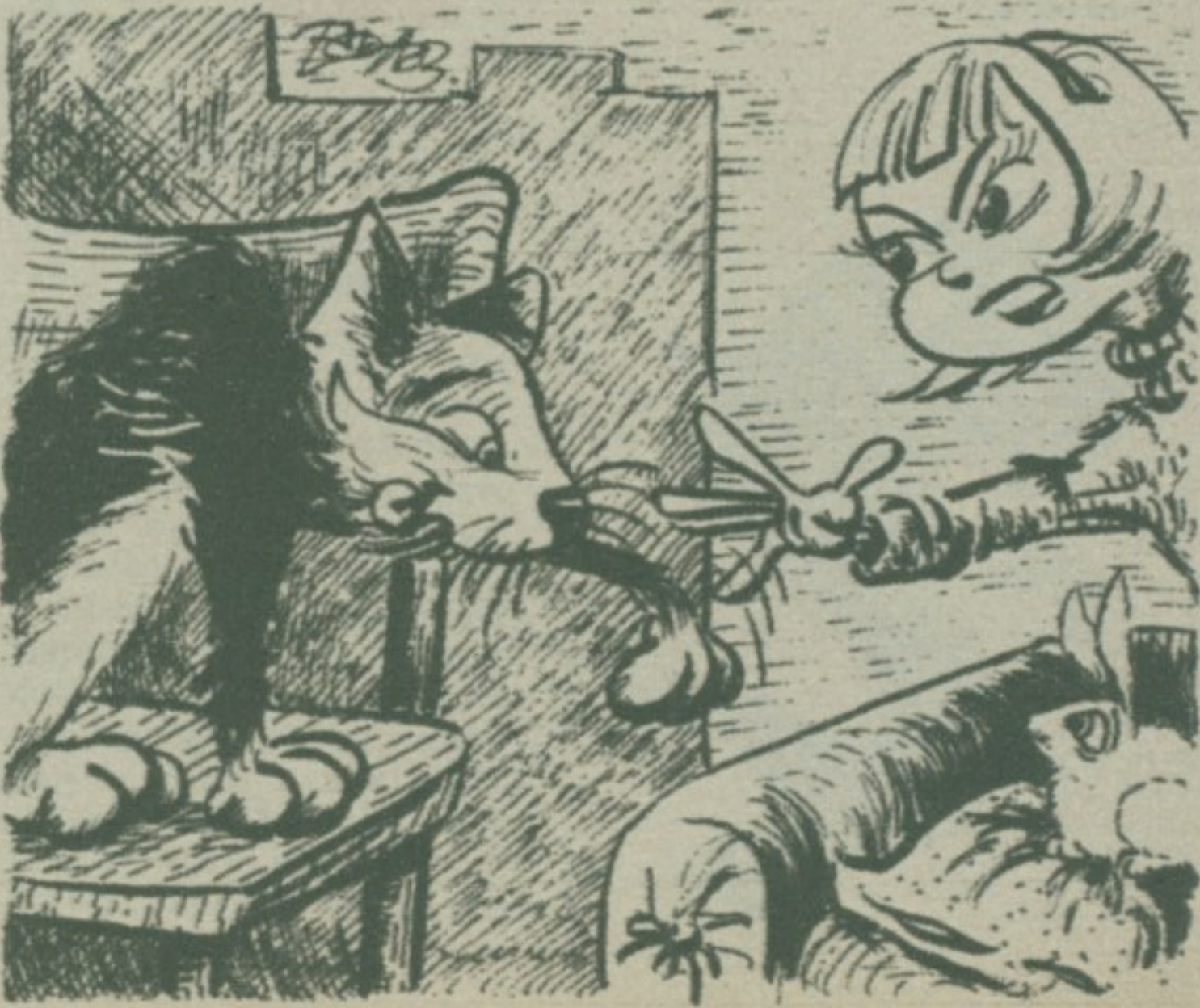
Дани су пролазили. Зека је у сласт грицкао мркву, бјежао од маце и њежно ме гледао својим сивим очима.

Након десетак дана примијетила сам да је некако безвољан и онда се, једнаестог дана, десило зло. Зека је опет скочио са регала и – сломио ногу. Није хтио ништа јести а безобзирна мачка га је још више мучила. Лежао је савладан боловима, само су његове топле очи давале знаке живота. Поглед му је лутао негдје далеко – можда је тражио своју мајку од које сам га ја безобзирно отргла.

Ни ветеринар није помогао. Тог дана, кад сам се вратила из школе, нисам га затекла. Угинуо је. Била сам љута на човека који ми га је продао а највише на себе што сам подлегла својој лакомислености.

Поручила бих зато свим љубитељима животиња да не муче своје љубимце ако немају услове да их држе у својим кућама.

Биљана Нешић,
Беломанастирска 59
54000 Осиејек

ВЕШТАЧКА ВИЛИЦА КАО ОРУЖЈЕ

Лопови и нападачи понекад знају да буду врло оригинални у одбрани. Тако је неки Француз оптужен за крађу грла са хиподрома у близини Париза изјавио да је невин. Намера му је била да спасе „јадне људе“ који би изгубили новац кладећи се на тог коња.

На суду у Глазгову човек који је оптужен да је на неком пријему напао пријатеља ножем и нанео му ране по рукама, бранио се изјавивши да је посредни грешка. Тврдио је, наиме да није кривац он него његова вештачка вилица! Неки пакосник му је избио вилицу и њом нанео ране његовом пријатељу. Одбрана је, наравно, изазвала буру смеха у судници, а оптужени је пршао само са новчаном казном.

Лопов који је у Сан Франциску ухваћен приликом обијања једног ресторана рекао је полицајцима да је посредни – несрећан слу-

чај. Он је, као, стајао крај ресторана покушавајући да веже пертле на ципели а кад се наслонио на стакло, оно је прсло. У паници, ушао је у ресторан да би нашао оловку и парче хартије на којој је желео да власнику остави своје име и адресу како би могао да му се јави и затражи од њега одштету за сломљено стакло! А у

Онтарију, у Канади, лопов кога су ухватили са комплетним алатом за обијање станова изјавио је да је алат купио како би помогао прасету са своје фарме које је сломило ногу!

Има и драстичнијих примера. Једна жена из Даласа, у америчкој држави Тексас, изјавила је на суду да је мужу ставила отров за

пацове у пиво јер је желела да га одвикне од алкохола.

Када су у Њујорку зауставили старца од осамдесет осам година и затражили му возачку дозволу, он је рекао да је нема. Разлог – није никад ни покушао да је добије јер је био убеђен да возачком испиту морају да присуствују и његови родитељи!

И ТРАВКЕ СУ ЖИВА БИЋА

Постало је већ сасвим уобичајено да људи који се баве гајењем цвећа и разних кућних биљака разговарају са својим „малим зеленим пријатељима“. Неки им пуштају и музику да би боље и лепше расле. Међутим, Олга и Амброс Ворел из Атланте покушавају да докажу теорију да биљке не само да реагују на непосредан контакт већ да примају и поруке са даљине. Да би

потврдили ову своју теорију, Ворелови су позвали професора биологије Милера са Универзитета у Атланти. Он је дошао са инструментом који може да мери раст траве у инчама (један инч – 2,5 центиметара). Он је остао у кући брачног пара Ворел у Атланти, а они су отпутовали у Балтимор удаљен око 900 километара. Трва је у њиховој башти расла 0,00625 инча на сат а оног тренутка када су они усмерили своје мисли на њу, а то је било тачно у девет сати пре подне, трава је до следећег дана расла брзином од 0,0525 инча на сат. Осам пута брже него нормално! Право објашњење за ову „телепатију“ још није нађено.

РАЗГОВОР КИТОВА

У води се звук распиротире даље него светлост па се многи становници морских дубина међусобно споразумевају звучним сигнаlima. Проучавајући живот китова зоолог Кристофор Кларк утврдио је да су ови морски сисари у стању да чују гласове својих „сабеседника“ удаљених и до 80 километара. Када се китови налазе у погодним условима – у арктичким водама или на великој дубини – они могу да воде „разговор“ и на растојањима већим од 1000 километара.

ТАРАНТУЛА ИЗ СОБЕ 313

Док је још радио као чувар у Дадли зоолошком врту, у Западном Мидланду у Америци, Мајка Вилијемса су разни посетиоци непрекидно заустављали и молили да им сачува њихове љубимце док су на одмору. А љубимци су били, најблаже речено, необични: тарантуле (врста паука са црним пругама), змије, ласице, пацови, мрави, до оних „обичних“ као што су патке, минијатурни коњи, козе. Све молбе овакве врсте Мајк је морао да одбија, није имао услова

да „слатке, мале мезимце“ причува. Међутим, када је недавно отишао у пензију сетио се свих ових захтева и одлучио да своју кућу претвори у хотел за животиње. Власници чак и оних најнеобичнијих животињских врста могу да затраже помоћ од њега. Удовољава свим молбама сем кад су у питању дивље звери као што су лавови, тигрови, пантери. Цена једног „хотелског“ дана зависи од величине љубимца и услова који су му потребни. Интересената има све више, а Мајк задовољно трља руке – посао му цвета.

И ТО ЈЕ ХОБИ

Чарлз Ментис из Њујорка има необичан хоби: сакупља звуке великих градова. У својој збирци Ментис већ има преко 500 звучних записа. Тако је на магнетофонску траку забележио уличне звуке Лондона, Париза, Москве, Берлина, Рима, Беча и других великих градова. Необични колекционар тврди да се најбоље одмара кад с тране слуша шум аутомобила у покрету, разговор људи на улици, узвике уличних продаваца и певача.

БЕЛА НАПАСТ

Папагаји нису само украс тропских шума и зоолошких вртова него и велике штеточине. Пролазећи аустралијском државом Нови Јужни Велс, путнику се издалека учини да су многа стабла поред поља са пшеницом, кукурузом и сунцокретом покривена снегом. „Снежна лавина“ неочекивано се диже с дрвећа и претвара у јато

од неколико стотина крупних белих папагаја познатих под именом какаду. Јато се спушта на најближу њиву и почиње да кљуца зрна која дозревају. На њихове крике слећу нова јата и гозба се наставља. Снежnobели какадуи са жутим ђубама представљају праву напаст за аустралијске фармере. Страшила, замке, па чак и пушке мало помажу у борби против ових штеточина.

КО КАЖЕ ДА НИКАД НИЈЕ КАСНО?

Американка Џоана Марфи недавно је из Мидлтона у држави Њујорк добила једну разгледницу, што само по себи и не би било неко чудо да је није послала бака Џоаниног мужа и то својој свекрви. Бака је свекру позивала да дође у посету.

Биће да се бака и свекра на крају ипак нису виделе, јер је позив стигао тек сада, а бака је умрла још 1969. године. Када је, иначе, разгледница послата? Шестог маја 1930. године... Ко каже да никад није касно?

ЧУДНИ НЕКИ ХУЛИГАНИ

Бренда и њена другарица Пеги изведене су пред суд у Њујорку под оптужбом да су нанеле тешку материјалну штету једној продавници пића. Шта се у ствари догодило? Бренда и Пеги навикле су да се у одређеној продавници снабдевају једном врстом пива. Једног дана продавачица им је рекла да тренутно у радњи немају баш то пиво које су оне тражиле. Бесне, Бренда и Пеги су

штапом полупале све флаше које су им дошле под руку. Направиле су штету од око петсто хиљада (старих) динара. Судија је овај њихов поступак окарактерисао као крајње хулиганство. Све то и не би било чудно да и Бренда и Пеги нису прешле деведесету!

КОМПЈУТЕР - ТУЖИБАБА

Ђацима гимназије „Ентлоп Вели“ из истоименог калифорнијског града стварно није лако: кад год побегну из школе, компјутер из тужике...

Свако послеподне, тачно у 17.15, школски компјутер обрне кућни број онога ђака који се тог дана није појавио на часовима и звони тачно 30 секунди. Родитељи одмах знају о чему је реч.

За годину дана колико се електронска тужикаба брине о ђацима „Ентлоп Велија“, број изостанака смањено се за 64 одсто. Изгледа да се ђацима који каткад воле да прескоче по који час (или наставника) црно пише и у другим школама широм САД, јер је још педесетак гимназија и основних школа заинтересовано за куповину (не)згодне направице. Колико она, иначе, кошта? Осам хиљада и шесто долара али наставници и родитељи тврде да се исплати.

ВИДЕО-ИГРЕ ЗА ВОЗАЧЕ

Флипери су на издисају, живе видео-игре! Оне су освојиле и млађе и старије на америчком континенту, а полако продиру и у Европу. Кад су већ толико популарне, мишљење је професора Роџера Мајкела са Перди универзитета, зашто се не би искористиле у практичне сврхе. Наиме, Мајкел је дошао на идеју да би оне биле идеалне за потребе саобраћајне полиције. До сада једини начин да се испита да ли је неки човек за волаком спреман да управља возилом био је алко-тест, тј. „дување у балон“. Међу-

тим, тиме је једино било могуће испитати процент алкохола у крви, остале сметње, као претерани замор, растресеност, нервна лабилност, утицај дрога искључивани су. То алко-тест није могао да докаже.

Роџер Мајкел, који је шеф фармаколошког и токсиколошког одељења на Перди универзитету, предлаже да саобраћајна полиција носи џепне видео-игре, специјално конструисане за возаче. Зауставивши неког на друму или у граду, полицајац би особи на коју сумња да је растресена и да није спремна да управља колима дао да одигра одређену видео-игру. Уко-

лико човек не би био способан, полицајац би га са пуним правом искључивао из саобраћаја.

Наравно, Мајкел је свестан да ови видео-тестови могу да се уведу тек у будућности. Онда би у обавезној настави ауто-школе будући возачи били упознати са том специјално конструисаном видео-игром и не би могли да се оправдавају да таквим справама никада нису руковали.

— Уосталом — каже Роџер Мајкел — сада долази нова генерација будућних возача, а ја не знам ни једног клинца који се бар једном у животу није поиграо овим електронским играчкама!

ПАРАДАЈЗ НА ДРВЕТУ

У Сједињене Америчке Државе пренето је с Новог Зеланда једно дрво које може да се гаји у башти или топлим лејама. Дрво је у Америци изазвало праву сензацију међу повртларима: читаве године доноси плод који својом црвеном бојом, обликом и укусом подсећа на парадајз. Дрво је високо око 1,5 метар и већ у априлу доноси прве плодове. Ако се гаји у башти, оно рађа седам месеци и за то време доноси око 27 килограма плода а у стакленику рађа целе године.

ГРЕШКА У КОРАЦИМА

Страствени љубитељ пешачења из Мајамија Харолд Рос одлучио је да препешачи 260 километара од Мајамија до Ки Веста на Флориди за шта се недељама спремао. Када је кренуо, осећао се боље него икад: препешачио је као од шале два блока зграда, а онда у одушевљењу одлучио да прескочи један улични хидрант. Ту је Рос починио кобну грешку — сапleo се и сломио неколико кошчица у левој пети. Тренутно је у болници из које неће тако брзо изићи.

РУСКИ РУЛЕТ

Мирослав Милекић

Мила 83.

**ПАДАТИ СА ВИСИНЕ
ОД ПРЕКО ДВЕ
ХИЉАДЕ МЕТРА
ПАДОБРАНОМ, ЧИЈА
СЕ КУПОЛА
ПОВРЕМЕНО СКУПЉА
ПОСТАЈУЋИ ОБИЧНА
КРПА, ПО ПРАВИЛУ
ЗНАЧИ – СМРТ.
УПРАВО ТО СЕ
ДОГОДИЛО ДВОЈИЦИ
БЕОГРАЂАНА.**

ју падобране и свако на-
ставља за себе. Американ-
ци су ово довели до сав-
ршенства.

Сигурни у успех

Двадесет трогодишњи
Мирослав Милекић и годи-
ну дана старији Чедомир
Ршумовић проверили су
ранац с падобраном на ле-
ђима и везове. Чинили су
последњу групу за скака-
ње и требало је да ускоро
уђу у војни авион који ће
их подићи на висину од
око две хиљаде метара.
Ником нису говорили шта
су наумили.

— Чедо, јесмо ли се до-
говорили? — погледао је
Милекић Ршумовића. —
Прво искачеш ти, секунду
касније ја. Потом настав-
љамо заједно!

Ршумовић је окренуо
палац на горе, стављајући
тиму пријатељу на знање
да неће бити проблема.
Био је прибран. Радо је
прихватио Милекићеву по-
нуду да изведу „америчку“
фигуру. Истина, на тај на-
чин је скакао само неколи-
ко пута, али се уздао у ис-
куство јер се падобран-
ством бавио од шеснаесте
године. Почео је у исто
време кад и Милекић, чија
је мајка једва пристала да
стави потпис на пристанак
да јој се малолетни син ба-
ви падобранством. Много
пута скакали су заједно,
знају се у душу, друже се.
Ршумовић се одлучио на
овакав скок и због тога
што је Милекић управо до-
путовао из једне латиноа-
меричке земље где је два
месеца био инструктор и
тамо од америчких падоб-
ранаца научио и са њима
више од педесет пута оба-
вио „скакање у групи“.

Пријатељи су одлучили
да изведу „америчку“ фи-
гуру на најатрактивнији на-
чин, сигурни да ће успети.

Падобранство је спорт
вештих и храбрих. Има
своје законитости које се
морају добро „испећи“.
Док се падобран не акти-
вира, а то се чини помоћу

једне справице на груди-
ма, тело пада кроз ваздух
брзином од око 50 метара
у секунди, или 160 киломе-
тара на час. Тај такозвани
слободан пад не тече ми-
мо воље падобранаца, бар
не би смео. Идеалан по-
ложај је када се тело нађе
у хоризонталу, с грудима
према земљи. С обзиром
да на путу наилази на от-
пор ваздуха, падобранац
може да се помера на-
пред и назад, попут плива-
ча који се у води одбацује
у свим правцима.

Доња безбедна граница
слободног пада је 700 ме-
тара изнад земље. Било је
људи који су отварали па-
добран и на 150 метара из-

над тла, али су завршавали
као инвалиди или гинули.
Мало их се срећно спусти-
ло. Разлог је једноставан:
од тренутка активирања
падобрана до потпуног пу-
њења платнене куполе
ваздухом протекне 5 се-
кунди...

Невоља на самом почетку

Ршумовић и Милекић су
испланирали скок до дета-
ља. Ако Мирослав искочи
секунд после Чедомира,
наћи ће се 50 метара из-
над њега, разуме се, уко-
со. Маневришући телом,
брзо ће доспети до друга
чији је задатак био да учи-

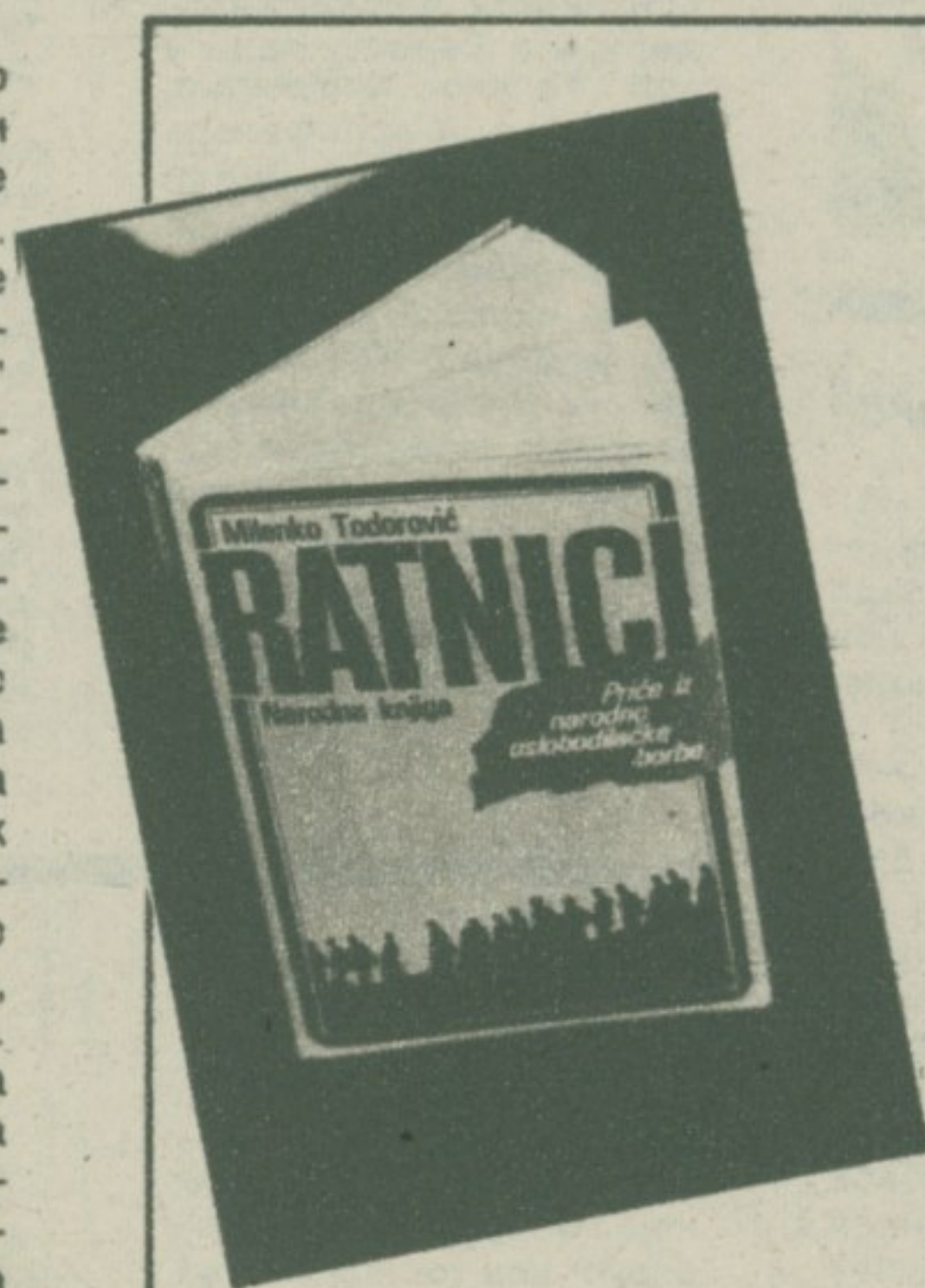
ни исто и да му пође у сус-
рет.

Невоља је искрсла на
самом почетку. Милекић је
искочио после Ршумови-
ћа, али се нашао у мало
неповољном положају. Да
зло буде веће, Чедомир
се није држао договора.
Уместо да заузме положај
који ће му омогућити да
приђе Милекићу, он је, у
жељи да види како је ње-
гов пријатељ обавио скок,
подигао поглед. Због тога
је тело довео у положај са
ногама надоле и мимо

Година 1972. Дан про-
лећни, леп. На аеро-ми-
тингу у Лисичијем јарку,
недалеко од Београда,
окупило се неколико десе-
тина хиљада људи. Атрак-
тиван програм привукао је
и старе и младе.

Вратоломије су биле ис-
кључене. То се кажђава,
најчешће одузимањем до-
зволе за летење или скака-
ње падобраном на одре-
ђено време. Процену пре-
корачења границе безбед-
ности вршили су инспекто-
ри Савезне управе за ци-
вилну ваздушну пловидбу,
који су са земље пажљиво
осматрали све што се до-
гађа у ваздуху. Њима није
могло ништа да промакне,
па су их падобранци често
називали људима без ми-
лости.

Скокови падобранаца
привлачили су посебну
пажњу. Одвијали су се у
оквиру форми до тада уо-
бичајених у нашој земљи.
С усавршавањем падобра-
на и скокови су постајали
сложенији. Једна фигура,
међутим, код нас је тих го-
дина тек увежбавана: по-
сле искакања из авиона,
више падобранаца окупи
се у ваздуху, повеже рука-
ма, образује круг и тако
пада извесно време. Тек
кад се раздвоје, активира-

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

У КЊИЗИ

„РАТНИЦИ“

Ових дана у издању „Народне књиге“ из Београда
изишла је књига „Ратници“ чији је аутор наш дугого-
дишњи новинар Миленко Тодоровић. Књига је, у ства-
ри, збирка прича са тематиком из народноослободи-
лачке борбе које је Тодоровић последњих десетак
година објављивао у нашем листу. Избор од 56 прича
направио је сам аутор.

Миленко Тодоровић је већи део свог професио-
налног посла обављао путујући широм земље, срета-
јући људе различитих животних путева и судбина. На
тим својим репортерским задацима посебно се ин-
тересовао за учеснике народноослободилачке борбе,
за оне њене јунаке који су данас наши свакодневни,
обични људи, различитог занимања, узраста и образо-
вања. Тодоровић је њихова казивања бележио јед-
ноставним реченицама, најчешће описујући догађај
ратника онако како се он збио у једној недељи, дану
или часу препуштајући читаоцима да сами донесу суд
о важности и величини догађаја.

У „Ратницима“ акција сустиже акцију, од Словеније
до Македоније и од Црне Горе до Војводине. У Добо-
ју, на пример, партизани дижу у ваздух сто вагона му-
ниције, Пеко Поповић, као једини човек коме је то по-
шло за руком, бежи из злогласног логора Кампо Ма-
мула, у штабу Гестапоа на Бледу диверзија усред бе-
ла дана распевајуће фашисте, у Љубљани, у својој
кући, ликвидирају је издајник бан Натлачен, загребач-
ки илегалци, помоћу телефонског броја, дижу у ваз-
дух централу у центру града...

Ваља напоменути да се Миленко Тодоровић у сво-
јој књизи не задржава само на аутентичности тренут-
ка, он у посебном одељку телеграфски саопштава да-
љи животни пут ратника и податке где се данас нала-
зе и шта раде.

ближавала, а он удаљавао од друга.

Када се нашао 50 метара испод Ршумовића, Милекић је активирао падобран. Док се моји конопци затегну и купола испуни ваздухом, наставићу да се крећем брже од њега чија се купола већ затегла, размишљао је. Наћи ћу се на довољном растојању. Како се горко преварио!

Ко ће погинути?

Милекић није могао да види да Ршумовић има проблема с отварањем падобрана: конопци су се неувобичајено споро извлачили из ранца, а купола још спорије затезала. Отварање његовог падобрана, међутим, текло је беспрекорно. Тако се догодило да је Милекић наставио спуштање максимално успорено, а Ршумовић са полуотвореним падобраном – брже. Убрзо је сустигао пријатеља! Нашли су се тело уз тело.

Мирославу је одмах било јасно шта се догодило. Био је свестан да тог тренутка започиње драма, борба за живот. У падобранству таква ситуација назива се „руски рулет“ и, по правилу, завршава кобно за једног од двојице падобранца. Наиме, изнад пуне куполе ствара се разређени ваздух, такозвани потпритисак, па купола падобранца који се нађе непосредно изнад разређеног ваздуха почиње да се скупља у обичну крпу, односно гаси!

Тог часа пријатељи су били на висини од само 400 метара изнад земље!

Ршумовићево тело пролетело је поред Милекића попут камена испуштеног с велике висине. Скупљена купола и конопци који су се вукли за њим изазивали су пискав звук од којег се јежила кожа. Милекић га је испратио погледом. Није се уплашио, напротив. Знао је да ће се сада купола Ршумовићевог падобрана испунити ваздухом, а његова скупити, да би затим он наставио да се стрмоглављује. Тако ће се куполе наизменично пунити и гасити. Погинуће онај чија се купола угаси непосредно пред пад на тло. Ко ће то бити од њих двојице, не зна се... то је руски рулет.

Тајац у гледалишту

Оба падобранца су пропадали по неколико пута. Већ су били на 350 метара изнад земље. Да покушају с резервним падобраном? Нада танка, али је нада. Један од њих ће одбацити главни падобран и наставити малим, резервним који се носи на стомаку и брзо пуни. Само да их послужи срећа, јер је и то иг-

ра са смрћу. Ако главни падобран одбаци онај ко се налази ниже – постоји могућност да конопци и крпа улете у разпету куполу оног ко је изнад и она ће се тада угасити. Ипак, то је било мање зло него да главни падобран одбаци падобранца на већој висини јер би онда наставио слободним падом и највероватније телом ударио друга, што, по правлу, обојици доноси крај.

Баш тог часа Ршумовић је пропадао. У пролазу је успео да чује шта му Милекић довикује. Сагласио се с његовим предлогом и чим се нашао испод друга, одбацио је главни падобран који је као метак улетео у Милекићеву куполу. Срећом, она је издржала ударац. Милекић је одахнуо. Сада ће његова купола почети да се гаси, али ће се убрзо и напунити. За то време Ршумовић ће активирати резервни падобран и наставити спуштање за себе. Било је крајње време јер су већ били надомак смрти, на висини мањој од 300 метара изнад земље!

Ршумовић се окренуо леђима према земљи и повукао ручицу резервног падобрана. Авај! Падобран није испао из ранца. Милекићева купола је почела да се пуни. Падао је успорено и посматрао шта чини његов друг. Када је видео да је Ршумовићев падобран отказао – следио се. Ршумовић се, међутим, није упаничио: мирно је почео да извлачи конопце и куполу из ранца. Ваздушна струја нагло је повукла падобран. Милекић је одахнуо. Закратко: излетевши из ранца, купола је запела за Ршумовићеву ципелу!

Платно се брзо цепало. На куполи је настао отвор дужи од метра. Зауставио се код шава. Срећа! Још само да купола не измени облик и издржи терет. Велка подеротина је зјапила, али је купола издржавала. Докле ће?

Ршумовић је падао и одмицао Милекићу. Руског рулета више није могло да буде због растојања и разлике у величини купола.

Када је Ршумовић додирнуо тле, Милекић је још падао. Чим се приземљио и прикупи конопце, пошао је другу у сусрет. Загрлили су се. Са свих страна чуле су се овације. Гледаоци су се сјатили око њих тапшући их по рамену.

– Били сте најбољи!

Сви су мислили да су Милекић и Ршумовић извели егзибицију у оквиру програма. Само су инспектори знали зашто су двојица падобранца бледи као крпа.

Миленко Тодоровић

Занимљива имена

СИЛОМ ИТАЛИЈАНИ

Изрази **иредента** и **иредентизам** настали су од италијанских речи *terre irredente*, дословно „неизбављене земље“. Тако су десничари и националисти називали све оне крајеве – претежно наше, под аустријском влашћу – за које су сматрали да их треба припојити Италији. Сан им се остварио после првог светског рата, када су на основу Рапалског уговора (1920) Истра, Словеначко приморје, Ријека, Задар и неколико јадранских острва припали Италији.

У ствари, у тим „избављеним“ областима италијанско становништво чинило је мањину. О томе су, између осталог, јасно го-

постео Балби, Блажевић – Бјађини, Бошковић – Боско, Церовац – Чери, Ђурђевић – Ђорђи, Хорват – Кровати, Иванчић – Ђованини, Јанежић – Ђанезе, Кљун – Колони, Кумичић – Комичи, Маглић – Маљи, Маринковић – Марини, Павловић – Паоли, Печник – Пичини, Планиншек – Пјанини, Рупник – Рупини, Симчић – Симони, Тодоровић – Теодори, Турчиновић – Туркино, Ујчић – Винчи, Вилхар – Вилари. Понекад су имена у правом смислу речи превођена, па је један Господиновић постао Сињорети, Љубић – Д'Аморе, Голубовић – Коломбо (на италијанском – голуб), Водопивец – Бе-

ворила и имена становника. Да би прикрио истину, Мусолинијев фашистички режим донео је 1926. године закон по којем се „првобитно италијанска или латинска презимена, измењена превођењем на друге језике или додавањем страних наставка, имају вратити на италијански облик“. Нашли су се и „стручњаци“ који су почели да убеђују Словенце и Хрвате како су им преци тобоже били Италијани и како њихова словеначка или хрватска презимена сада треба „вратити“ на италијански облик.

Неки Дебељак, на пример, сматрао је (сасвим исправно) да му презиме потиче од придева **дебео**, али су му у општини рекли да је првобитни облик морао гласати *De Belli* (на италијанском, дословно, „од лепих“) и да ће се одсад поново тако презивати. Човек је слегао раменима и рекао:

– У реду, кад се мора. Бар ћу се хвалити да потичем од лепих, а не од дебелих...

Ево неколико примера како су презимена насилно италијанизирана: Бабић је

вилаква (на италијанском – пиј воду), Светина – Санџи (итал. *santo* – светац) и т.д. ме слично.

Храбрији појединци и даље су се потписивали по старом, иако је за сваку употребу ранијег презимена била предвиђена новчана казна до 5.000 лира, огроман износ у оно време. Понеки су, опет, рекли у себи да „свако зло има своје добро“. Било је, наиме, таквих који су још раније, из личних разлога (завада с породицом и слично) хтели да промене презиме, али су то одлагали због трошкова и сложености поступка. Помислили су да је сад дошао тренутак да то учине „о државном трошку“.

На њихову велику жалост, из Рима је стигло објашњење да се новим законом допушта само „свођење презимена на италијански облик“, док је за сваку другу промену презимена „и даље на снази уобичајени поступак“. Другим речима: бесплатно је само оно презиме које ти држава намеће; ако желиш сам да бираш презиме – пиши молбу, плаћај таксе и чекај одлуку суда.

ЕМАНУЕЛ МАК РЕБОЗ

ФЛАШ ГОРДОН: ИНВАЗИЈА СА МРАВОЛИЈЕ

ПОШТО СУ
ПРОБЕЛИ
НОК
ОКРУЖЕНИ
ЉУДИМА
-МАЦКАМА,
ФЛАША И
ЗАРКОВА
ЈЕ У ЗОРУ
ПРОБУДИО
ПОЗИВ У
ПОМОК...

ДЕВОЈКА ЈЕ ОДВРАТИЛА ПАЖЊУ
ЉУДИ-МАЦКАКА! РЕД ЈЕ ДА ЈОЈ
УЗВРАТИМ УСЛУГУ!

Copyright 1955, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

2-20

ФЛАШ
СЕ
СПО-
ТАКАО
ПРЕД
ПОКЕ-
ЖЕНИМ
СЛОВЕ-
КОМ
-МА-
ЦКОМ...

ООХ!
ПАЗИ!

ТИ СИ СПА-
САО УТИН ЖИ-
ВОТ! УТАТИ
ЗАХВАЉУ-
ЈЕ!

ПОЛАКО, ПРИ-
ЈАТЕЉУ... НЕ
НАМЕРАВАМ ЈЕ
ЗАДРЖАТИ!

КЕЛГО КЕ ТЕ
УБИТИ КАО ШТО
ЈЕ УБИО МОКНОГ
БИВОЛА... ЈЕД-
НИМ УДАРЦЕМ!

ИДУЋЕГ
ПЕТКА:
ПОБЕДА

ФАНТОМ: ТРАЖЕ СЕ II ДЕО

БАНДИТИ
МОГАР И ЛЕПО-
ТАН БЕЖЕ
ПРЕД ПОТЕ-
РОМ. МОГАР
ЈЕ ОДЛУЧИО
ДА ПОМОГНЕ
СТАРЦИМА У
СЕЛУ СТАРАЦА.
ФАНТОМ ЈЕ
ОБАВЕШТЕН
О СВЕТУ И
ХИТА У ПО-
МОГ...

ОН ЈЕ НЕМИЛО-
СРДНИ УБИЦА!

БИЋЕМО СВИ
МРТВИ ДОК ПО-
МОГ СТИГНЕ!

ФАНТОМ
НАС ЈЕ НА-
ПУСТИО!

ПССТ?

??

!!

СТИГАО
ЈЕ ДУХ
КОЗИ
ХОДА?

ПССТ? ГДЕ
ЈЕ УБИЦА?

У ОНОЈ
КОЛИБИ?

ДРЖИ
ОСУ И
БАНДА
К'О ТАО-
НЕ?

УБИЈЕ СВА-
КОГ КО ТУ
СЕ ПРИБЛИ-
ЖИ?

ЗНАМ!

ОН ЈЕ
К'О
БЕСАН
ПАС?

У ДРУГОЈ КО-
ЛИБИ...

ВРЕМЕ
ЈЕ
ДА
ОДРЕ-
МАМ?

НЕКУ ИЗДРЖАТИ ЈОШ
ЈЕДАН ДАН ОВДЕ... НА-
ТЕРАЋУ ОВОГ МАТОРОГ
ДА МЕ
СУТРА
ИЗВЕДЕ
ИЗ ЦУН-
ГЛЕ...

ФАНТОМ СЕ ШУ-
ЊАО КАО МАЧ-
КА...

ДА П'Е
ЈЕ
ЗА-
СПАО?

ВРАТА НА КОЛИБИ СУ
БИЛА ЗАКЉУЧАНА...

АКО ПРОВА-
ЛИМ УНУТРА,
ОН ЋЕ УБИ-
ТИ ТАОЧЕ...
ШТА ДА РА-
ДИМ?

И ТАДА...

ОВДЕ НИКО
НЕ ЗНА
МОЈ ЈЕЗИК
И МОЈ
НАДИ-
ТАК...

ЛЕПОТАНЕ?
ЛЕПОТАНЕ?

ЛЕПОТАН СЕ ПИТАО
ДА ЛИ САЊА...

ИМА
ЛИ
ВЕС-
ТИ
О УБИ-
ЦИ?

НЕ? НЕСТАО
ЈЕ
БЕЗ
ТРА-
ГА?

МОЖДА
СУ ГА
РАСТРГ-
ЛЕ ДИВ-
ЉЕ ЗВЕ-
РИ?

НАШ ЗАПО-
ВЕДНИК, КО-
ГА НИКАД
НИСТО ВИДЕ-
ЛИ, СИГУР-
НО МУ
ЈЕ НА
ТРА-
ГУ?

Али, њихов заповедник
је, изгледа, био у непри-
лици...

КО СИ ТИ?

ЗАШТО
ЈЕ ФАН-
ТОМ
БА-
ЦИО
ОРУЖ-
ЈЕ?

МОГАО
ЈЕ
ГЛАТ
ДА УБИ-
ЈЕ ТО
ЧУДО-
ВИШТЕ?

ОДГОВОРИ?
ЧУО САМ
ДА ГОВО-
РИШ МО-
ЈИМ ЈЕЗИ-
КОМ?

ЗО-
ВУ
МЕ
ФАН-
ТОМ?

ФАНТОМ ЈЕ ДУХ
КОЈИ ХОДА? ОН
ЈЕ
БЕ-
СТР-
ТАН?

ФАНТОМ
??

НЕ ПУНАЈ У ФАНТО-
МОВ ДОБАР ЗНАК?
ДОНЕКЕ НАМ НЕ-
СРЕКУ?

ТИ СИ ОБИ-
ЧАН ПРЕВА-
РАНТ? КАКО
СИ УСПЕО
ДА ЗАПО-
СПОДАРИШ
ОВИМ ЛУ-
ДИМА?

ВИДЕ-
БЕШ?

КА-
КО
СИ
ЗНАО
ДА САМ
ОВ-
ДЕ?

ЈА СВЕ
ЗНАМ
?

МОГАО
САМ МА-
ЛО ПРЕ
ДА ПУ-
ЦАМ У
ТЕБЕ
?

ПА, ЗАШТО
НИСИ? ДА
СЛУЧАЈНО
НЕ БИ ПО-
ГОДИО
СТАРЦЕ?

КО
СИ
ТИ,
У
СТВА-
РИ?

НЕК
ЗАСАД
БУДЕМ
САМО
ТАСКИ-
РАНИ?

СХВАТИО САМ
ТЕ? МОЖДА БИ-
СТО МОГЛИ ДА
СЕ НАГОДИМО?

КАКО?

ЖЕТИМ
ДА ИЗИБЕЖ
ИЗ ОВЕ
ЋУНГЛЕ?

ОВДЕ ТИ
НИКО НЕ
МОЖЕ ПО-
МОГИ ЈЕР
НЕ ЗНАШ
ЊИХОВ
ЈЕЗИК?

ПА, ТУ
СИ ТИ?
ОЧИГЛЕД-
НО ДОБ-
РО ПОЗ-
НАЈЕШ
ЋУНГЛУ?

ДА, ЛЕ-
ПОТАНЕ?
ЈА САМ
И ДО-
ШАО
ПО ТЕ-
БЕ?

ОДВЕ-
ЖИ ТО
ДВО-
ЈЕ?

ДОШАО
СИ ДА МИ
ПОМОГ-
НЕШ?

ДОШАО САМ
ДА ТЕ ИЗВЕ-
ДЕМ ИЗ ЋУН-
ГЛЕ?

ОДМОРИТЕ
СЕ? ИМАЈИ
СТЕ НАПО-
РАН
ДАН?

ХВАЛА
ТИ,
ФАН-
ТОМЕ?

ШТА
СИ
ИМ
КА-
ЗАО?

ДА ИДУ ДА
СПАВАЈУ?
НЕ БОЈ СЕ,
ЛЕПОТАНЕ?

ЗНАШ ЛИ ДА САМ ЖУДЕО
ДА ВИДИМ ПРАВОГ ХЛАД-
НОКРВНОГ УБИЦУ?

МАЛО
ЊИХ ИМА
СПЕЛОСТИ
ЗА ТО?

FALK
E
BARRY
9/2

ЗАР ФАНТОМ
ЖЕЛИ ДА СЕ СПРИ-
ЈАТЕЉИ С ТИМ
ЧУДО-
ВИШ-
ТЕМ?

НЕМО-
ГУБЕ?

ФАНТОМ ЈЕ КРАЈИЧКОМ ОКА ГЛЕДАО
У ЛЕПОТАНОВ РЕВОЛВЕР...

ФАН-
ТОМ
ДА БУ-
ДЕ ПРИ-
ЈАТЕЉ
ЈЕДНОМ
УБИЦИ?

ЈА
У ТО
НЕ
ВЕРУ-
ЈЕМ?

ЧУО САМ
ДА СИ
ЈЕДАН
ОД НАЈБО-
ЉИХ
СТРЕЛА-
ЦА?

НАЈБО-
ЉИ?

ЛЕПОТАНОВА ПАЖ-
ЊА ЈЕ ОСЛАБИ-
ЛА...

ВОЛЕО БИХ ДА
ТЕ ВИДИМ КА-
КО ПУ-
ЦАШ?

ВИДЕ-
РЕШ?
АЈДЕ
САД ДА
КРЕНЕ-
МО?

А ОНДА, КАО МУ-
ЊА...

РЕК'О САМ ДА БУ-
ТЕ ИЗВЕСТИ ИЗ
ЏУНГЛЕ?

УХ?

И КАД СЕ ЛЕПОТАН
НАСТАЊЕ НА-
ДАО...

ШТА??

УБИЦА КАО ДА
ЈЕ УДАРИО У
СТЕНУ...

ТИ...
ОХ?

А ОНДА ГА ЈЕ
ДОЧЕКАЛА ФАНТО-
ТОВА ЧЕЉИЧНА
ПЕСНИЦА...

БИО ЈЕ ТО СТРАХОВИТ
УДАРАЦ КОЈИ ЈЕ ЛЕ-
ПОТАНА ОДБАЦИО НЕКО-
ЛИКО МЕТРА...

FALK
E
BARRY
9/3

... И ОН ЈЕ ОСТАО
ДА ЛЕЖИ НЕ-
ПОМИЧНО...

FALK
E
BARRY
9/6

ЈЕ
ЛИ
ПР-
ТАВ?

НИЈЕ? НИСАМ
МИСЛИО ДА
ГА УДАРИМ ТА-
КО СНАЖНО...

... АЛИ,
ИЗАЗВАО
МЕ ЈЕ?
НИЈЕ
МОЖЕ
ДА МУ СУДИМ?

ОДВЕШКУ ГА
ТАМО ГДЕ ЈЕ
ПОЧИНИО
ЗЛОДЕЛА?

ЗАШТО НИСИ
ПУЦАО У ЊЕГА
КАД ТИ ЈЕ
БИО НА НИ-
ШАЊУ?

НИКАД НЕ ПУ-
ЦАМ У ЛЕБАТ
УСТАЛОМ,
БИЛА БИ ТО
ЛЕПА СУДБИ-
НА ЗА ЈЕДНОГ
УБИЦУ?

НЕКА
МУ СУДЕ
ПРЕМА
ЗАКОНИ-
МА КО-
ЈЕ ЈЕ
ПРЕКР-
ШИО?

СРЕЊНО?

ХВАЛА
ТИ, ФАН-
ТОМЕ?

БРАЋА СЕ
С ЛЕПОТА-
НОМ... ДА
ЛИ ГА ЈЕ
УБИО?

ЛЕПОТАН ЈЕ ЖИВ?
САЧЕКАО СИ МЕ,
МОГАРЕ?

ХТЕО
САМ
ДА
ПОБЕГ-
НЕМ...

... АТИ, УТОРАН САМ
ОД СКРИВАЊАТ ЖЕ-
ЛИМ ДА ИЗДРЖИМ
КАЗНУ КОЈУ ЗАСЛУЖУ-
ЈЕМ, А ОНДА ЖИВИМ У
МИРУ?

ДОБРО РАСУБУ-
ЈЕШ, МОГАРЕ?
ПОСЛЕ ТОГА
ВРАТИ СЕ СВОМ
ПЛЕМЕНУ? НИ-
СИ ТИ ПОШ?

У ЗОРУ, У ШТА-
БУ ШИМСКЕ
ПАТРОЛЕ...

ААА?

?!

ТРАЖЕ
СЕ

ЛЕПОТАН
И МОГАР?

ОТКУД
ОНИ
ОВДЕ?

ПИТАЈ ИХ?

ОДГОВОРИ,
ЛЕПОТАНЕ?

МОГАРЕ,
СУД ТЕ
КАЖЊАВА
СА ДВЕ ГО-
ДИНЕ ПРИ-
СИТНОГ
РА-
ДА?

А ТИ КЕШ, ЛЕПОТА-
НЕ, НАТРАГ У СВОЈУ
ЗЕМЉУ ГДЕ
БЕ ТИ
СЕ СУ-
ДИТИ
ЗА
ЧЕТИРИ
УБИС-
ТВА?

КАКО ЈЕ НАШЕМ ЗА-
ПОВЕДНИ-
КУ ОВО
ПОШЛО
ЗА РУ-
КОМ?

МЕНЕ
ВИШЕ
ЗАНИМА
КО ЈЕ
ОН...

И, У ЦУНГЛИ
ЈЕ ОПЕТ ЗАВЛА-
ДАО МИР...

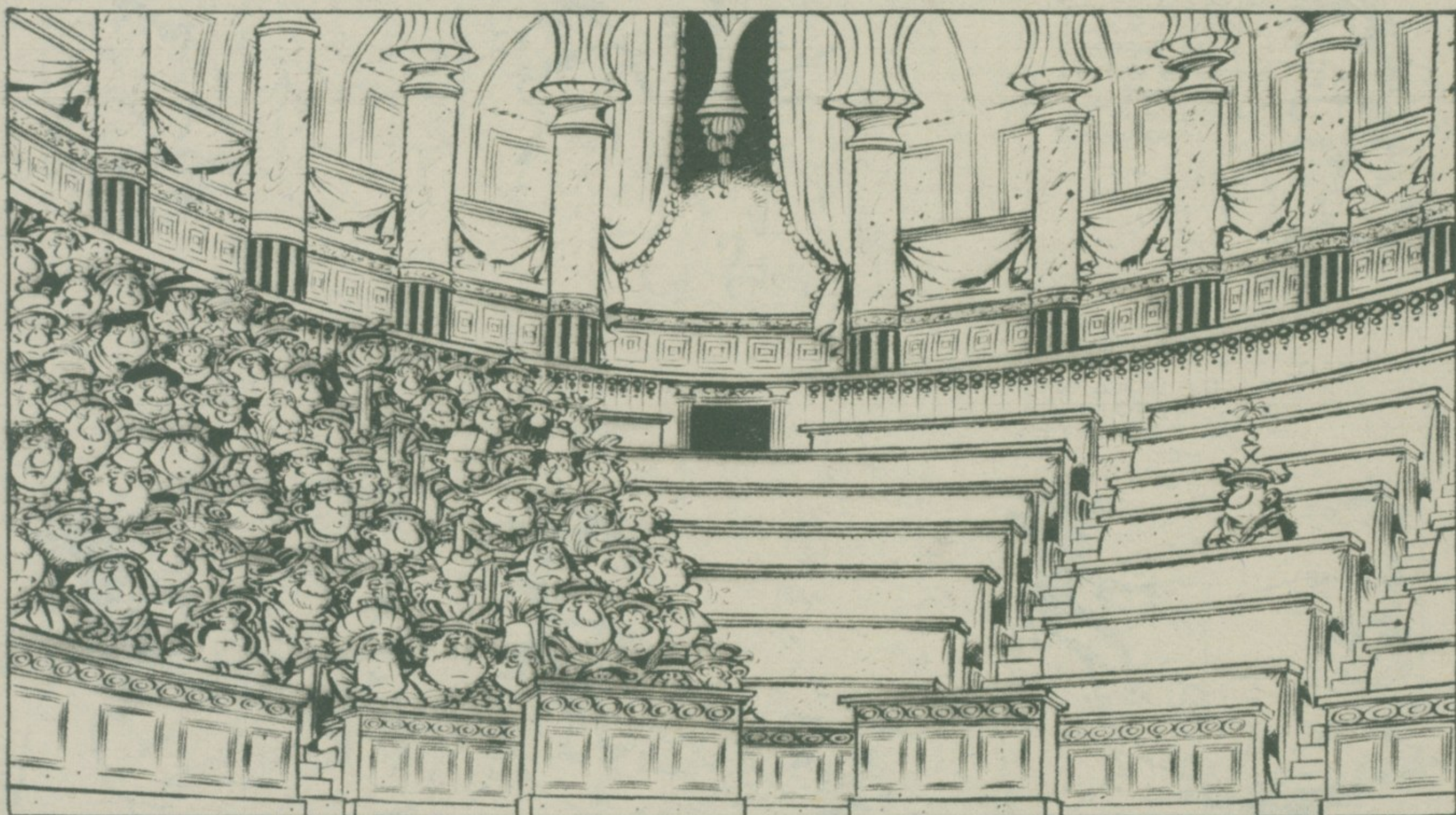
КРАЈ

ИЗНОГУД:

СВЕТ НА ОПАЧКЕ

У БАГДАДУ СЕ СВАКИХ ДЕСЕТ ГОДИНА САСТАЈЕ КАЛИФСКА СКУПШТИНА РАДИ КАЛИФОВЕ РЕИЗБОРНОСТИ ЗА СЛЕДЕЋИ МАНДАТ. СКУПШТИНУ САЧИЊАВА 500 ПОСЛАНИКА КОЈЕ НАИМЕНУЈУ ДОБРИ КАЛИФ ХАРУН ЕЛ ПУСАХ И ЗАВИДЉИВИ ВЕЛИКИ ВЕЗИР ИЗНОГУД. ЗА КАЛИФОВЕ ПРИСТАЛИЦЕ ОДРЕБЕНА ЈЕ ЛЕВА, А ЗА ИЗНОГУДОВЕ КАНДИДАТЕ ДЕСНА СТРАНА САСИЈЕ. ЕВО КАКО ОБИЧНО ТЕКУ ИЗБОРИ...

ПРЕДСЕДНИК, КАЛИФОВ РОБАК, ОТВАРА СЕДНИЦУ:

... А САДА НЕКА ДИГНУ РУКУ РОДОЉУБИ КОЈИ СУ ЗА ТО ДА КАЛИФ ОСТАНЕ И ДАЉЕ КАЛИФ, И ДА КАЛИФУЈЕ ЈОШ ДЕСЕТ ГОДИНА...

ДА ВИДИМО ОНОГА КО ЋЕ ДА ДИГНЕ СВОЈ ОПАКИ ПИПАК, КОЈИ МЈ СЛУЖИ КАО РУКАТ КО ЈЕ ТАЈ ЗАО ТИП КОЈИ СЕ УСУБУЈЕ ДА ЈЕ ПРОТИВ КАЛИФОВОГ ИЗБОРА ЗА КАЛИФА?

КОНСТАТУЈЕМ ДА ЈЕ КАЛИФОВ МАНДАТ ПРОДУЖЕН ЗА СЛЕДЕЋИХ ДЕСЕТ ГОДИНА СА ЧЕТИРИСТО ДЕВЕДЕСЕТ

ДЕВЕТ ГЛАСОВА ЗА И ЈЕДАН ПРОТИВ? СЕДНИЦА ЈЕ ЗАВРШЕНА?

Једног дана
пред изборе ...

ДОБАР ДАН, ГАЗ-
ДА? ЕВО, СТИЖЕ
ДОРУ-
ЧАК?

КАЖЕШ
ДОБАР
ДАН?!

МА, КАКАВ ТЕ ДОБАР
ДАН СПОПАО? ДАНАС ЋЕ
КАЛИФ ПОНОВО БИТИ ИЗА-
БРАН ЗА КА-
ЛИФАТ

КО ЗНА, МОЖДА ЋЕШ
ТИ, ГАЗДА, ОВОМ ПРИ-
ЛИКОМ ДОБИТИ ВЕ-
ЛИКУ ...

МА НЕ? КА-
ЛИФ ЋЕ ВЕЧНО
БИТИ КАЛИФ,
А ЈА ВЕЧНО
НЕЋУ БИТИ
КАЛИФ
УМЕСТО
КАЛИФА?

ЕХ, КАД БИ ДЕСНА
СТРАНА ГЛАСАЛА
ЛЕВО, А ЛЕВА
ДЕСНО?

ПА ДА, КАД БИ
ЛЕВО БИЛО ДЕС-
НО, А ДЕСНО ЛЕ-
ВО ...

... БИЛО
БИ
ДИВНО ...

ХУУ? КАКВО
ГАДНО
ЛИЦЕ?

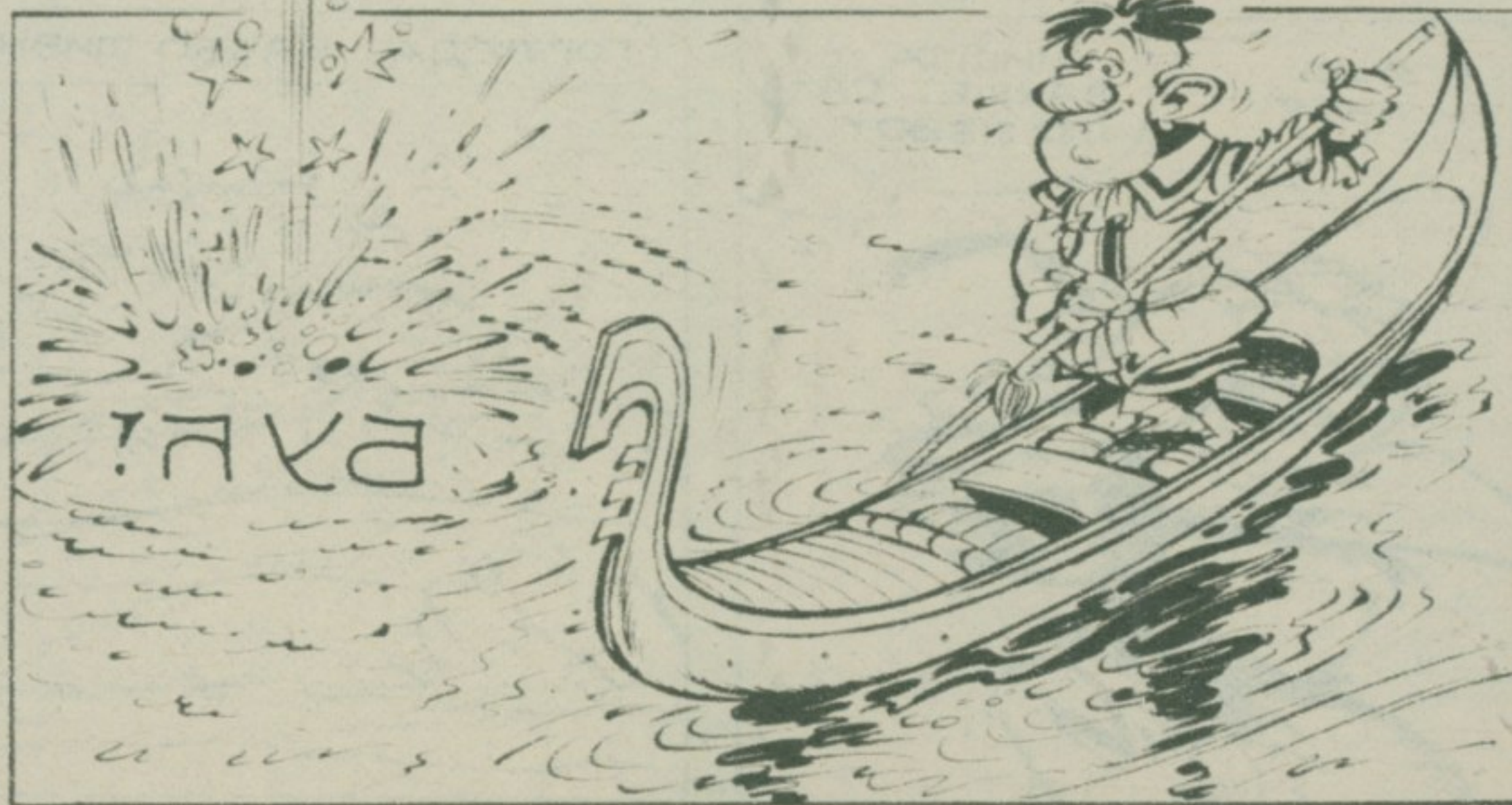
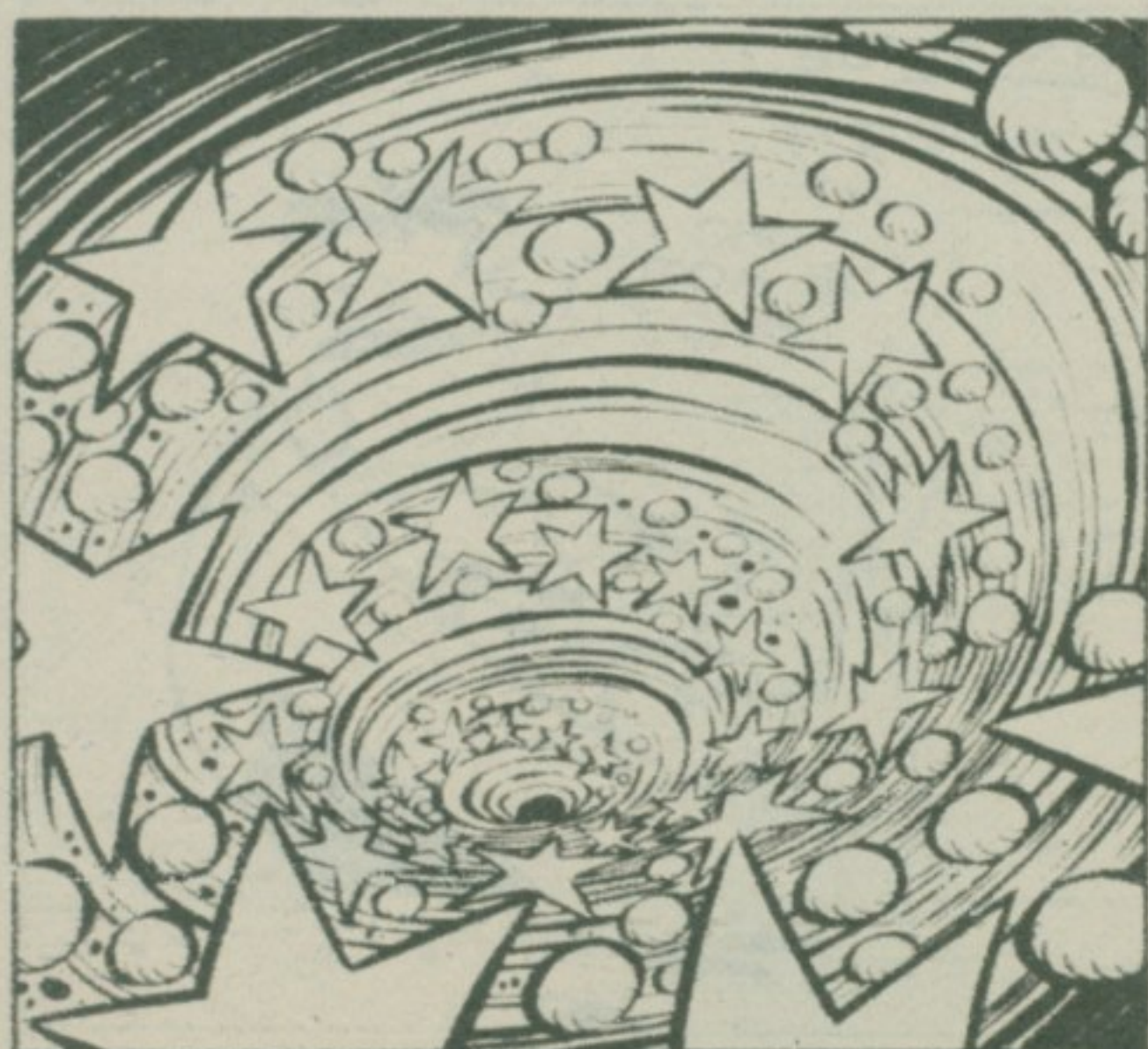
БУДИ ПРИСТОЈАН?
ТВОЈЕ ЛИЦЕ ЈЕ
ГАДНО?

ААААХ?

ОХ... А, КО СИ
ТИ?

ЈА? ЈА САМ ЗАЛЧЕТ?

* ЗАЛЧЕТ: ДУХ КОЈИ ЖИ-
ВИ У ОГЛЕДАЛУ.

ВЕЧЕРАС,
ПОСЛЕ ГОТОВО
ЈЕДНОГЛАСНОГ
ИЗБОРА
КАЛИФА,
СКУПШТИНА
ПРИРЕЂУЈЕ
СВЕЧАНОСТ
ЗА
НАРОД
...

ВЕЧЕРАС,
ПОСЛЕ ГОТОВО
ЈЕДНОГЛАСНОГ
ИЗБОРА
КАЛИФА,
СКУПШТИНА
ПРИРЕЂУЈЕ
СВЕЧАНОСТ
ЗА
НАРОД
...

ВРАТИТЕ СЕ
НАЗАД И ПУСТИ-
ТЕ ЛЉУДЕ НА МИ-
РУ?

АЛИ...

И ДА ВАС НЕ ВИ-
ДИМ НА УЛИЦИ
ДОК НЕ
ПРОБЕ
ГЛА-
СА-
ЊЕ?

ТИ БИ ЈОШ НАПРА-
ВИЛИ КРВОПРОЛИВЕ
У БАГДАДУ?

ТАЧНО? САМ СИ РЕ-
КАО ДА ГУЖВА МОЖЕ
ДА СМЕТА СКУПШТИ-
НИ?

ДЕСНО ИЛИ ЛЕВО,
СВЕЈЕДНО? ВАЖ-
НО ЈЕ ГЛАСАТИ
ПРОТИВ КАЛИ-
ФА?

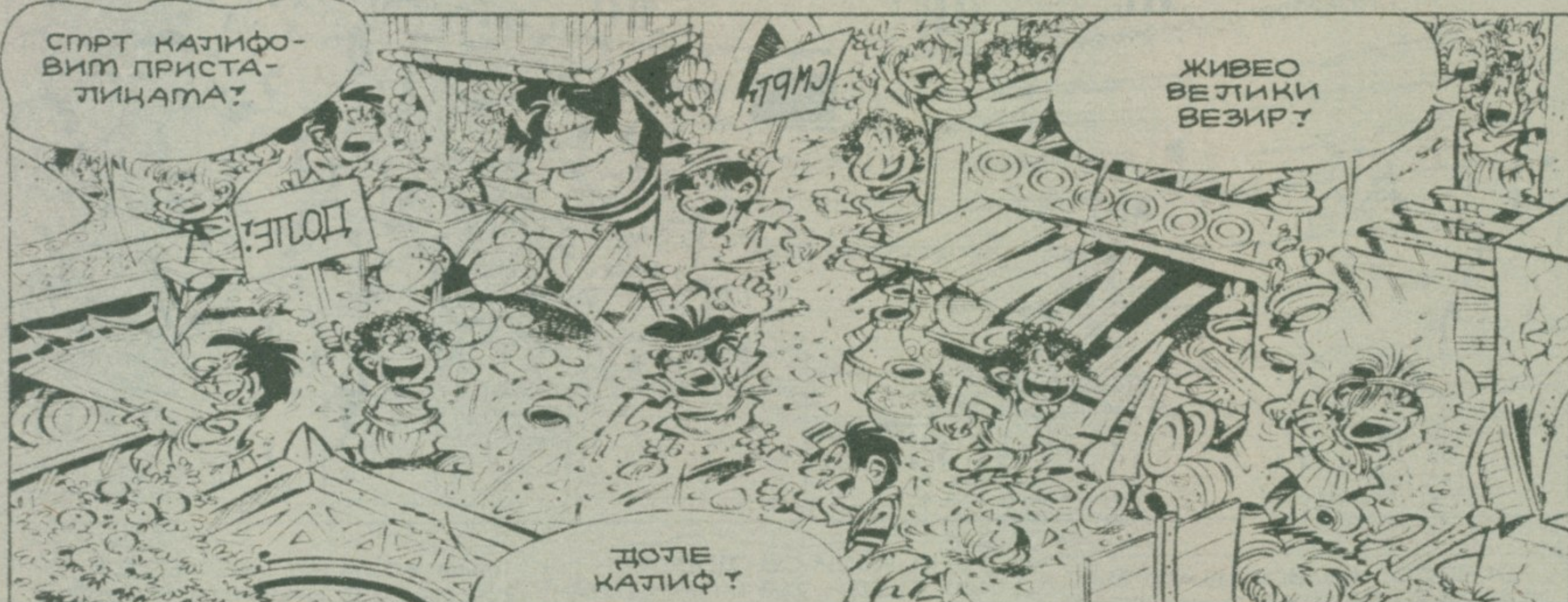
УОПШТЕ НЕ
СХВАТАМ ТВО-
ЈУ ТАКТИКУ?

ДОЛЕ!
ДОЛЕ, КАЛИФОВЕ
ПРИСТАЛИЦЕ?

СЛАЖНО?

СЛУШАЈ...

СМРТ КАЛИФО-
ВИХ ПРИСТА-
ЛИЦАМА?

ЖИВЕО
ВЕЛИКИ
ВЕЗИР?

ДОЛЕ
КАЛИФ?

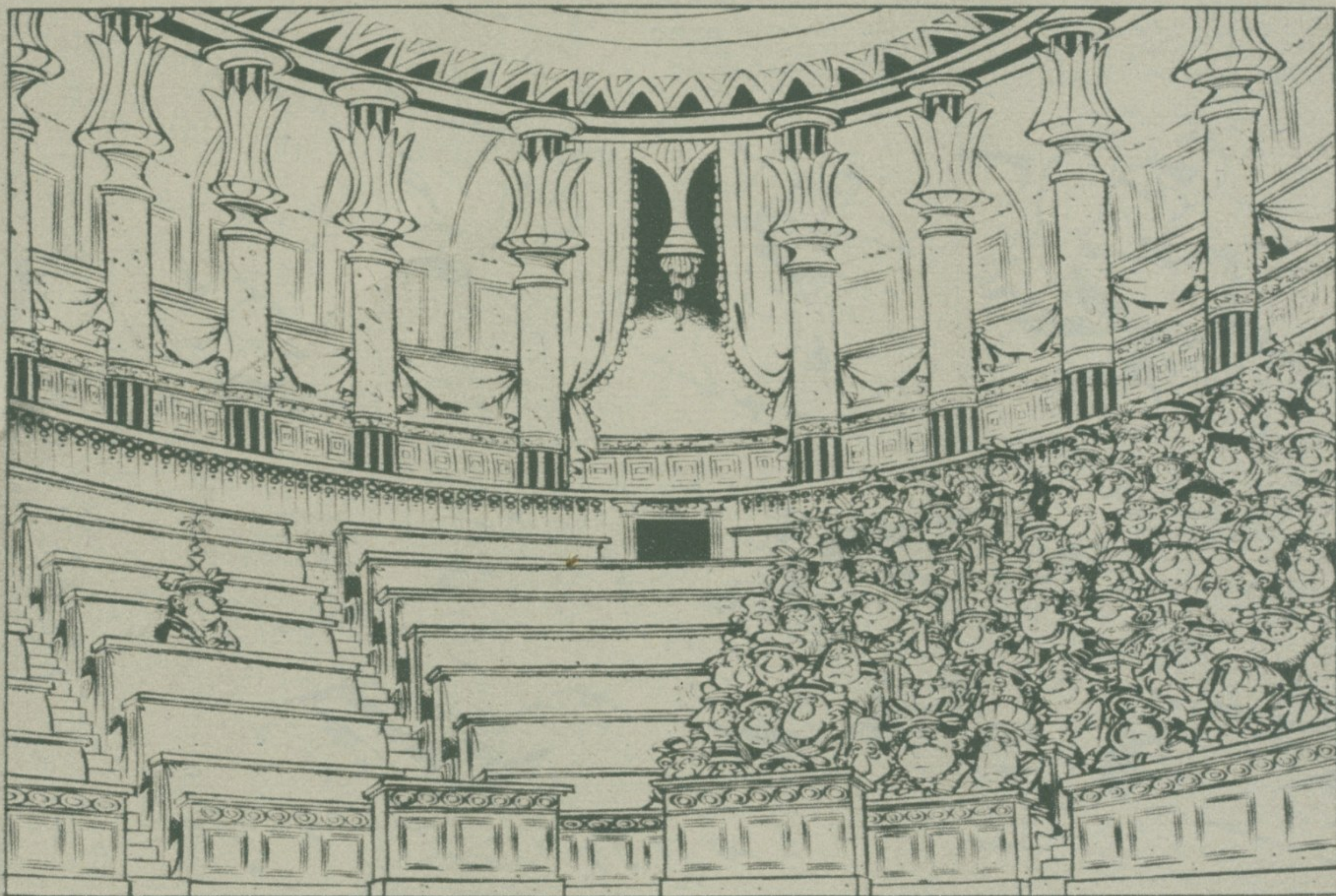
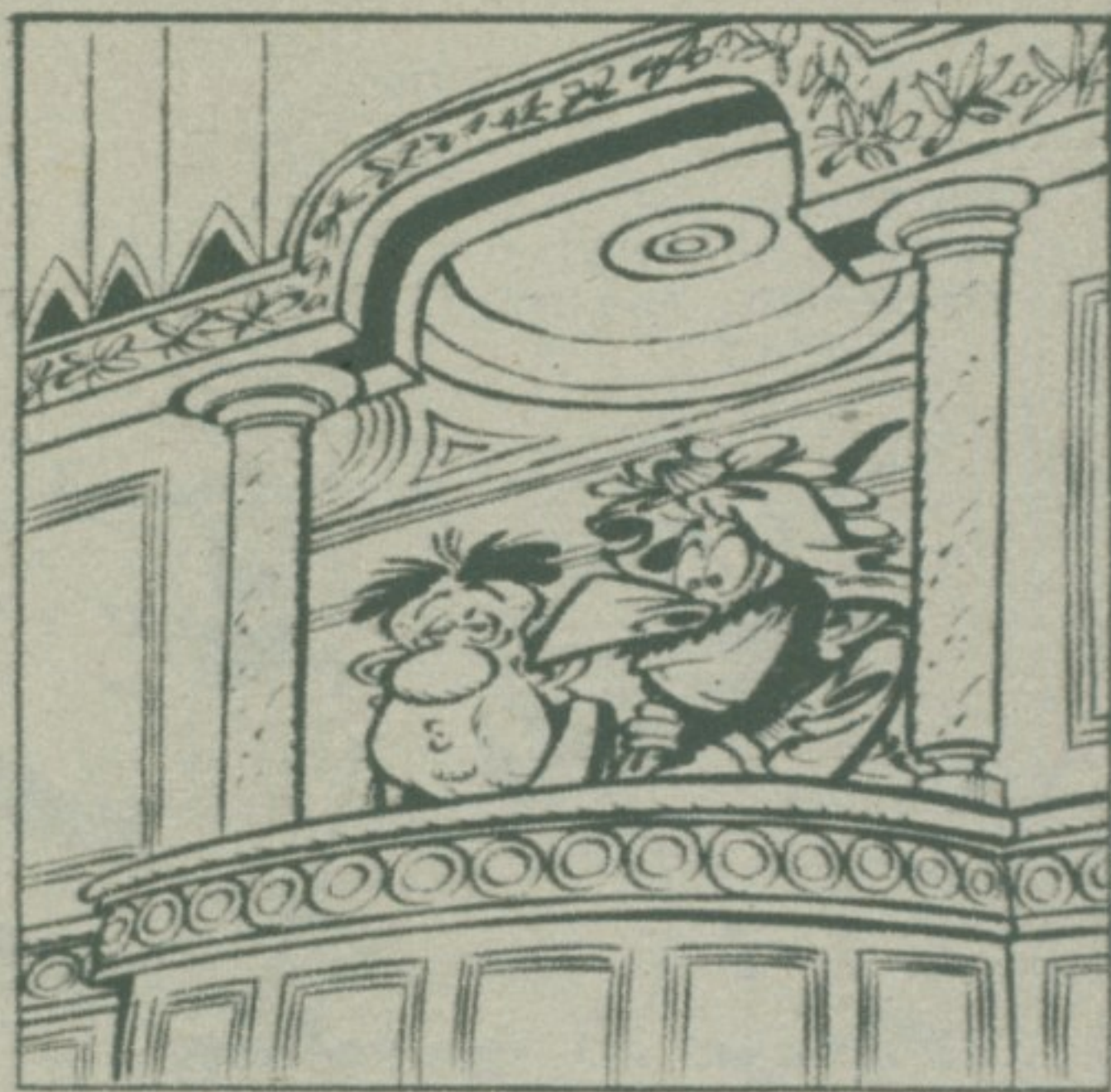
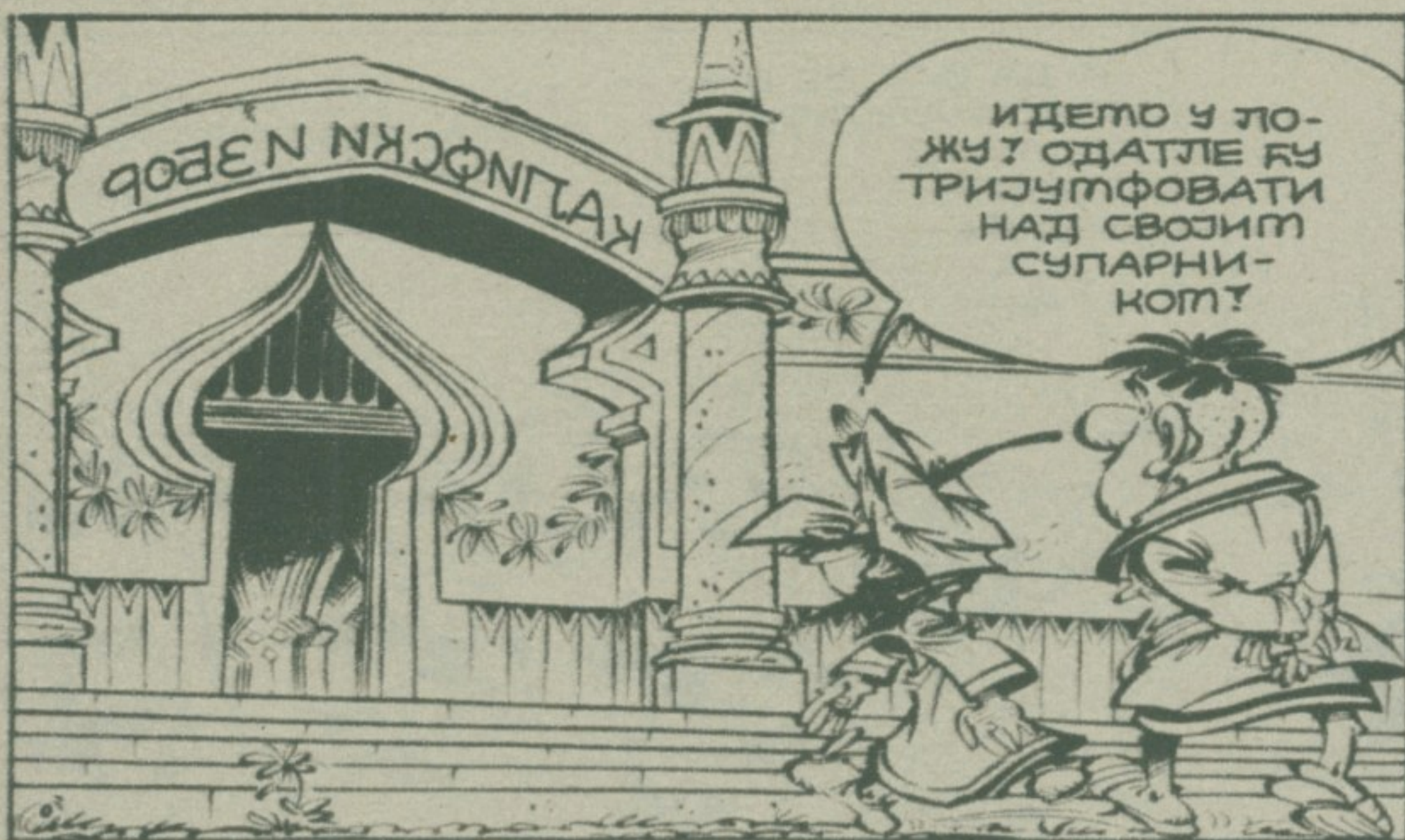

ХАЈДЕМО У
СКУП-
ШТИ-
НУ?

ПАЗИ?

МОРАШ СЕ
НАВИЊИ ДА
ГЛЕДАШ
НА ОБЕ
СТРАНЕ
КАД
ПРЕ-
ЛА-
ЗИШ
УЛИ-
ЦУ?

ГОСПОДО, УПОЗОРАВАМ ВАС ДА ПАЗИТЕ ШТА РАДИТЕ, С ОБЗИРОМ НА ТАЈАНСТВЕНУ ПАСИВНОСТ ЧУВАРА РЕДА?

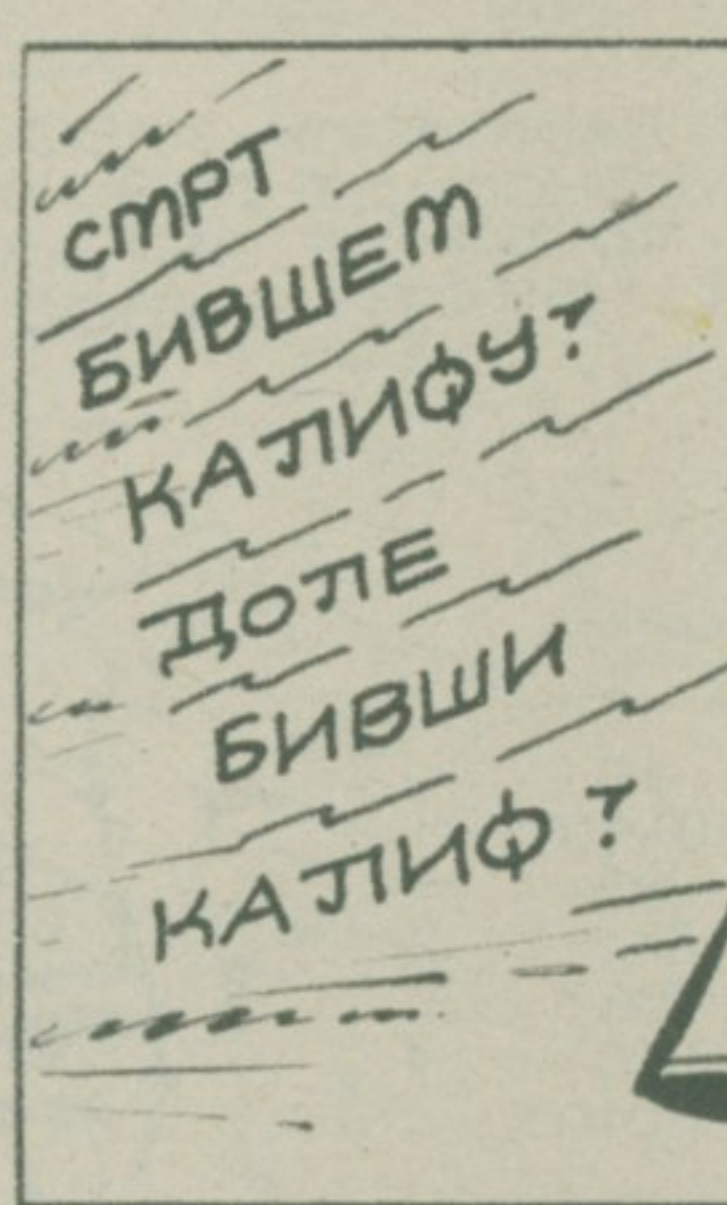

ОНИ КОЈИ СУ ДОВОЉНО ЛУДИ ДА ИПАК ГЛАСАЈУ ЗА КАЛИФА, НЕКА ДИГНУ РУКУ?

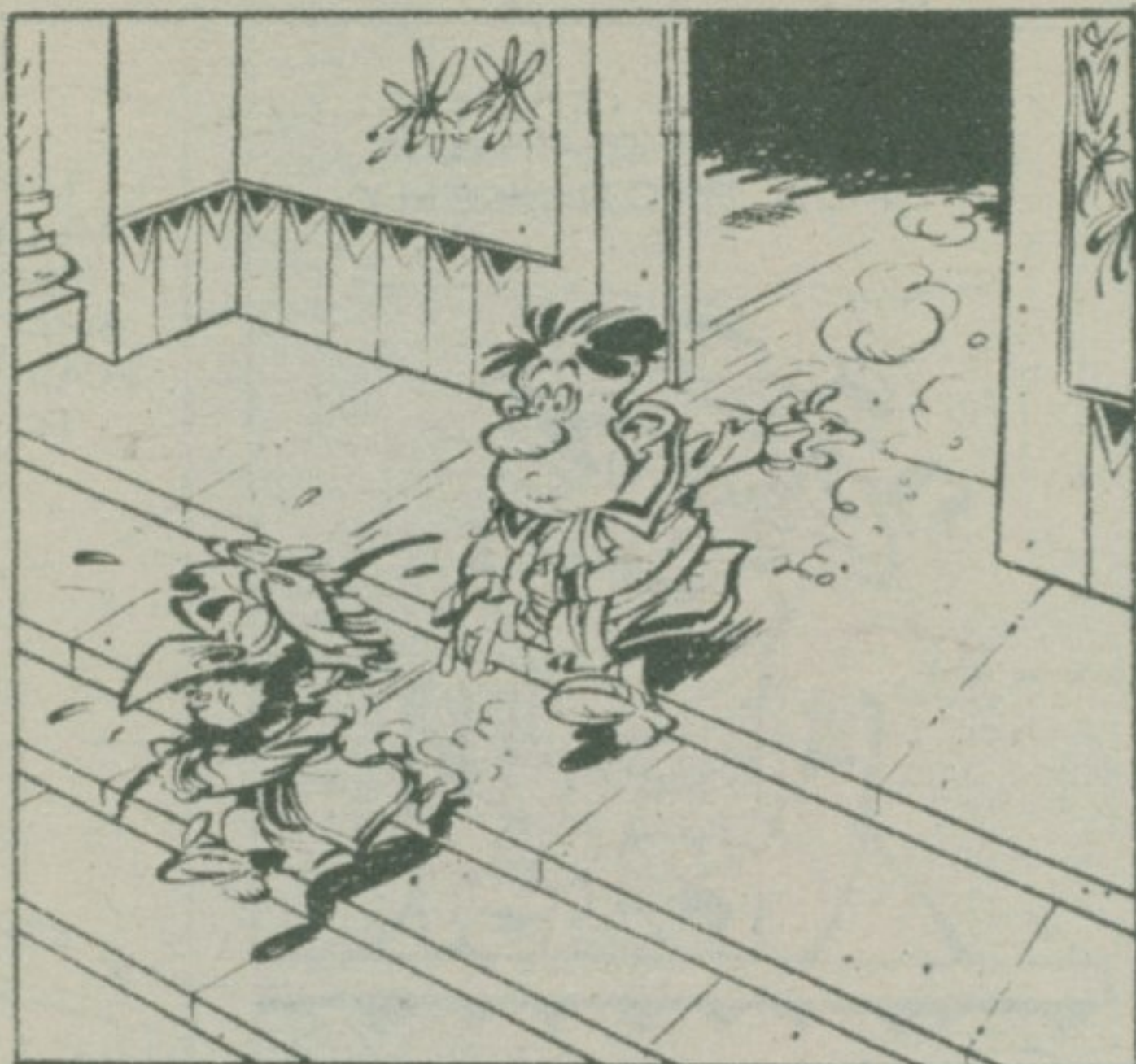
ОНИ КОЈИ НЕ ЖЕЛЕ ДА ИХ НАРОД НАБИЈЕ НА КОЛАЦ И КОЈИ ГЛАСАЈУ ПРОТИВ КАЛИФА, НЕКА ДИГНУ РУКУ?

ЕНО ГА? НА КОТАЦ
С
ЊИМ?

ЗАТО САМ ТИ РЕКАО ДА ПАЗИШ НА ОБЕ
СТРАНЕ ПРЕ НЕГО ШТО ПРЕЛАЗИШ?

НЕМА ВЕЗЕ? САКРИКУ СЕ У
ОНАЈ ЗАБАВНИ ПАРКУ?

ЖИВЕО ХАРУН
ЕЛ ПУСАХ, НО-
ВИ КАЛИФ?

СМРТ
ГЛУСНОМ
ИЗНОГУДУ?

САПА
С ОГЛЕДА-
ЛИМА? СПА-
СЕН САМ?

ШТА СТЕРАШ??

БЕЖИМ КРОЗ
ЈЕДНО ОГЛЕ-
ДАЛО У СВОЈ
СВЕТ?

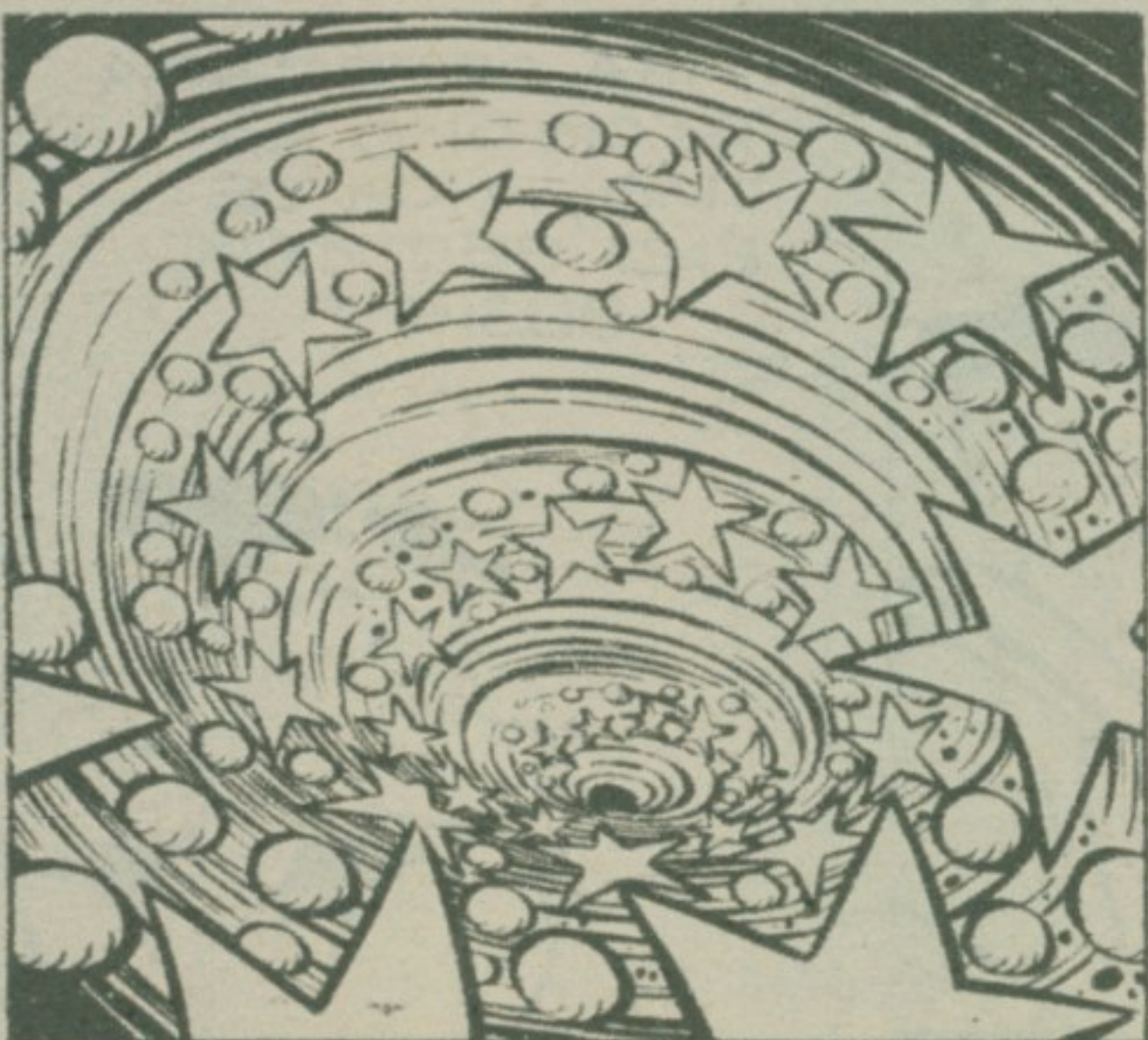

РАЗМИСЛИ ПРВО,
ИЗНОГУДЕ? ОВО ОГЛЕ-
ДАЛО ТЕ НЕЋЕ ОД-
ВЕСТИ У ТВОЈ
СВЕТ?

НЕ-
МАМ
ИЗ-
БО-
РА?
ЗБО-
ГОМ?

АЛИ, ТО ЈЕ
КРИВО ОГЛЕ-
ДАЛО?

А, ТУ СИ, ГАЗДА?
ШТА СЕ ТО ДЕСИЛО?

КРАЈ

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

ЗАКОПАНО БЛАГО

ДЕДА БОГАТИЈИ ОД КРЕЗА

На свим континентима и у свим земљама постоје и легенде о закопаном благу. У Америци је то до дана данашњег непронађена пећина оца Филипа, мисионара и трагача за благом, који је, наводно, на падинама планине Викторије, у држави Њу Мексико, нашао скривено благо индијанског племена Апача. У Европи су то пећине на обалама Рајне где су своје злато крили легендарни Нибелунзи. У Русији и данас живе легенде о разбојнику Кудејару и пећинама у које је скрио своје небројено благо. Ту су и пећине уралских разбојника на обалама реке Каме и Чусовој.

Подземна скровишта начињена човеком руком такође су сматрана сигурним местом за скривање драгоцености. Негде су за то копали лавиринте да би у каквом, углавном најудаљенијем, ходнику начинили тајно скровиште. И древне пирамиде биле су нека врста склоништа за благо: у њима је чувано богатство фараона које им је, како се веровало, неопходно у загробном свету.

● Средином првог миленијума пре наше ере у Малој Азији је постојало моћно Лидијско Царство. На лидијском двору – као уосталом на свим дворцима – плеле су се интриге. После једне од њих на чело државе дошао је Гиг (или Гигес), обичан копланоша из цареве пратње. Копланоша је био mudar и предузимљив човек, проширио је своје царство, накупио силно богатство осигуравши за много векова процват Лидије и њене престонице, града Сарда.

Гиг је наредио да се за његово будуће вечно боравање подигне гробница у облику великог брда чији је пречник износио 230 метара. Брдо је било испресецано бројним ходницима са пуно разних, великих и малих одаја. За подизање Гиговог вечног боравишта отишло је више материјала него за Кеопсову пирамиду. Кад је сахрањен, с њим је остављено силно благо за којим се и данас трага.

Међутим, сама Гигова гробница и благо у њој нису нађени. Гиг, сасвим сигурно, није са собом понео све своје благо. Зна се да су потомци имали толико да је његов унук Крез ушао у легенде и пословице као најбогатији човек не само свог времена...

● Верује се да Кортесови војници, освојивши

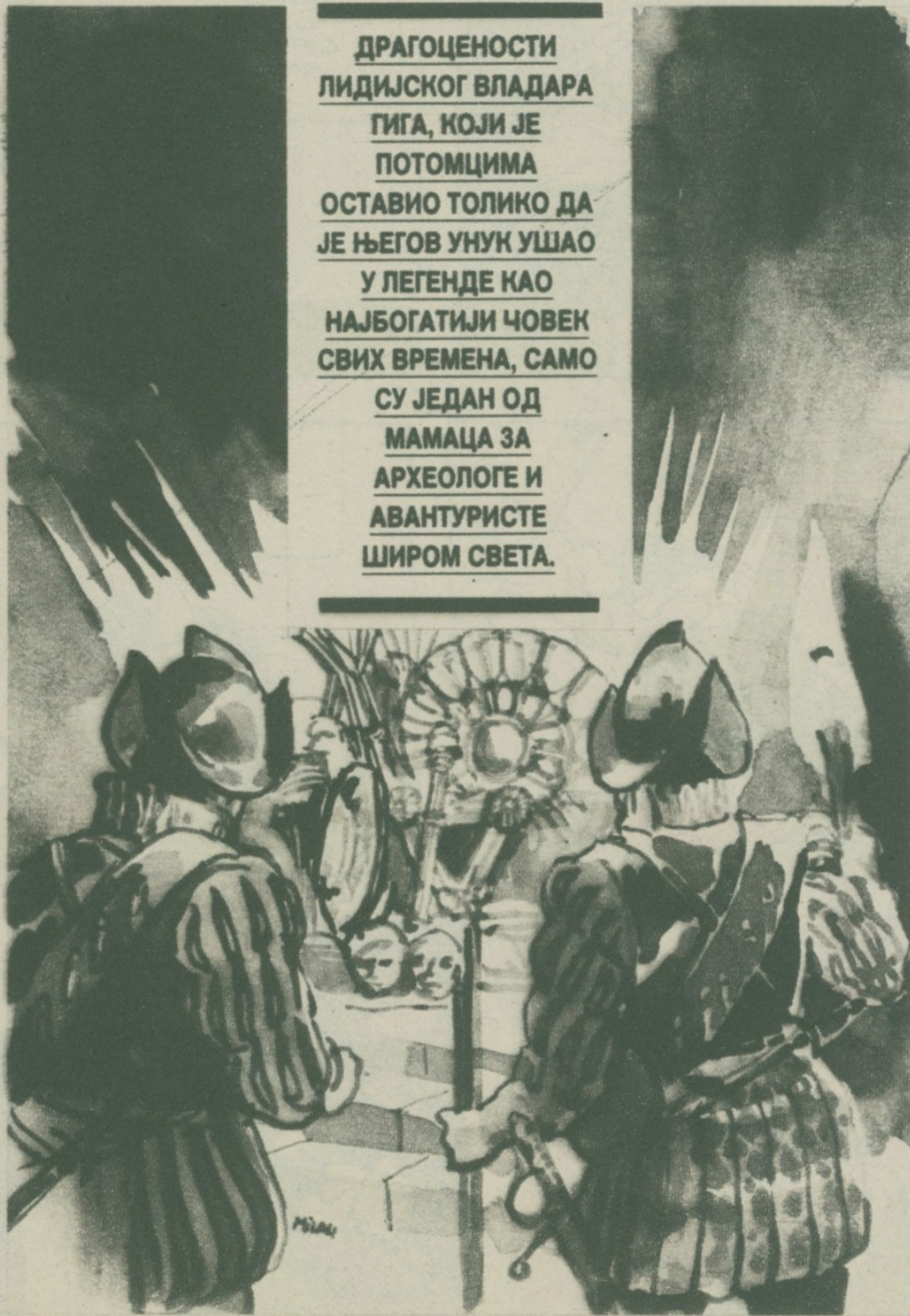
главни град државе Астека Теночтитлан, ако су уграбили огроман плен, нису нашли најважнија скровишта блага. Научници основано сматрају да су злато и драгоцености астечких владара, као и благо храмова, остали у подземним скровиштима испод главног светилишта које је после освајања разрушено до темеља. Ту претпоставку потврђују многи археолошки налази у непосредној близини. Тако је недавно, приликом копања тунела за метро у граду Мексику пронађена једна златна црквена плоча с ликом Месеца, као древни украсни и култни предмет...

● Крајем двадесетих година нашег века једна узбудљива вест облетела је свет: испод града Панаме откривена је мрежа катакомби које су делимично биле поплаване. Катакомбе су ископали шпански конквистадори а њихово дело наставили карибски пирати. Историчари и трагачи за благом нагннули су у архиве. Неки од њих успели су да пронађу извесна сведочанства о гусарском благу скривеном у панамским катакомбама. Али, умешале су се власти и, строго забрањивши било какву приватну „потеру за златом“, организовале прочешљавање и чишћење катакомби. Судбина закопаног блага остала је непозната – више није било објављено ни слово о даљој судбини овог подухвата.

Тако се, уосталом, често догађа: о нађеном благу обично ћуте и власти и срећни појединци бојећи се да би се могли појавити власници или њихови законити наследници. Али, без обзира на то како се завршило трагање у панамским катакомбама, настала је златна грозница и многи су се дали у потрагу за благом. Срећу је имала само једна група. Испод рушевина цркве Светог Хосеа, у једном подземном ходнику, нађено је читаво складиште предмета од злата, брилијаната, рубина и бисера.

● Чувени војсковођа Тамерлан (хрими Тимур) заузео је огромну територију и под његову власт потпале су најбогатије државе Азије: Сирија, Ирак, Хорезм, Индија, Персија. У Самарканду је доведено баснословно благо опљачкано са подручја данашње средње Азије. Према предању, своје небројено благо Тимур је чувао у Самаркан-

**ДРАГОЦЕНОСТИ
ЛИДИЈСКОГ ВЛАДАРА
ГИГА, КОЈИ ЈЕ
ПОТОМЦИМА
ОСТАВИО ТОЛИКО ДА
ЈЕ ЊЕГОВ УНУК УШАО
У ЛЕГЕНДЕ КАО
НАЈБОГАТИЈИ ЧОВЕК
СВИХ ВРЕМЕНА, САМО
СУ ЈЕДАН ОД
МАМАЦА ЗА
АРХЕОЛОГЕ И
АВАНТУРИСТЕ
ШИРОМ СВЕТА.**

ду, у подземним скровиштима у близини џамије Биби-Ханин. Узбечки археолози су не једном покушали да нађу улаз у Тамерланове подземне трезоре, али без успеха.

Североисточно од Самарканда, већ на територији Казахстана, тамо где се Арис улива у Сирдарју, издижу се стотине кургана, великих и малих. Када се тај предео посматра из хеликоптера на огромном пространству се оцртавају контуре древног насеља. То су остаци Отрара, престонице некад моћне државе Кипчак коју је уништио један други страшни завојевач – Џингискан. Кроз тај град пролазио је чувени Велики свилени пут. Река Сирдарја заплускивала је зидине града, а системом вештачког наводњавања стизало је довољно воде за отарске њиве и поља.

Много је речи изречено и написано у славу Отрара. Изrekli су их песници и историчари из давне прошлости. Али, они су говорили и о нечем другом: испод Отрара налазе се дугачке галерије и тунели који личе на подземне путеве. У дубину кургана воде лествице сакривене каменним плочама, а до узаних јаруга протежу се тајни канали за вентилацију.

Шта је скривено у том мртвом граду? Злато, драгоцености? Многи верују да је у отарским скровиштима било скривено благо које нема цену: библиотека у којој су древне књиге, таблице и пергаменти. По мишљењу неких научника имала је више од тридесет хиљада јединица. Библиотеку је основао учитељ великог древног филозофа и лекара Авицене, кипчашки филозоф и песник Ал-Фараби. Старе хронике, можда с извесним претеривањем карактеристичним за древни исток, упоређују Отарску библиотеку са неповратно изгубљеном Александријском која је такође била скривена у подземним скровиштима.

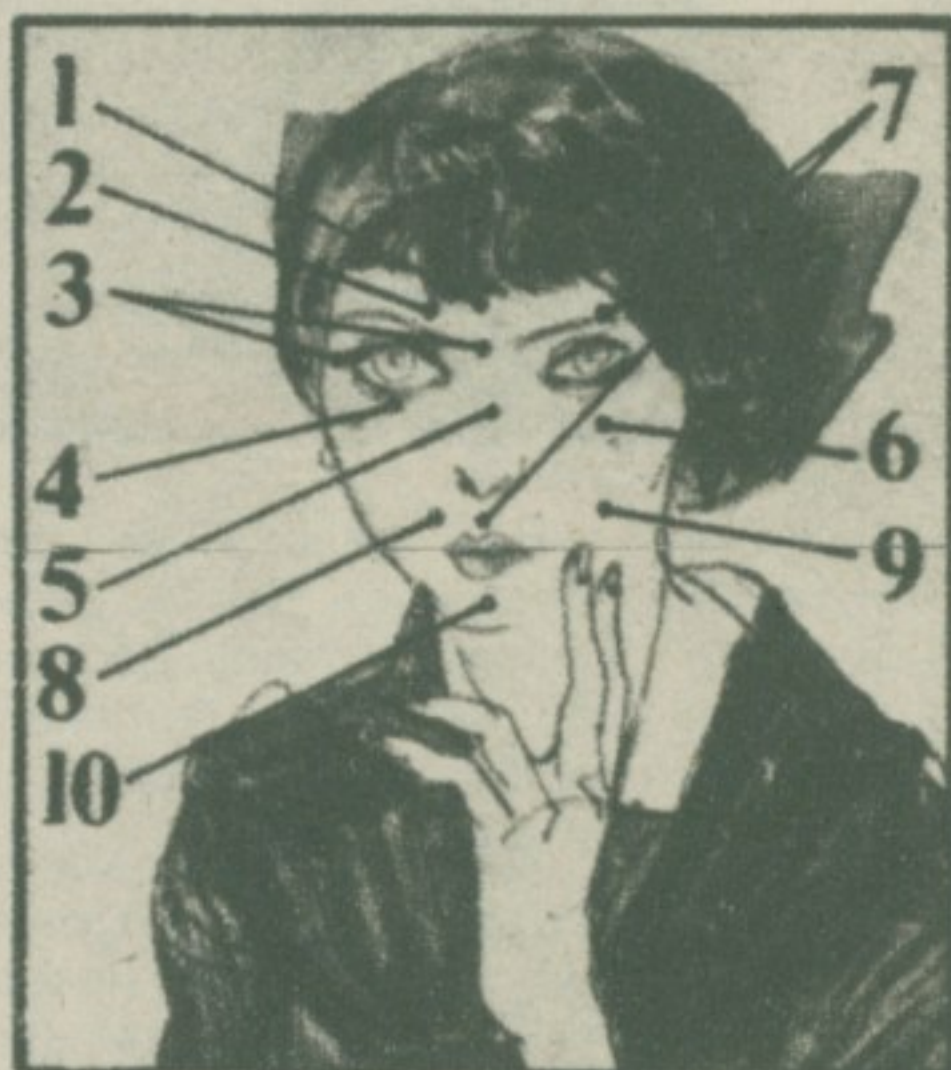
Један од отарских брежуљака-кургана зове се Кокмордан. Неки се овчарски пас, гонећи јазавца, једном завукао у јазавичју јазбину и изнео оданде... стару арапску књигу.

Казахстански научници већ су почели с испитивањем у Отрару и можда је близу дан када ће из таме полусрушених подземних ходника на светлост дана бити изнето једно од највећих блага.

К. В.

ВЕНТИЛИ НА КИЧМИ

ЛИЦЕ ОТКРИВА ТАЈНЕ

Мапа лица: 1. танко црево 2. бешика 3. јетра 4. бубрези 5. гуштерача 6. желудац 7. срце 8. дебело црево 9. плућа 10. полни органи

Ако се изнад обрва појављује црвенило, после напора или обилнијег obroка на горњој усни скупљају капљице зноја, готово је сигурно да се ради о срчаним тегобама. Ако се испод очију формирају „кесице“, и још црвенкасте, у питању су поремећаји функције бубрега. Туберкулоза, која се данас срећом врло успешно лечи, по правилу утиче на то да се на средини лица појављује једна дубока бора. Цироза јетре препознаје се по извесној сивозеленкастој боји на неким другим деловима лица.

Река пацијената

Ето, тако, према једном сасвим прецизном методу посматрања појединих делова лица, човек постаје отворена књига, односно његово лице може да се сматра правом правцом топографском картом са безброј сасвим одређених симбола. Поред откривања болести одговарајућим посматрањем дужице ока, стопала, руку и послушкивања артерија (метод који је познат као „кинески пулс“), ово је још један начин за утврђивање дијагнозе болести.

Ја сам у стању да прочитам све са лица – каже отац нове дијагностичке технике тридесет деветогодишњи Француз Енри Шено.

Он већ неколико година живи у Италији где практикује и усавршава метод читања са лица који се показао врло успешан, после чега следи терапија на ба-

зи дијете и притискања одређених тачака на кичменом стубу. Његову ординацију пацијенти просто опседају, не само из Италије.

Овим методом, уочавајући одређене промене на лицу, могу да откријем и веома скривене болести и предвидим оне које тек могу да се јаве – тврди Шено.

После завршеног медицинског факултета Шено је дуго био без посла, али је зато много читао, не само литературу везану за медицину. У једној од књига прочитао је како је филозоф Теилар д'Шарден потпуно изменио свој начин размишљања после једног пута по Кини. Како га је то заинтересовало, а није био у могућности да путује у Кину, набавио је све могуће књиге које су писале о овој земљи. Тако је открио невероватну моћ кинеске акупунктуре, постављање дијагнозе „читањем табана“, куцање артерије руке коју називају „артерија дванаест откуцаја“, разне дијете којима се лече болести и најзад читање органских тегоба са лица.

Дијета и масирање

Енри Шено је одлучио да почне да завирује у људски организам преко лица. А да би имао што више лица за посматрање и проверу оног што је научно, отворио је у Француској козметички салон.

Приметио сам – објашњава Шено – да су неки од посетилаца салона, код

којих су лекари већ поставили дијагнозу, имали на лицу неке карактеристике које су се са тим дијагнозама сасвим подударале.

Било је то сазнање које му је касније много користило. Усавршио је свој метод и прочуо се толико да се међу његовим пацијентима налазе највећи индустријалци света, познати глумци, новинари, фудбалери...

Тренутно ради у својој ординацији у месту Солда, у Италији, где истовремено успоставља дијагнозу и лечи.

После постављања дијагнозе помоћу неких тачака на лицу прелази се на дијете и масирање одређених тачака на кичменом стубу. То су, у ствари, оне тачке које подлежу и методи акупунктуре. Шено тврди да се људи најчешће разболевају због поремећаја циркулације лимфне течности у појединим органима коју контролишу дупли „вентили“ на кичми. Одређеним масажама он подстиче ове вентиле на правилан рад.

Лечење траје око десет дана, али се ту и не завршава. Пацијент мора

ПОСМАТРАЈУЋИ
ОДРЕЂЕНЕ ТАЧКЕ НА
ЛИЦУ ПАЦИЈЕНАТА
ЕНРИ ШЕНО ДАЈЕ
ТАЧНУ ДИЈАГНОЗУ
БОЛЕСТИ И ПОЧИЊЕ
СА ТЕРАПИЈОМ КОЈА,
ИЗГЛЕДА, МНОГО
ОБЕЋАВА.

Мапа кичме: према Шеноу, вентили који регулишу циркулацију лимфне течности смештени су на нивоима кичменог стуба, а има их четири врсте – вратни (Ц), леђни (Д), слабински (П) и карлични (С). Ево који органи могу преко њих да се лече: Ц4 – тироидна жлезда, Ц5 – паратироидна жлезда, Ц6 хипофиза, Д2 – надбубрежна жлезда, Д3 – плућа, Д5 – срце, Д9 – јетра, Д10 – жуч, Д11 – гуштерача и дванаестопалачно црево, Д12 – желудац, П1 – лимфне жлезде, П3 – бубрези, П4 – дебело црево, С1 – танко црево, С3 – бешика.

сам да настави са терапијом још неко време. Свој метод Шено је пренео стотинама лекара заинтересованим за ову врсту лечења и то у Италији, Француској, Белгији, Аустрији и још неким земљама. Издао је и књигу „Човек од енергије“ која ће се ових дана појавити у књижарама широм Италије.

Ипак, Шено ни у ком случају не обећава чуда и признаје да ни он не може ништа да учини ако се ради о оним најтежим болестима.

С. И.

И БУНКЕР НА ТОЧКОВИМА ЈЕ ОДБРАНА ОД НАСИЉА

СТАКЛО ЗАУСТАВЉА МЕТАК

**ЗА БЛИНДИРАНЕ
АУТОМОБИЛЕ У
ПОСЛЕДЊЕ ВРЕМЕ
ИНТЕРЕСУЈЕ СЕ СВЕ
ВИШЕ ЉУДИ КОЈИ СУ
ПРИМОРАНИ ДА
ПУТУЈУ
СУПЕРЗАШТИЋЕНИМ
ВОЗИЛОМ. НИЈЕ НИ
ЧУДО ЈЕР ТЕРОРИЗАМ
У ЦЕЛОМ СВЕТУ
УЗИМА СВЕ ВИШЕ
МАХА.**

цени. Италијани су главни извозници ових возила која су већ стигла у све крајеве света.

Блиндрање аутомобила најчешће стаје и по неколико пута више од самог возила. „Живот нема цену!“ – правдају се возачи ових бункера на четири точка. Исто је и са блиндираним аутомобилом – додају произвођачи и продајци. Онај коме је потребан специјалан челични лим и непробојно стакло дебело бар два центиметра, мораће да потроши бар двеста педесет милиона (старих). Ако хоће да му се на исти начин обез-

своје захтеве. Неки, уз све што је наведено, траже и да им се угради аутоматски противпожарни апарат или суперобезбеђен хладњак, електронска брава и гуме које је немогуће пробушити. Међутим, ни о једном материјалу који се користи не може ништа одређеније да се каже док се не испроба. Зато се блиндирани аутомобили редовно подвргавају строгим проверама.

Опасност вреба изнутра

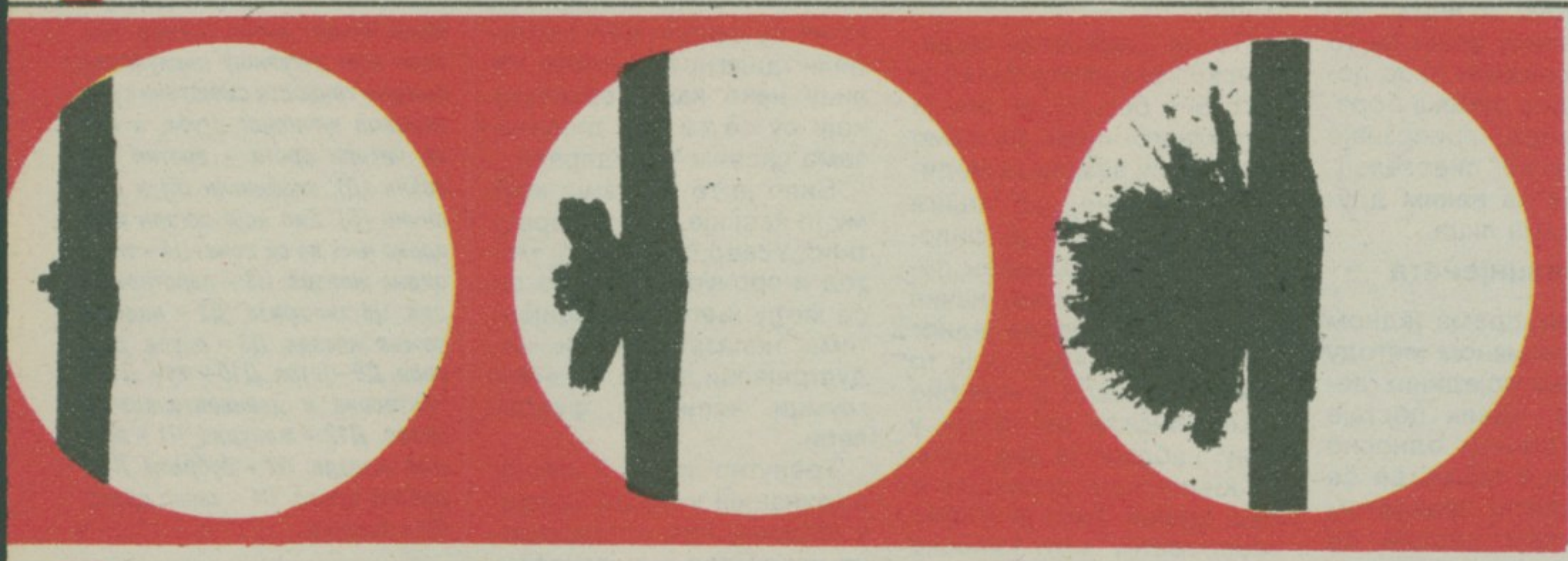
Стакла су најважнији део сваког блиндираног возила. Кроз њих нао-

вачки авиони из другог светског рата, рецимо, имали су стакла дебљине и по дванаест центиметара, али је то мало користило...

Стакло је крто. Ма колико да је дебело, може да се пробије са неколико узастопних хитаца. Да би се онемогућило пробијање, било је неопходно да се произведе стакло које ће имати неколико слојева и мекану пластику између сваког од њих. Метак пробија један или два слоја, али се пукотина не преноси на следеће слојеве. (Систем дуплог стакла нормално се користи и у производњи ветробрана

је испаљен у исто место или у непосредну близину. Најважнији елементи који одређују вредност стакла отпорног на метке су: врста оружја из којег се испаљују меци и могућност да се спречи отварање пукотине према унутрашњости, што обично нема много везе с тим да ли је метак пробио плиће или дубље.

С друге стране, ватрено оружје класификује се према делотворности енергије коју има метак у тренутку судара с препреком. Ова енергија зависи од типа оружја (калибра и дужине цеви), као и од му-

Ове илустрације начињене су према снимцима „брзометне“ камере која прави двеста хиљада слика у секунди! У ствари, то је био једини начин да се фотографише метак који погађа стакло дебљине 26 милиметара, при брзини од 1400 км на час. У тренутку судара стакло набубри с унутрашње стране и почне да се осипа. Али, то је све, метак није прошао.

Овако изгледа заштита која с унутрашње стране има поликарбонат. Никакав метак не успева да га пробије, нити долази до распрскавања стакла.

Аутомобил коме метак ништа не може, донедавно само занимљива појединост из неког криминалистичког филма или средство које се искључиво користи у војне сврхе, последњих десетак година постао је врло тражена роба. Производња и продаја блиндираних аутомобила у Италији, на пример, развила се у праву правцату индустрију, и то на високој

беде још и мотор, резервоар за гориво и кров, а не жели да му ауто буде тежак преко две тоне, неће му бити довољно ни пет стотина милиона. Кевлар о којем је „Забавник“ писао, угљеникове нити, поликарбонати и још неки материјали све више се користе као замена за челик и умногоме доприносе да аутомобил буде знатно лакши.

Свака муштерија има

ружани нападачи гледају будућу жртву, нишане и испаљују хице. На металне делове као да заборављају. Али, стакло је одувек било најслабије и зато најрањивије. И управо због тога што иза њега седи човек, од индустрије се захтева да постигне чудо – да произведе стакло које ће имати отпорност челика. У почетку то, нормално, није било нимало лако. Ло-

за све врсте аутомобила.) Да би могло да се одупре метку, стакло мора да има најмање три слоја – свако дебљине од шест до осам милиметара – и такозване пластичне листове од једног милиметра. Укупно тридесет милиметара дебљине.

Међутим, ни ово стакло није баш сасвим непробојно. Може да заустави први хитац, али не и други, ако

ниције (количине и облика метка). Обично се узимају у обзир две вредности које је могуће измерити обичном балистичком пробом. То су: тежина метка и његова брзина у тренутку удара о препреку. Рецимо, брзина метка испаљеног из „колта“ или митраљеза AP 15 креће се од 900 до 3600 километара на час.

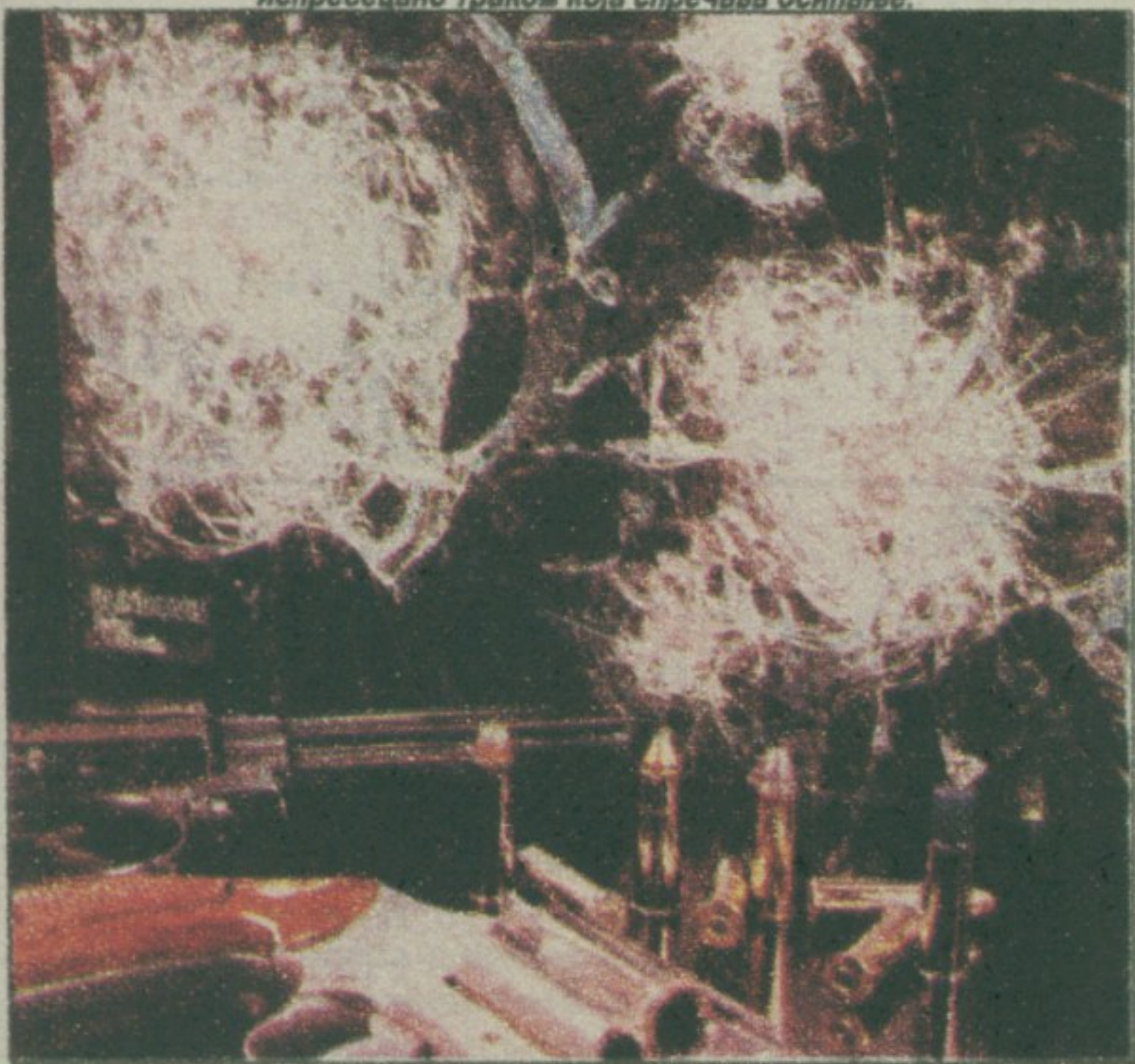
Енергија се мери цулима. Стакло дебљине 20 ми-

лиметара издржава енергију од 500 џула. Да би издржало 300 џула, његова дебелина мора да износи 40 милиметара. У сваком случају, отпор је ограничен на неколико хитаца, и то под условом да меци нису ударили близу, један до другог. У супротном, стакло почиње да се распада и може да се пробије на неки други начин. Његово осипање са унутрашње стране, приликом сваког хица, редовна је појава и у неким случајевима може да буде веома опасно.

Поликарбонат спасава лице

Пре десетак година учињен је велики корак на-

Ма колико да је стакло јако, метак га оштећује. За добру заштиту неопходно је стакло дебелине 30 милиметара, подељено у слојеве и испресецано траком која спречава осипање.

пред употребом производа од три стаклена слоја на које је налепљена трака од поликарбоната, дебелине пет до шест милиметара. Под налетом метка само се савија, упија његову преосталу енергију и, што је најважније, задржава парчиће стакла тако да у потпуности спречава опасност од повреда. Осим тога, упола је лакши од стакла.

Да би применили ову технику, стручњаци су најпре морали да добију облике који неће утицати на провидност и изазивати кривљење ликова и предмета. Уз то, требало је обезбедити да не дође ни до кривљења читаве заштитне масе, што је било могуће јер се стакло и по-

ликарбонат на вишим температурама различито понашају (поликарбонат се шири десет пута више од стакла). Веома важно било је и то да се ова трака од поликарбоната сачува од браздања, чему је иначе склона.

Постоји још и заштитно стакло начињено искључиво од слојева поликарбоната или акрила. Предност ове врсте синтетичког сендвича је у знатно мањој тежини и доброј топлотној изолацији, а мана – осетљивост на пламен и слаба отпорност на огреботине. Да не говоримо о цени која је више него астрономска.

Најновији производ ове врсте, осим изузетне отпорности на хице, не реагује ни на највише температуре. Добијен је тако што је поликарбонат премазан смолом од полиуретана, који су назвали „сик-јурекс“ и има једну изузетну особину: трагови огреботина за само неколико минута сами нестају! Овај сендвич има дебелину 38 милиметара, од чега на стакло отпада 28. Отпоран је на пушчане метке испљене са даљине од шест метара. Нема пробијања нити осипања стакла с унутрашње стране.

Заштитно стакло има просечно око три стотине килограма. У сваки тип возила може да се угради и прави штит од кристала, али то постаје баласт тежак колико и половина мањег аутомобила.

Д. В.

	ПИШТОЉ БЕРЕТА МОД. 34	МЕТАК			
		КАЛИБАР	МАСА	БРЗИНА	ЕНЕРГИЈА / џУЛ /
		9	6	300	275 J
	ПАРАБЕЛУМ ЛУГЕР	9	7,45	405	620 J
	КАРАБИН ВИНЧЕСТЕР	30 М1	7,2	600	1320 J
	44 МАГНУМ AR 15	11,2 5,56	15,6 3,6	450 980	1610 J 1760 J
	КАЛАШНИКОВ АУТОМАТСКА ПУШКА	7,62 12	7,95 27	720 405	2100 J 2260 J
	G 3 НАТО	7,62	9,25	800	2960 J

На табели се виде нена лакша и тежа оружја сврстана по ватреној моћи. Мало је стављених заштитних отпорних на енергију од 3000 џула.

„ЗАБАВНИКОВА“ ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЛЕКОВИТОГ БИЉА

ПОДБЕЛ

Tussilago farfara
L., Asteraceae

Народна имена: арпинц, белушка, биложива, бјелокопитњак, бјелушина, виноградска копачица, водени подбио, елпејж, јурјовка, клобич, клобичије, коњска стопиња, коњски лопух, коњско копито, копашица, лапух, лапушчак, лепиш, лепје, лепук, лепух, лепушчек, лесковача, лопух, лопушак, лупинек, марта, мартица, одсег, оселски лопух, оселско копито, ослова стопина, подбела, подбелек, подбел, подбео, подбијел, подбил, подбила, подбиљ, подбио, подбјел, подбјелица, поточенца, прави лапух, пролист, пустица, репинц, репук, репушина, свињарица, сподбел, стипор, тутун-лепух, штипор.

Опис биљке

Мала зељаста биљка дуговечна својим водоравним ризо-мом из кога почетком пролећа излазе цветне дршке дужине 10–20 цм, које на врху носе лепе жуте главичасте цвасти пријатна мириса. Листови излазе тек пошто биљка прецвета и распоређени су у розети. На дугачкој дршци листови су округли, срцолико усечени на бази, по ободу ретко зупчasti. Често достижу величину од 15 до 20 цм. Са лица су зелене боје а са наличја беличасти од мноштва длака, због чега је и добила име.

Налазишта

Подбела има нарочито на влажним глинастим земљиштима, али се јавља и на свежем кречњаку. Среће се на насипима, поред путева, на обронцима и падинама влажних места, поред потока и река и на речним адама и напуштеним влажним њивама.

Сакупљање

Цвет се сакупља рано у пролеће, а лишће крајем пролећа и почетком лета. Бере се цело, здраво, неоштећено лишће без пега. Лист се сакупља без дршке. Ако се лист бере после кише на обронцима одроњене земље, често се на њему задрже земља и песак, па се мора добро опрати или истрести пре сушења. Цвет и лист се суше на промаји у хладу заштићени од сунчеве светлости да би задржали своју природну боју.

Употреба

Цветови и лишће подбела улазе у састав чајева за прса и чајева за лечење рана. Лист се у народу користи за испирање уста и грла против упала, за облоге на убоје, посеко-тине и гнојава места. Лист подбела се у научној медици-ни користи за ублажавање кашља као састојак разних чајева.

Проф. др Момчило
ГОРУНОВИЋ

АЛБУМ И ТУРНЕЈА ДЕЈВИДА БОУВИЈА

ПЛЕС НЕУНИШТИВОСТИ

начин, једноставном песмицом за сингл и контроверзним албумом око кога се британска критика, по обичају, поделила, мада преовладава мишљење да је „за човека који је засновао своју каријеру на могућности да стално поново проналази себе и прави радикална музичка одступања, у питању изненађујуће традиционалан албум“. Боуви је свакако искренији и у неком смислу убедљивији

на овом него на претходном албуму „Страшна чудовишта“ („Scary Monsters“): дисциплинован је, контролисан и свеж, за шта је најбољи пример управо-насловна „Let's Dance“ коју критика назива „малим ремек-делом економије“. Све му је то донело невиђен публицитет, па за његову турнеју влада такво ин-

тересовање да су све улазнице одмах распродате, а они који нису имали среће у првом извлачењу или желе да Боувија виде још једном, чак су резервисали стотинак хиљада улазница за концерте који уопште нису заказани, али постоји могућност да се, због изузетног интересовања, додају турнеји!

„Увек сам мислио да је нужно да се мењам – каже Боуви. – Моја личност је сада сасвим другачија од оне раније: све ствари које у њој нису ваљале заменио сам другим и постао комплетно нови Дејвид Боуви. И даље то радим. То је као кад човек мења делове свог ауто.“

Иако је прошло више од две године од његовог последњег албума, и пет година од последње турнеје, Боуви је већа звезда него икад

Статистика каже да је „Заиграјмо“ („Let's Dance“), нови сингл Дејвида Боувија (David Bowie), његов 34. хит који се нашао на званичној британској листи најпродаванијих малих плоча, али тек трећи који је успео да се домогне и самог врха. Сингл је узет са истоименог албума чија се реализација некако одужила и чак била довођена у питање Боувијевим честим изјавама да је „са музиком готово“ и да ће се у будућности сасвим посветити глуми. Срећом по љубитеље рока врсни уметник се предомислио и вратио на топ-листе на њему својствен

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

„ЗАИГРАЈМО“

(„Let's Dance“)

Музика и текст: Дејвид Боуви

Извођач: Дејвид Боуви

Let's dance
Put on your red shoes and dance the blues
Let's dance
To the song they're playing on the radio
Let's sway
Sway through the crowd to an empty space
If you say run, I'll run with you
And if you say hide we'll hide
Because my love for you
Would break my heart in two
If you should fall into my arms
Tremble like a flower
Let's dance
Let's dance

For fear your grace should fall

Let's dance

For fear tonight is all

Let's sway

Under the moonlight this serious moonlight

And if you say run, I'll run with you

And if you say hide, we'll hide

Because my love for you

Would break my heart in two

If you should fall into my arms

And tremble like a flower

Let's dance

Put on your red shoes and dance the blues

Let's sway

Under the moonlight this serious moonlight

Let's sway

Let's sway

Let's dance

ДИСКОГРАФИЈА ДИСКОГРАФИЈА

JIMI HENDRIX

Рођен је као Џејмс Маршал Хендрикс (James Marshall Hendrix). Његова блистава каријера почела је 16. децембра 1966. изласком сингла „Неу Јоу“ и трајала нелуне четири године током којих је ушао у легенду као највећи, најбољи и најужбудљивији гитариста у историји рокенрола. Умро је 18. септембра 1970. године од превелике дозе пилула за спавање, усамљен и немоћан да се снађе у суровим вртлозима посла којим се бавио. За собом је оставио низ снимака, али су овде наведени само албуми издати за његовог живота, укључујући и: „Cry Of Love“, завршен непосредно пре Хендриксове смрти и објављен нешто касније.

„Are You Experienced?“ (1967)

„Axis: Bold As Love“ (1968)

„Smash Hits“ (компилација) (1968)

„Electric Ladyland“ (дупли) (1968)

„Band Of Gypsies“ (концертни) (1970)

„Cry Of Love“ (1970)

НОВА ПЛОЧА

ЖИВЕТИ ЊЕНИМ ЖИВОТОМ

Албум „Живети мој живот“ („Living My Life“) заокружује трилогију започету плочама „Warm Leatherette“ и „Nighclubbing“ и доноси Грејс Џонс (Grace Jones) у свом, досад, можда и најбољем издању, истовремено и ватрену и хладну, и далеку и блиску, пуну душе и агресивне сексуалности. Грејс је сама аутор шест од укупно седам нумера на плочи и том приликом се представља као комплетна ауторска личност која непогрешиво зна шта хоће и како да своју замисао реализује на прави начин. Издавач је загребачки „Југотон“.

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

КОЛИКО ПОЗНАЈЕТЕ DEEP PURPLE?

- Deep Purple су основани:
а) 1968. године
б) 1969. године
в) 1972. године
- Њихов први велики хит звао се:
а) „Smoke On The Water“
б) „Hush“
в) „Child In Time“
- Један од ове тројице чланова није био у оригиналној постави групе. Који?
а) Јан Гилан
б) Џон Лорд
в) Ричи Блекмор
- На ком албуму се налази композиција „Woman From Tokyo“?
а) „Deep Purple In Rock“
б) „Machine Head“

- „Who Do We Think We Are“
- Први концертни албум групе настао на једној турнеји звао се:
а) „Made In Japan“
б) „Live In Europe“
в) „Live In Tokyo“
- Јан Гилан и Роџер Гловер су напустили групу:
а) 1973. године
б) 1974. године
в) 1980. године
- Колико је студијских албума група снимила са Дејвидом Ковердејлом као певачем?
а) два
б) три
в) четири
- Ричи Блекмор је отишао из групе 1975. године. На његово место дошао је:

- а) Мајкл Шенкер
б) Томи Болин
в) Мики Муди
- Како се звао последњи студијски албум Deep Purple?
а) „Burn“
б) „Stormbringer“
в) „Come Taste The Band“
- Која два некадашња члана Deep Purple данас свирају заједно у групи Rainbow?
а) Роџер Гловер и Ричи Блекмор
б) Дејвид Ковердејл и Џон Лорд
в) Род Њеис и Ник Сепер

ТАЧНИ ХИЊИ: 1. в: 2. б: 3. в: 4. в: 5. в: 6. в: 7. в: 8. в: 9. в: 10. в:

WHO

Основани су 1969. године и одмах дошли у први план као водећа британска мод група. Десет година су наступали у постави Роџер Далтри (Roger Daltrey), вокал, Пит Таунсенд (Peter Townshend), гитара, Џон Интвистл (John Entwistle), бас и Кит Мун (Keith Moon), бубњеви и низ сјајних албума, међу којима се нарочито истакао „My Generation“. Смртју Кита Муна (7. 9. 1978) завршен је један период, али Who настављају даље са новим бубњарем Кенијем Џонсом (Kenney Jones).

IMAGINATION
C/o Diana, 34 Salisbury Street,
London NW 8, England.

ЕЛЕКТРИЧНИ ОРГАЗАМ
Срђан Гојковић, Гаврила При-
нципа 9, 11000 Београд

Rick Springfield
C/o RCA Records, 1133 Avenue
Of The Americas, New York, N.
Y. 10019, USA

ШТО СТАРИЈИ ТО МУДРИЈИ

„Имам тридесет једну годину и нисам баш срећан због тога. Али, у поређењу са Џоном Лордом који има четрдесет једну, још сам младац.“

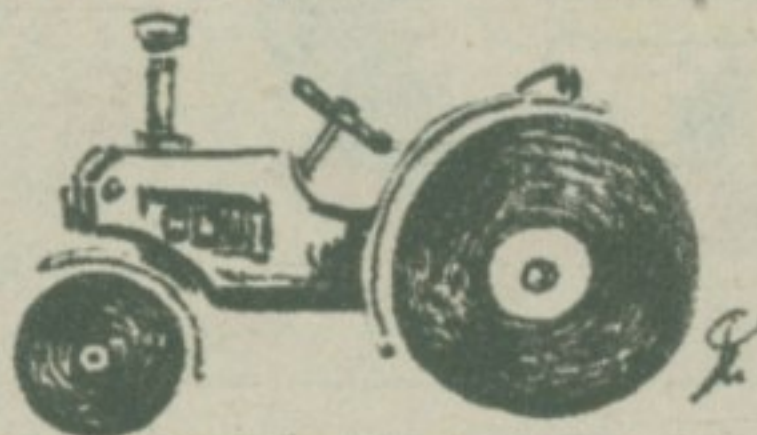
Дејвид Ковердејл

У мене је љубав

Влатко Стефановски: Леб и сол су званично конституисани 1. јануара 1976. године, али име групе постоји још од пролећа 1975. када смо басиста Бодан Арсовски и ја одлучили да направимо бенд. Кад год смо састављали нову групу, ја сам свом брату Горану давао задатак да нам направи списак имена, па сам ја тако изабрао име Леб и сол. Онда је Бодан рекао: „Е, добро би било да се зовемо Леб и сол“ и тако је и остало. Фино звучи, има симетрију (по три слова са стране и једно у средини), почиње и завршава се са Л. Стварно лепо име...

РОК ДАТУМ

27. мај 1969.
У монреалском хотелу „Квин Елизабет“ на 19. спрату у току је јединствен протест против рата. Џон Ленон и његова супруга Јоко Оно леже у кревету у оквиру опште акције за мир. Тих дана у тако необичним условима настаје чувени хит „Дајте шансу миру“ („Give Peace A Chance“).

Био сам у то време залуђен Бобом Диланом (Bob Dylan) и као певач и гитариста био познат по свом извођењу његове чувене песме „Куцајући на небеска врата“ („Knockin' On The Heavens Door“). Наравно, и том

приликом сам отпевао ту песму и побрао велики аплауз. Имао сам велику трему али је она нестала пред страховитом жељом да се попнем на бину и с ње погледам у гомилу људи која је седела у сали. Пошто сам први пут добро прошао, никада се више нисам плашио.

РЕНАТО МЕТЕСИ

(Звијезде)

Моја прва група звала се Пикова дама. Постојала је 1975. године и била акустичарски састав типа Crosby, Stills, Nash & Young. Нешто пре тога купио сам своју прву гитару од суседа Романа Бутине и с њом у наручју наступио на приредби „Гаудеамус“ у биоскопу „Слобода“ у Загребу. То су били концерти типа „Први аплауз“, на којима су се представљале анонимне групе, па смо и ми пријавили Пикову даму и, сећам се, сасвим добро прошли.

РОК

ПОЈМОВНИК

Duran Duran (Дјуран Дјуран)

Важе за најлепшу групу света. Представници су новог романтизма и имају два албума: „Duran Duran“ (1981) и „Rio“ (1982). Раде у саставу: Сајмон Ле Бон (Simon Le Bon), вокал, Џон Тејлор (John Taylor), бас, Ник Роудс (Nick Rhodes), клавијатуре, Енди Тејлор (Andy Taylor), гитара и Роџер Тејлор (Roger Taylor), бубњеви.

Dire Straits (Дајр Стриетс)

Тренутно једна од највећих, најбољих и најпопуларнијих светских група. Званично постоје од новембра 1977. и до данас су снимили четири албума: „Dire Straits“ (укључује велики хит „Sultans Of Swing“), „Communique“, „Makin' Movies“ и „Love Over Gold“. После бројних персоналних промена, наступају у постави: Марк Нофлер (Mark Knopfler), гитара, вокал, Џон Ајлсли (John Illsley), бас гитара, Хол Лајндз (Hal Lindes), ритам гитара, Тери Вилијемс (Terry Williams), бубњеви и Ален Кларк (Alan Clark), клавијатуре.

Depeche Mode (Дипеш Мод)

Постоје од новембра 1980. и до данас су издали два албума: „Speak & Spell“ (1981) и „Broken Frame“. Свирају тренутно веома популарну електро-поп музику, а чланови групе су: Дејв Гехер (Dave Gahan) вокал и три опслуживача синтисајзера; Енди Флечер (Andy Fletcher), Мартин Гор (Martin Gore) и Ален Бајлдер (Alan Wilder).

Дивље јагоде

Основан поткрај 1977. године, овај састав је албумима „Дивље јагоде“, „Стаклени хотел“ и „Мотори“ успео да стекне наклоност публике и по популарности остави далеко иза себе све остале југословенске групе хеви-метал усмерења. Дивље јагоде чине: Сеад Липовача, гитара, Тони Јанковић, вокал, Ален Исламовић, бас гитара и вокал и Наско Будимлић, бубњеви.

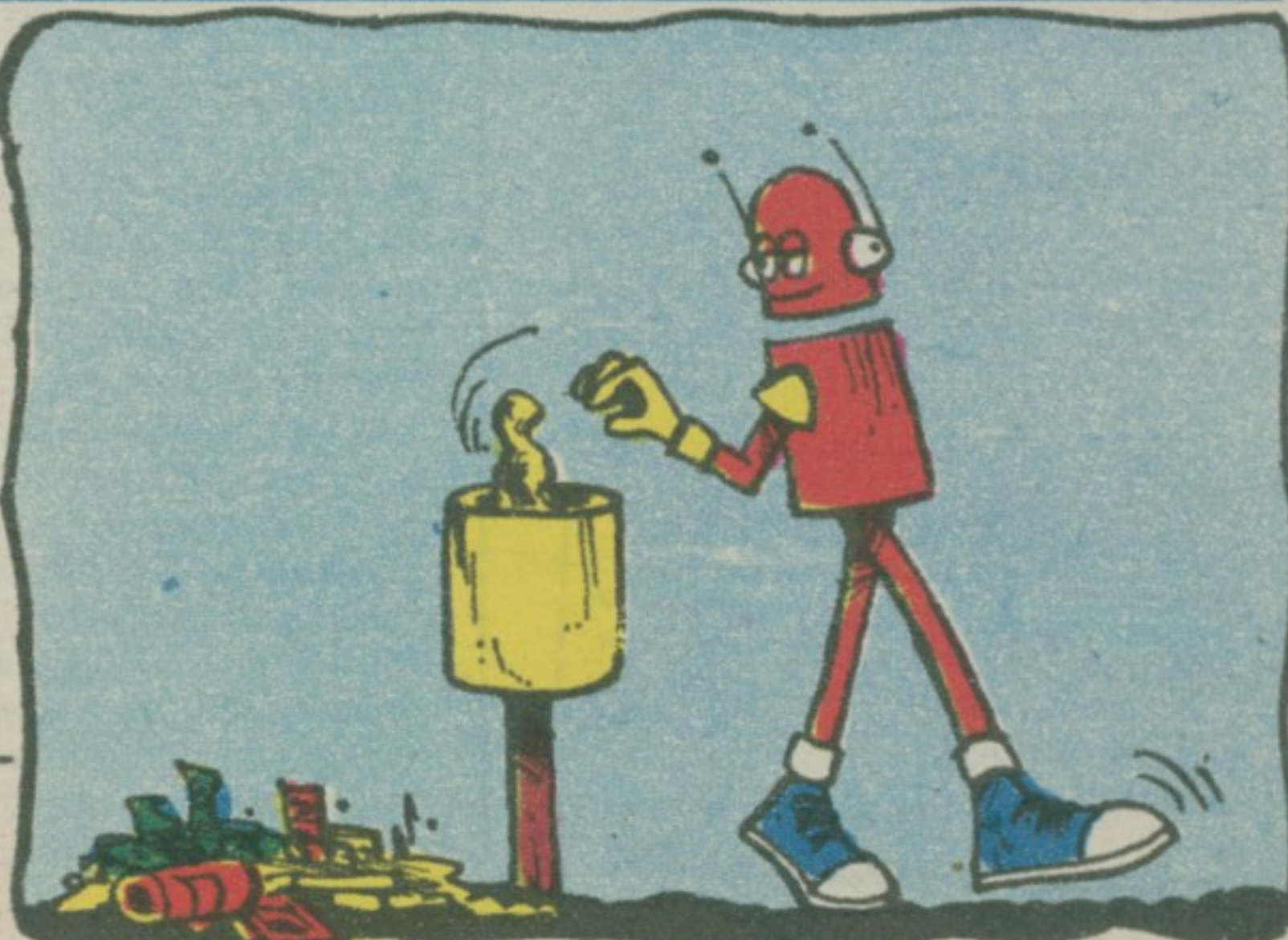
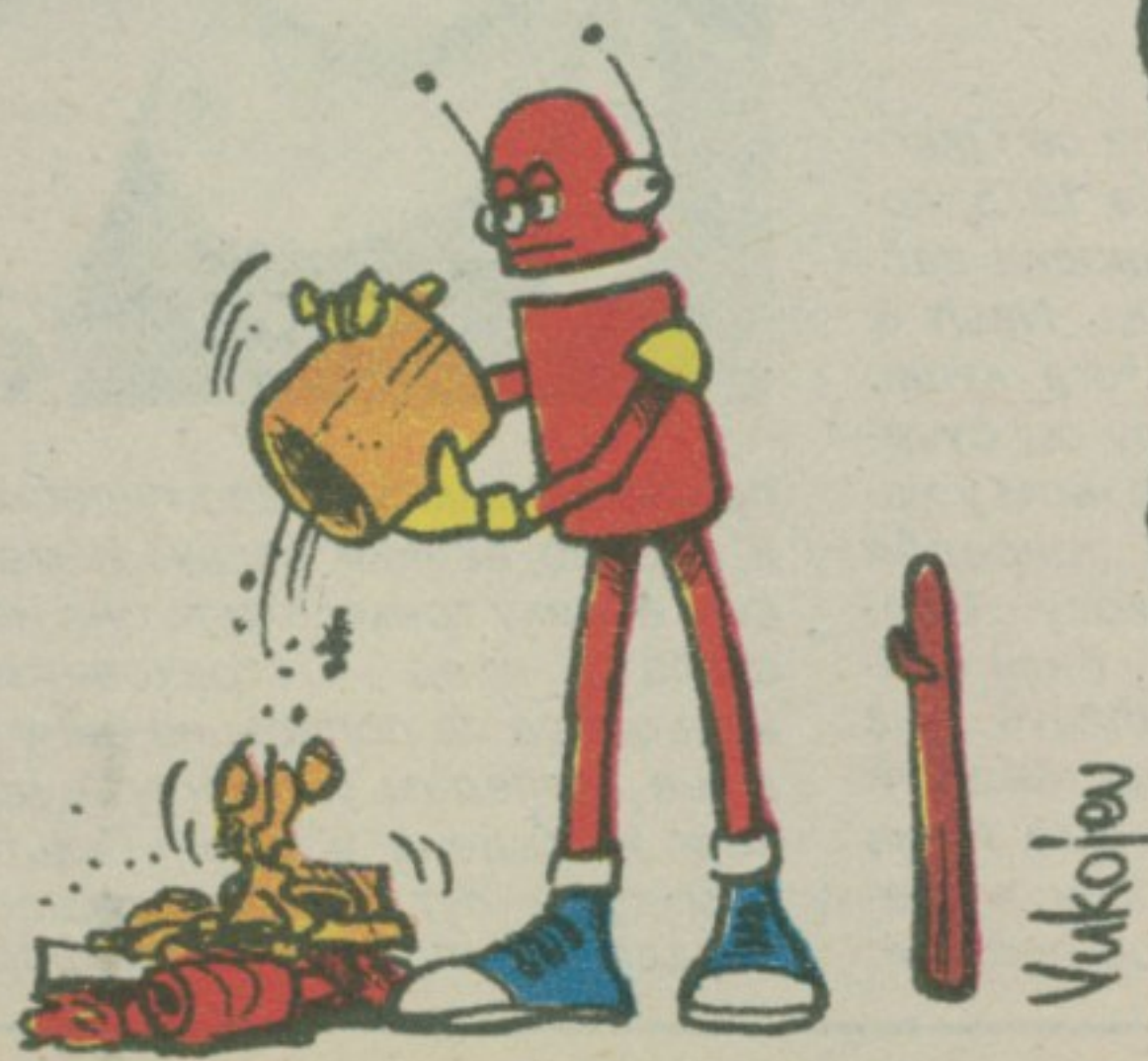
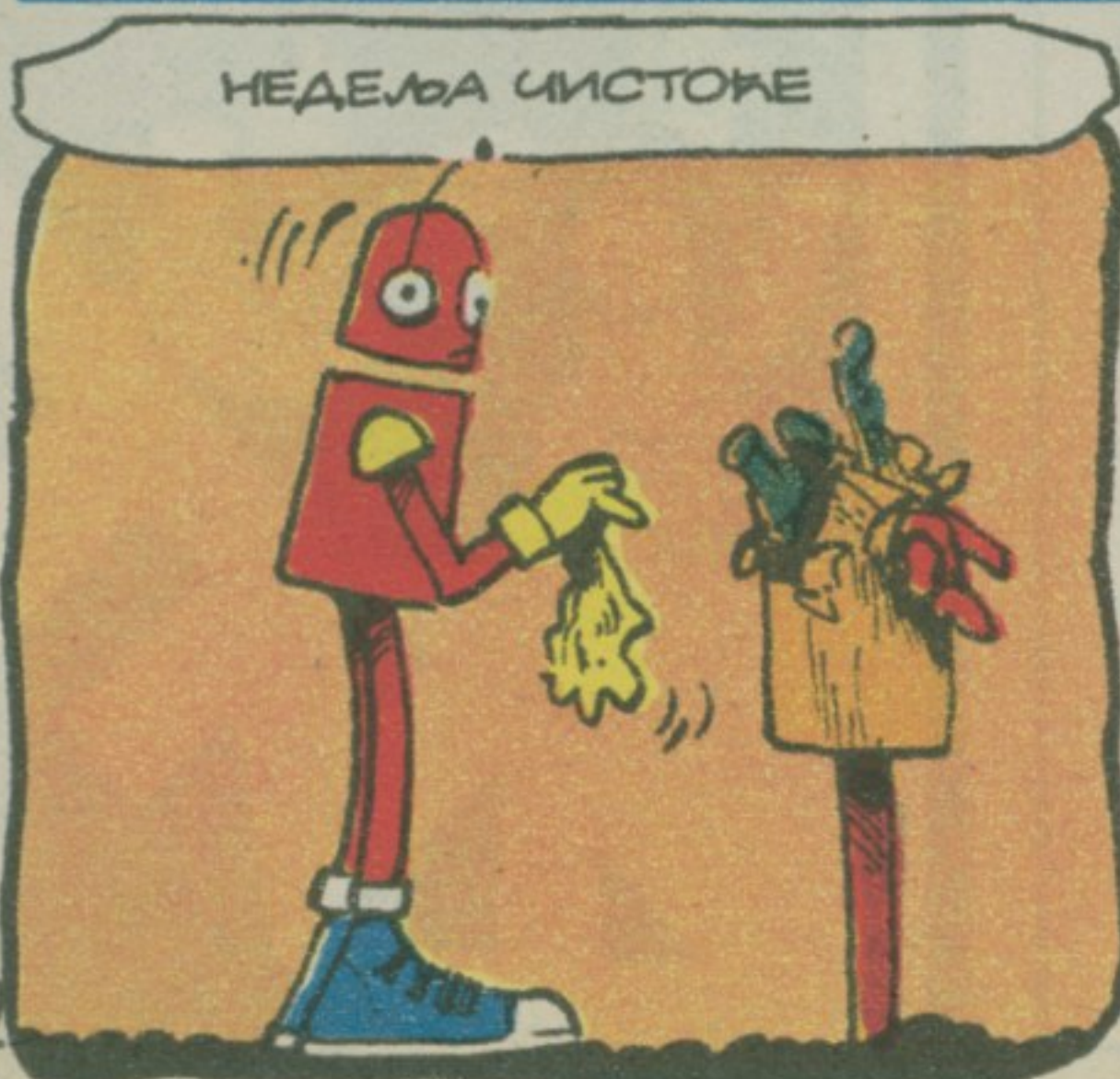

БИМ И БУМ

ШРАФКО

НЕДЕЉА ЧИСТОКЕ

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

990 фигурица ПИЛЕ доби-
ли су чланови ПЕЗ
клуба чије чланске кар-
те носе следеће броје-
ве:

64052 64228 64275 64283 64338 64359
64379 64494 64514 64583 64592 64618
64635 64636 64639 64649 64659 64670
64674 64718 64725 64742 64785 64799
64804 64821 64826 64835 64849 64872
64891 64932 64975 64998 65010 65026
65029 65036 65061 65067 65081 65092
65097 65110 65120 65189 65207 65208
65316 65340 65420 65433 65437 65445
65458 65476 65515 65548 65555 65627
65687 65692 65698 65704 65846 65850
65997 66022 66056 66082 66093 66158
66239 66312 66355 66382 66402 66422
66441 66448 66453 66455 66552 66566
66657 66664 66762 66778 66814 66830
66950 67045 67057 67063 67078 67090
67132 67138 67146 67163 67169 67175
67209 67252 67283 67332 67339 67258
67388 67496 67511 67577 67606 67654
67701 67718 67733 67751 67784 67801
67840 67945 67984 67969 67975 67985
67996 68005 68007 68015 68019 68093
68107 68115 68163 68188 68223 68226
68295 68318 68321 68326 68332 68353
68356 68360 68401 68418 68442 68449
68456 68463 68491 68524 68548 68623
68635 68698 68707 68710 68778 68786
68794 68881 69070 69081 69164 69192
69195 69277 69357 69435 69577 69645
69658 69688 69699 69709 69721 69724
69735 69770 69806 69825 69890 69930
69984 69997 70016 70032 70078 70088

70145 70148 70156 70162 70179 70191
70278 70327 70369 70357 70403 70426
70436 70449 70487 70544 70566 70567
70584 70672 70689 70717 70718 70719

70755 70811 70839 70857 70878 71037
71103 71146 71167 71184 71216 71251
71269 71274 71308 71343 71364 71365
71367 71377 71426 71480 71517 71548
71553 71617 71586 71743 71827 71849
71870 71912 71975 72019 72066 72124
72133 72140 72152 72187 72271 72293
72298 72335 72347 72359 72361 72430
72457 72461 72468 72496 72538 72592
72603 72624 72651 72720 72736 72748
72751 72752 72758 72765 72767 72791
72816 72827 72870 72874 72912 72921
72988 73098 73124 73134 73156 73159
73195 73222 73282 73313 73368 73406
73479 73481 73484 73500 73546 73564
73594 73677 73704 73707 73710 73754
73775 73777 73818 73826 73846 73848
73851 73923 73998 74006 74016 74032
74047 74072 74076 74083 74091 74135
74198 74217 74220 74247 74260 74284
74307 74353 74385 74396 74397 74401
74455 74460 74480 74507 74547 74575
74728 74765 74773 74833 74841 74921
74938 74944 74954 74999 75018 75048
75069 75078 75099 75154 75219 74222
75345 75351 75384 75393 75395 75418
75420 75468 75497 75508 75513 75569
75582 75631 75636 75642 75644 75683
75709 75713 75753 75769 75773 75809
75833 75939 75947 76055 76059 76071
76080 76104 76116 76169 76176 76179
76182 76235 76242 76261 76274 76277
76354 76361 76362 76484 76526 76535
76558 76571 76584 76615 76654 76741
76785 76809 76811 76854 76867 76870
76875 76885 76925 76941 76942 76954
76984 76990 77019 77021 77089 77071
77097 77101 77248 77261 77283 77360
77385 77386 77423 77506 77532 77541
77582 77640 77649 77666 77676 77779
77782 77792 77796 77825 77854 77884
77926 77977 78001 78030 78042 78076
78117 78158 78212 78218 78242 78285
78294 78390 78422 78431 78476 78491

78500 78518 78534 78579 78589 78606
78613 78635 78648 78686 78721 78750
78754 78774 78788 78802 78880 78933
79041 79085 79096 79129 79184 79191
79201 79207 79232 79233 79243 79259
79317 79324 79340 79349 79372 79382
79400 79402 79427 79433 79461 79472
79506 79578 79632 79651 79700 79774
79776 79851 79894 79912 79926 79931
79957 80046 80155 80119 80193 80226

80257 80362 80384 80393 80404 80411
80433 80441 80470 80482 80499 80522
80525 80526 80539 80540 80591 80622
80635 80701 80762 80796 80818 80841
80876 80890 80893 80899 80928 80953
80972 81036 81045 81058 81104 81112
81125 81127 81171 81179 81322 81324
81335 81337 81342 81451 81556 81569
81601 81624 81647 81651 81678 81778
81787 81791 81833 81837 81845 81867
81877 81879 81896 81897 81921 81951
82015 82132 82175 82184 82228 82286
82289 82305 82306 82311 82321 82331
82410 82466 82475 82483 82539 82541
82585 82639 82644 82685 82688 82729
82777 82780 82784 82852 82883 82900
82904 82905 82980 83040 83094 83108
83170 83224 83226 83257 83261 83363
83364 83357 83465 83472 83485 83497
83548 83552 83610 83625 83626 83728
83757 83759 83761 83802 83808 83849
83858 83899 83902 83914 83930 84052
84054 84084 84096 84142 84146 84150
84214 84242 84249 84320 84385 84403
84409 84443 84474 84482 84495 84533
84568 84576 84640 84696 84703 84726
84843 84879 84915 84942 84944 84959
84995 85005 85009 85019 85026 85043
85044 85150 85156 85174 85189 85232
85304 85364 85369 85438 85447 85451
85468 85476 85480 85485 85509 85521
85533 85547 85557 85565 85662 85678
85745 85834 85848 85873 85897 85917
85931 85954 85956 85973 86003 86012
86117 86185 86189 86231 86242 86256
86282 86283 86366 86369 86399 86408
86490 86512 86541 86557 86617 86708
86810 86736 86767 86798 86806 86830
86870 86896 86936 86967 86968 87073

87092 87108 87111 87124 87117 87185
87310 87326 87362 87398 87403 87404
87445 87466 87494 87510 87511 87540
87556 87576 87591 87611 87646 87756
87817 87860 87882 87916 87949 87595
87042 88087 88093 88192 88136 88196
88197 88233 88243 88032 88212 88333
88336 88335 88379 88400 88442 88451
88563 88586 88591 88611 88687 88757
88899 88806 88060 88905 88958 88989
89006 89012 89098 89120 89181 89207
89247 89276 89288 89385 89452 89475
89524 89561 89650 89654 89685 89687
89778 89809 89844 89868 89933 89968

90016 90053 90070 90089 90110 90121
90146 90180 90213 90229 90243 90349
90360 90442 90457 90476 90623 90662
90695 90733 90735 90739 90759 90807
90859 90882 90911 90919 90930 90964
90969 90992 91005 91009 91054 91079
91118 91256 91283 91290 91327 91333
91361 91365 91391 91453 91462 91499
91550 91588 91594 91608 91627 91549
91663 91665 91687 91713 91720 91756
91790 91795 91796 91926 91929 91991
91999 92015 92053 92058 92061 92106
92118 92121 92125 92142 92225 92239
92242 92273 92274 92278 92285 92301
92339 92382 92393 92441 92524 92533
92554 92615 92646 92688 92689 92715
92718 92723 92767 92774 92806 92854
92860 92870 92893 92903 92906 92910
92929 93034 93039 93064 93065 93083
93122 93164 93180 93226 93230 93233
93252 93321 93425 93428 93458 93469
93489 93493 93494 93505 93506 93578

СУПЕРНАГРАДУ 10 ПЕЗ
ЛОПТИ ДОБИЛИ СУ:
68016 70695 72652 78420
79693 82803 82826 89275
90231 91239

Награде ћемо испоручи-
ти поштом

Код ПЕЗ-а је увек нешто ново!

Ако радо узимаш ПЕЗ бомбоне
и играш се ПЕЗ фи урицама,
пошаљи нам 5 омотница
ПЕЗ бомбона, а ми ћемо
ти послати леу ПЕЗ књижицу.
Као пријатељ ПЕЗ-а користићеш
све погодности које ћемо ти
нудити из месеца у месец.
Читај свакој дејка
на овом месту о новостима
за пријатеље ПЕЗ-а.

Омотнице шаљи на адресу:
„РЕЗ ПРИЈАТЕЉ“, 61111 — ЛУБЉАНА, п. п. 8 заједно са твојим
подацима. (Име и презима, улица, кућни број, место и поштански број)

ХП КОЛИНСКА
ЛУБЉАНА

ПОЖРТВОВАНИ РОЂАК

Патролни аутомобил је готово бешумно клизио кроз хладну, ветровиту ноћ. Ниједног возила у сусрет, ниједног иза.

– Причај нешто, Горане, иначе ћу се успавати – рекао је вођа патроле Милош Костић.

– Исто то сам управо ја теби хтео да предложим – одговорио је његов десетак година млађи колега Горан. Онда су обојица заћутали. Ни једном ни другом није било до приче, поготову Горану који је био за воланом. Друм којим су се возили био је асфалтни али кривудава па му је већ било доста вожње. Одједном, иза једне оуке из таме су изрониле две прилике. За тренутак је изгледало да хоће да пређу друм а онда као да су се предомислиле, окренуле се и нестале у мраку.

Руке увис!

– Горане, стани! – повикао је Милош.

Горан је притиснуо кочницу: заносећи се, аутомобил се зауставио. Милош је отворио врата и изјурио, за њим Горан.

Напољу се није чуло ништа осим ветра. Милош је зурio у таму напетом ослушкујући. Нигде никог.

– Мора бити да су се сакрили ту негде – рекао је.

– Чекај да узмем лампу – рекао је Горан и вратио се у кола.

Батерија је била нова и светлост довољно јака. Сишли су у јарак а затим се испели на другу страну: испред њих, пружао се виноград. С леве стране зачуло се неко крикање. Усмиривши светлост на ту страну, Милош је иза једног чокота угледао две прилике шћућурене једна уз другу.

– Руке увис! – наредио је.

На његов громки глас из оближњег дрвећа прхнуше преплашене птице а две прилике почеше да се дижу.

– Горане, провери да ли су наоружани – обратио се Милош млађем колеги.

– Нису – рекао је Горан пошто их је претресао.

– Крените ка колима! – наредио је Милош држећи их све време на нишану.

Послушали су без речи. Кад су стигли до аутомобила, затражио им је исправе. С рукама и даље подигнутим увис, непознати су се гледали.

ДА РОЂАК ПОМОГНЕ
РОЂАКУ НИЈЕ НИМАЛО
ЧУДНО. АЛИ, ДА ПРИ
ТОМ НЕ ЗНА КАКО СЕ
ОВАЈ ЗОВЕ, ЗАИСТА ЈЕ
НЕОБИЧНО.

Било је очигледно да су не само изнемађени неочекиваним сусретом већ и заплашени.

Зар нисам јасан?

– Овај, шта сте рекли? – упитао је један од њих, висок, плећат тридесетогодишњак тамне, коврцаве косе и сивоштеносног носа.

– Шта сам рекао? Зар нисам јасан, покажи личну карту! – одбрусио је Милош. И док је човек претурао по џеповима, пажљиво га је посматрао. Оно што је одмах упало у очи је да

и он и његов друг имају похабана одела и да су им ципеле прашњаве.

Прошло је десетак минута пре него што је непознати коначно пронашао личну карту.

– Сотир Ђерић – прочитао је гласно Милош. – Да ли и сада станујеш на овој адреси? – упитао је.

– Да – одговорио је човек.

– Па шта онда тражиш овде, 100 километара од места пребивалишта?

– Пошао сам код рођака, да им помогнем. Писали ми да дођем.

– И ти се запутио овако, пешице? – питао је даље Милош.

Овог пута Ђерић ништа није одговорио.

– А како се зове тај твој рођак и где живи? – наставио је милиционер.

Ђерић је заустио, али се зачуло само мрмљање. Зазвучало је као да не може да се сети имена. Све то време, његов друг је безуспешно трагао за личном картом.

– Имаш је или не? – упитао је Горан.

– Изгледа да сам је заборавио код куће – одговорио је човек који се представио као Крста Јовић.

– Да ли си је заборавио код куће или на неком другом месту, проверићемо кад дођемо у Станицу – закључио је Горан.

Увек постоји начин

Чим су стигли у Станицу, Милош је затражио да му још једном испричају ко су, шта су, куд су кренули. Одговори које је добио били су прилично конфузни: Јовић је тврдио да се са Ђерићем те вечери упознао у кафани и да га је овај позвао да пође с њим. Пошто је и иначе био без посла, пристао је.

– Ђерића, кажеш, никада раније ниси видео – испитивао је даље Милош, кад зазвони телефон. Подигао је слушалицу: с друге стране жице био је дежурни.

– Слушај, – рекао је – управо су јавили из села Р. да је неко Ристи Трифуновићу украо два коња. Можда ова двојица коју сте привели имају неке везе с том крађом.

– Хвала! – Милош је спустио слушалицу. – Да нисте вас двојица били ноћас у некој крађи?

– Нисмо – одговорили су и Ђерић и Јовић у исти глас.

– А мени се све чини да јесте. Прво, нашли смо вас само километар-два од Р., друго, ни један ни други не знате баш куд сте кренули, а треће, нешто су вам много прашњаве ципеле. Али, да знате, нама неће бити тешко да проверимо да ли говорите истину или не...

Док је Јовић пркосно гледао у Милоша, Ђерић је мало пребледео и нехотице почео да гледа у ципеле.

– ...Уосталом – наставио је Милош – сигуран сам и да знам где сте оставили украдене коње па зато мислим да је најбоље да лепо све сами испричате.

☆☆☆

Још исте ноћи коњи су пронађени на месту где је вођа патроле и мислио да су их крадљивци оставили. Знате ли где су били? Да ли сте погодили, проверите у решењу на страницама „Мале поште“.

ЈАСТУК СА ТАЈНИМ СКРОВИШТЕМ

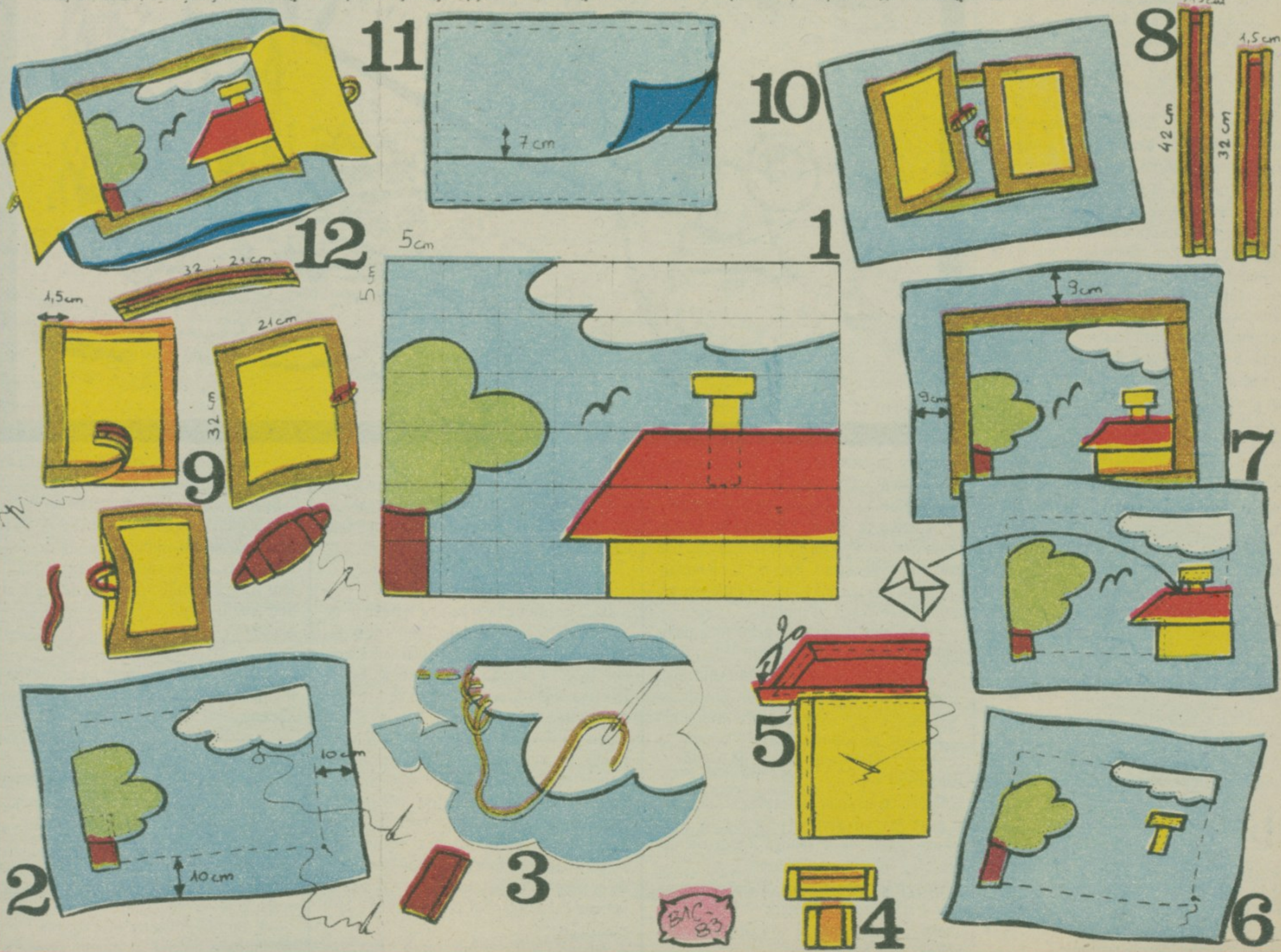

Ово украсно јастуче представља прозор са капцима, а осим тога може да се направи и тако да има тајно склониште, односно тајни џеп. Узмите парче плаве тканине као небо, димензија 60×50 cm. Прозор чија је шема дата на црт. 1 димензије је 40×30 cm, односно сваки квадратић по 5×5 cm. Од белог материјала искројте облак, од зеленог крошњу дрвета, од браон његово стабло, од црвеног кров, од жутог димњак и кућу. Димњак кројте мало дужи (по цртицама на шеми). На свим деловима, осим облаку и крошњи, пустите са сваке стране по пола центиметра више због порубљивања. На јастуку профирајте правоугаоник 40×30 cm и то тако да му свака страна буде по 10 cm удаљена од ивице јастука (црт. 2), па у том правоугаонику ушијте на одговарајуће место прво стабло дрвета које ћете с једне стране порубити, па затим нашијте бодом као на црт. 3 облак и крошњу.

Стабло и све остале делове пришивајте обичним бодом или на машину. Приликом нашивања (то важи касније и за кућу) увек пустите да одговарајућа апликација пређе по пола центиметра преко фирца (то се и види на црт. 2). Бод на црт. 3 треба да буде што гушћи да се материјал не би осипао, пошто код облака и крошње нема поруба. Делове оцака на црт. 4 порубите као што се види. Ако сте вешти, поруб не морате фирцати, него га само препеглајте и зашијте за јастук као на црт. 6. Кров и кућицу порубите као на црт. 5 и

пришијте их на машину једно за друго и тек онда их зашивајте за јастук као на црт. 7. Овде је цртицама приказано где треба прошити. Приликом прошивања можете на месту означеном стрелицом на црт. 7 оставити отвор, тако да добијете тајни џеп за вашу интиму и драгоцености.

На крају можете извести и птицу. Од браон материјала направите по два пара порубљених лајсни, димензија $1,5 \times 32$ и $1,5 \times 42$ cm – када су порубљене, па их пришијте за јастук као рам прозора (црт. 8). Кад се стави рам он треба да буде удаљен 9 cm од ивице јастучета. Капке направите од жутог чврстог материјала који ћете порубити са свих страна тако да добијете правоугаоник димензија 21×32 cm, па на страни где је порубљено нашијте браон лајсне. За сваки капак (а има их два) потребно вам је по пар лајсни које су, порубљене, димензија $1,5 \times 21$ и $1,5 \times 32$ cm. На један капак по средини дуге ивице зашијте дугме као за ђубретарац, а на другом направите петљу за заклопачање од неке траке, као што је приказано на црт. 9. Пришијте капке као на црт. 10. Задњи део јастучнице направите од два комада платна која ће се на било ком месту преклапати за око 7 cm. Зашијте по цртицама на црт. 11, а где је преклоп 7 cm оставите несашивено, па ту увуците јастук. Готов јастук са отвореним прозором види се на црт. 12.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

МАДЛЕН Е. РОБИНС

Звоно је разбило тишину стана. Канаринац му се сместа одазвао. Зења је устала да прими чудовиште. У сто четрдесет трећој години живота њен свет се поново мења.

Стан је био мали, испуњен старим намештајем и фотографијама. На столу је још лежало писмо из Ферлијеве корпорације. Било је написано учтиво, чак у тону честитања; нудило је Зењи Мавроандратес прилику да учествује у програму помоћи који је организовала Ферлијева корпорација тако што ће примити једног од ванземаљаца којима је изненадна болест или повреда на Земљи онемогућила повратак на сопствену планету, а сада се налазе у једном од прихватних центара Корпорације.

За своју услугу била би награђена са 65 круна месечно поврх 350 које је већ редовно примала од Корпорације. С друге стране, одбијање сарадње повукло би последице у складу са Параграфом 11 Зењиног Уговора о пензијском осигурању, односно пензија би јој била смањена на 10 круна месечно. Тиме би само могла да плати место у старачком дому, где би онда чекала смрт.

Зења је отворила врата. Пред њима су стајала два мушкарца и жена из Ферлијеве корпорације са сјајним црним дечијим колицима чији је кров скривао путника у њима од радозналих погледа.

– Добар дан, госпођо Маврандратис. – Жена из Ферлија јој је, као и обично, погрешно изговорила име. Два мушкарца одвезла су колица у угао собе најдаљи од грејача, прозора и врата и извадили два мала апарата који су, када су постављени, почели брбљиво да преду, шкљоцају и гргоћу. Један апарат, онизак и пљоснат, био је танким кабловима повезан са другим – високим ваљком од глатког, белог метала. Видели су се инструменти, једна упаљена светиљка, неколико прореца и више етикета.

– Па како ћу ја руковати овим машинама? – упитала је Зења. Ако буду увидели њено незнање, надала се, можда ће је оставити да на миру живи са Питеровим фотографијама и канаринцем Роском.

– Ништа простије, госпођо Мавроандратес – рекао је млађи од двојице. – Ево, ту ставите воду, а двапут недељно углавите овде једну од ових коцки – то му је храна. – Показао јој је некакву сивосмеђу опеку коју је потом ставио у горњи отвор на ваљку. – То је све; а ако се лампица икада угаси, позовите нас. Она је повезана са компјутером у прихватном центру, али знате како је – те ствари понекад затаје. Ако желите, нека зову мене. Име ми је Лес Карик.

Фини младић, помислила је Зења. – Зар то једе? – упитала га је, показујући опеку. – Хм... а како... – Прекинула је – неке ствари даме не говоре. Жена из Корпорације се закикотала, али је Карик озбиљно одговорио: – О томе, госпођо, брине машина.

То ју је подсетило да још никога није видела. – А где вам је он?

– Мислите, Бнитури? – надмено ју је исправила жена. Зења се упитала да ли је то име изговорила погрешно.

Техничар је поставио нешто на доњи апарат. То нешто било је око метар високо, јајастог облика и имало је пипке налик на корење којима је одмах зграбило апарат. Ни ногу, ни очију; није се знало ни шта му је горе, ни шта му је доле. Подсетило је Зењу на скулптуру у једном од некадашњих музеја – скулптуру боје и састава помало прегорелог тоста. Осим тога, створење је ширило пријатан мирис који је подсећао у исти мах на сунчеву траву, цимет и загорело млеко.

– Може ли се с њим разговарати?

Лес Карик се насмешио: – Морали бисте да имате уређај за превођење.

Канаринац је искренуо главу и зацврктао.

– И та жена – наставила је Зења. – Разговара са мном као да сам крпа. Све сам у животу поштено платила. Ох, Питере...

Престала је да сецка и кратко видео се упиљила у мужевљеву слику. Капетан Питер Мавроандратес, жртва првог међузвезданог рата, узвратио јој је укоченим осмехом. Петнаестминутни рат избио је из неспоразума, због погрешног превода који је однео животе седамнаесточлане посаде једне лабораторије у орбити и од Зење направио удовицу.

– Нису то твоји урадили – правично је ставила до знања онеме у углу. – Видела сам им слике, изгледају помало као ми. И сви су говорили да је посредни грешка, као да то мени нешто значи.

свој начин. Зења је причала о својим девојачким данима када су свемирски путовања још била чудо, о својој удаји за правог хероја и о дугим, празним годинама удовиштва. Роско је све пропраћао усхићеним гласовима, а Питерова машина је с разумевањем уздисала и гротала. Зења је почела да замишља како јој се то мужевљев дух вратио у облику Бнитурија.

Једнога јутра Зења се пробудила изузетно крепка. Роско ју је поздравио дугим мелодијом. Благи Питеров мирис испуњавао је собу. „Биће диван дан“, помислила је.

Ставила је воду за чај и насекала хлеб, све време се обраћајући Питеру. Готово је могла да чује његове одговоре: стварно, Зења? Ма шта кажеш! Па, испричај...

Одједном ју је ухватила вртоглавица; две половине мозга као да су јој се раз-

Мислим да они, Бнитури, опште помоћу мириса. – Оњушио је ваздух па додао: – Као да је управо нешто рекао!

Окренуо се Зењи: – Свеједно, ви му причајте, можда ће волети. Дакле, све смо вам објаснили. Ево и телефонског броја да позовете кад понестане хране, или ако се угаси лампица.

– Али, зар ми нећете рећи шта ради ово створење?

– Ништа не ради. Само постоји.

Зења је затворила врата и окренула се госту. – Па? – упитала је целу собу. – Шта сад?

Роско се одазвао из кавеза, а машина у углу је учтиво загротала. А онај Бнит... како ли се звао, просто је седео.

Питер јој се смешио са фотографије док је припремала вечеру. – Просто не знам, Роско – рекла је сецкајући поврће – шта ћемо с њим.

Зења је завртела главом. Некако је очекивала да ће у стану бити друкчије кад дође гост. Али гост је само седео, а машина је повремено гротала и уздисала. Све је било као и пре.

Вест се пронела зградом и почели су да се ређају посетиоци. Дошла је Клара из броја 7 са својим наслагама црвеног ружа. Госпођа Кочински из броја 18 почела је од задовољства кад год би се машина огласила.

Зења и Роско су се сродили са Бнитуријем. На неки начин, иако непомичан, био је присутнији од фотографија Зењиног мужа – ширио је по соби топао, егзотичан мирис. Само, требало му је наћи име. Како општити с нечим што нема имена? Једног јутра ушла је у собу и сасвим спонтано ослвила ванземаљца са „Питер“. Сада је знала с ким разговара.

Забављали су једно друго, свако на

двојиле, а онда судариле. Срушила се на под и сломила кук.

Високо изнад ње огласио се Роско уплашеним цвркотом. Питер је напунио собу јаким мирисом мошуса. Зења је потонула у несвест као што планинар тоне у бездан – знајући да јој је дошао крај.

Ипак, поново се пробудила – у болници. Иза беле завесе чула се шкрипа ципела.

– Сестро! – огласила се опрезно Зења.

Појавило се изненађено младо лице. – Ах, будни сте! Како сте? Бога ми, једва сте се извукли. Сад ће доктор.

– Шта... шта се догодило? – упитала је Зења с муком образујући речи. Уста су јој била као од гуме. У левом куку осећала је болне дамаре.

– У Болници светог Августина – одговорила је сестра – Донели су вас ју-

че. Ударила вас је кап, па сте пали и сломили кук. Али сада одлично изгледате. Кладим се да ћете се зачас опоравити.

– А Питер? Роско?
– Канаринац? Не брините, узела га је једна од ваших сусетки.
– Како сте сазнали?
– Нећете веровати. Само што сте пали, огласио се аларм на ванземаљчевој машини. Нашао вас је човек који је дошао да је оправи.

У идућих неколико дана посетило ју је читаво суседство, а онда је дошао и Лес Карик, млади техничар који јој је донео Питера. Са снебивањем јој је саопштио да ће њеном Бнитурију бити пронађен нови дом. Тренутно се налазио у прихvatном центру где му није било најугодније. – Али ви не треба о томе да бринете овако болесни – додао је.

– Да бринем? Па он ми уопште није био на сметњи! – побунила се Зења. – А било му је добро код мене. Реците, да ли му се нешто десило?

– Све је било у реду. Нико не зна зашто је аларм зазвонио.

Зења се победоносно осмехнула. – Позвао вас је да ми помогнете. Дакле, сада видите како ми пазимо једно друго.

– Госпођо, не разумем...
– Само ви реците онима из Корпорације да ми га врате. Хоћете ли?
– Хоћу, госпођо – одговорио је Карик пажљиво. – Не знам да ли ће вреде-ти али рећи ћу им.

Корпорација је одбила и у том одбијању истрајала. Била је спремна да и даље исплаћује Зењи додаток на пензију, али је сматрала да због историје можданих удара није погодна особа за даље вођење бриге о ванземаљцу.

Једног сивог кишног дана Зења се вратила кући. Роско је већ био ту. Отпевао јој је добродошлицу радосно лепршајући крилима. Стан је изгледао готово исто, само је угао био празан, у ваздуху није било Питеровог мириса и није се чуло уздихање и гротање машине. Мужевљеве слике дочекале су је са уобичајеним осмехом, али им га је она тек по навици узвратила.

– Могу ли да га посетим? – упитала је сутрадан Леса преко телефона. – Признајем да сам шашава старица, али много би ми значило.

– Питаћу – рекао је Лес.

Прихvatни центар је био огроман и безличан са мноштвом врата и ходника. На стотине ванземаљаца који због старости, болести или повреде задобијене на Земљи нису могли да се врате кући смештени су ту на основу међупланетарног споразума баш као што би и на њиховим планетама били смештени онеспособљени трговци и дипломате са Земље. Службеник који је непрекидно пушио одвезао је Зењу и Леса малим електричним колима кроз металне ходнике.

Мислите ли да ћете га препознати? – упитао је сумњичаво.

– Наравно! – одговорила је увређено Зења.

Кола су се зауставила и Зења је изишла уз помоћ Леса и свог штапа. Службеник их је увео у једну од соба.

Запахнуо их је мирис који је Зења, затворених очију, удахнула пуним плућима. Када је отворила очи угледала је најмање педесет Бнитурија поређаних у правилне редове на својим апаратима. Кренула је као да врши смотру. Лес је неколико пута заустео да јој каже како се узалуд труди, али га је њена сигурност ућуткала.

– Питере? – рекла је изненада Зења зауставивши се поред једног Бнитурија који се у Лесовим очима ни по чему није разликовао од осталих. – То је Питер – додала је с већом сигурношћу. Бнитури као да се некако смежурао услед боравка у центру. Зења није могла да му обећа повратак кући па је почела да му прича о болници и свему што ју је снашло. Као да је чула онај исти топли глас: Ма немој, Зења, а онда? Шта је било онда? – И покушала сам да их убедим да ми те врате, али узалуд – додала је на крају. Створење је остало непомично.

Зења је уздахнула: – Па, време је да се иде. Посетићу те опет да видим како те пазе.

Техничар је уздахнуо и добацио Лесу значајан поглед. Зења се окренула и пошла према излазу, где су ова двојица стајали, када се огласио аларм.

Службеник се тргао: – Шта сте то урадили, госпођо? – упитао је осорно.

– Ја? Ништа.

– Мора да је кратак спој. Зваћу надзорника.

Зења је слегла раменима и окренула се Лесу: – Часна реч нисам ништа урадила. Питер, једноставно, хоће да пође са мном.

После више узалудних покушаја да заустави аларм надзорник је капитулирао и замолио Зењу да смири Бнитурија.

Зења је пришла ванземаљцу: – Учинила сам све што сам могла, Питере – рекла је. – Можда ће те ипак пустити да ми се вратиш. Треба мало да приче-камо.

Аларм је стао.

Лес је лично вратио Бнитурија у Зењин стан у пратњи два помоћника из прихvatног центра који су буљили у женицу у кућној хаљини и папучама као да је вештица. Био је ту и одбор за дочек: Клара и други суседи.

Апарати су постављени и опет се зачуо познат шум. Чим је изнесен, Бнитури је раширио мирис по соби. Роско је зацвркутао.

Скуп је трајао кратко. Последњи је отишао Лес, кога је Зења пољубила у образ и изнудила му обећање да ће је посетити.

Латила се распремања нереди који је остао за гостима. Роско је зарио кљун у перје и заспао, машина је шкљоцала и уздихала. Зења је почела да певуши.

– Је ли ти мило што си се вратио, Питере? – упитала је напокон.

Па наравно, као да је чула. А ти одлично изгледаш, Зења.

– Јесам ли ти икада причала о Питеровој и мојој посети Вајомингу? Наравно, то је било веома давно... – рекла је Зења седајући у наслоњачу крај Бнитурија.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	НЕПОЗ- НАТА У МАТЕ- МАТИ- КИ	ПЛЕ- МЕНИ- ТИ МЕ- ТАЛ	СЈАЗ- НО, СВЕ- ЧАНО	ПРЕДЕО ОКО НЕКОГ МЕСТА	ТРОПС- КА БИЉ- КА, ВА- НИЛИЈА	УШНИ ЛЕКАР (МЕД)	ДРО- ЊАК, КРПА
ИСПРИ- ЧАВА- ЊЕ							
ПРОЛИ- ВАТИ СЯ- ЗЕ							
ГРАБЕ- ВИНСКИ МАТЕ- РИЈАЛ							
ДРЖА- ВА У ЕВРО- ПИ							
АУТО- ЗНА- КА ЛОЗ- НИЦЕ			ШИМСКА КРЕДА ГРАД У БАНАТУ				БИЛО КАДА
НУ- ЛА		ПОЗНА- ВАТИ ПОТРЕ- ЊИВА- ТИ					
ДРАМА ХЕНРИ- КА ИБ- ЗЕНА					РУСКИ РЕЖИСЕР НИКОЛАЈ ГОРСКА РИБА		
ОБЛАСТ У ШПА- НИ- ЈИ	ОНОМА- ТОПЕЈА КОЗЕП МЕКЕ- ТАЊА			УЗВИК ПРИ ОД- РИШУ ЗАПРЕЊИ- ТИ РУ- КАТА			
МУШКО ИМЕ (МАСЕ- ДОНО- ВИС)						ЗНАК ЗА ДАН ЛИЧНА ЗАПРЕЊИ- НА	
САВЕЗ- НА ДР- ЖАВА У САД							
ПРОПА- ДАТИ У ВО- ДИ							ДРЕНОЕ ПЛОД, ДРЕЊИ- НА
ПИСМЕ- НО ОБА- ВЕШТЕЊЕ О ПРИЈЕ- МУ РО- БЕ						ДИНАР ЗЛОТО- ВИТИ ЗЕЛО	
МЛА- ДУЊЕ СРНЕ					"ПРИМЕР" ОБРА- ДЖИТИ ТЕШЧКИ		
СТОП ЖУПАН- ЧИЧ			ФИТИ- ПИНСКИ ШАХИСТ НАСЕЉЕ У БЕРДА- ЊИ				
РУСКИ ПЕСНИК ИВАН САВИЧ							
ИМЕ ПЛУМ- НЕ РИНЕ				УЖИЧА- НИМ ВРСТА ПАПА- ТАЈА			
ЧЕШКИ ПИСАЦ АЛОЈЗ							
		ГРАД У РУМУ- НИЈИ					ВРТ- ЛОП
Р		100					
АФИР- МАЦИ- ЈА	СТАТАК СИМО- ПАТА- ВУЉ						
ЧИНИ- ТИ СТАРИМ							
НАШ РЕ- ВОЛУЦИ- ОНАР ПИЈА- ЊЕ					ИВАН РАОС		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Прозори, ауто-пут, старина, Капитол, аван, Ли, Лот, Виј, пси, Иса, Ет, ост, т, сто, искорак, тарана, закивак, граната, р, Тонев, Амир, М, На, Есад, уљаст, темпера, о, бичар, слагати, теријак.

**ТАКО СЕ ЈОШ ЗОВЕ
НАЈВИШЕ ТРАЖЕНИ
ЧАМАЦ ДУНАВАЦ
КОЈИ ИМА РАВАН
ТАБАН И ОДСЕЧЕН
РЕП, А ДОБАР
МАЈСТОР ПРАВИ ГА ИЗ
САМО НЕКОЛИКО
КАИШЕВА ИЗВАЂЕНИХ
ИЗ СРЦА БЕЛОГ
ХРАСТОВОГ СТАБЛА.**

Село Прово у којем живи данас већ надалеко чувени и највероватније једини прави градитељ чамаца у широј околини Београда, а можда и у читавој Србији, породица Бабић, тешко се налази на мапи али је, зато, од давнина познато по својим занатлијама. Из њихових радионица изашле су прве скеле за превоз преко реке и дереглије којима су људи некад пловили до Београда превозећи дрво, шодер, репу, воће и разне друге производе, а враћали их снагом мишица, уз помоћ дрвене направе коју су носили на грудима и за коју су привезивали челичне сајле.

Дрво се воли

Времена су се променила, мишице је заменио мо-

тор. Људима је лакше. Па ипак, иако је половина дрварица на Дунаву и Сави направљена у њиховом селу, од овог заната у Прову су готово сви дигли руке. Изузев Бабића. Млади углавном одлазе да раде као морнари у речној или морској флотили где их најрадије и примају.

Јован је дете воде, осетио је да ће човек брзо да се засити аутомобила и да ће многи пожелети чамац — за тренутке одмора у природи, за откривање реке. Остао је уз оца и испекао занат. Добро зна да се они прави љубитељи воде ретко опредељују за гуме или пластичне чамце, нити су они дуготрајнији нити пружају прилику да се у њих унесе и део себе. Јер, дрвени чамац је ту да се воли и негује.

Земун је преплављен чамцима из Бабићеве радионице. Београд и Смедерево такође. Има их у Новом Саду, Сплиту, чак и у Поречу. Купац само каже или нацрта шта хоће — за најмање пет и највише двадесет дана добија оно што је наручио. Печат на рачуну гаранција је код надлежних да је посао обављен по пропису.

Чвор је бољи

Из ове радионице годишње заплови бар педесетак шикљу, апатинаца, дунаваца, полукилбота, и великих морских чамаца, такозваних килбота који имају кобилицу. Највише се траже дунавци. Овај чамац зову још и „пегла“, јер има равно дно и одсечен задњи део који се у овом случају, из ко зна ког раз-

лога, назива зрцало. Израђују их од беле равничарске храстовине које има доста у овом крају. Бели храст је жилав, дуготрајан и отпоран на воду па је зато погоднији за чамце него за намештај. Престарела стабла се посеку, изрежу у тзв. каишеве и сложе тако да се што боље проветравају и суше.

Кад је дрво спремно за обраду, одбацује се кора и спољашњи слој дебљине петнаест центиметара, такозвана белџика која није отпорна као срце стабла које Бабић искључиво користи.

Одаберу се даске, у просеку два и по кубика, направи костур и почне с опшивањем. Даска се, по потреби, савија натезањем, на вагу, преко велике полуге, и при том се не

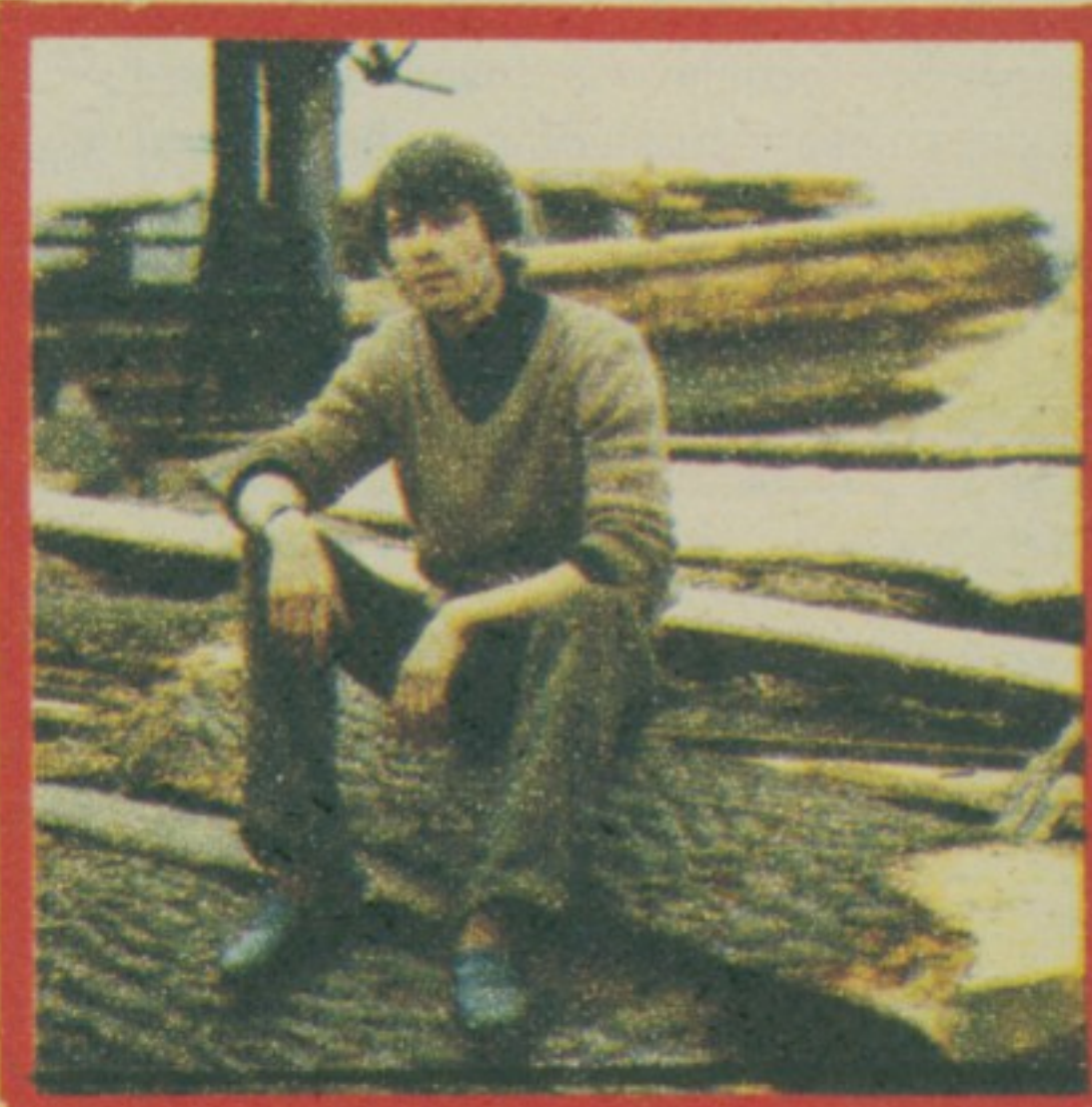
Десети је април. Јутро. Ваздух кристално чист. На тераси кафана „Камичак“ на самој обали Саве где на све стране мирише пролеће, весела дружина испија и другу чашицу. То млади мајстор Јова Бабић из оближњег села Прово у владимировачкој општини, по већ устаљеном обичају, чашћава, односно наздравља поринуће новог чамца који је његово дело — његов првенац — рађен као за себе: прва јахта у малом, са предњом палубом, кабином из два дела, командним мостом, лежајевима, плакарима, седалицама, патосом... Муштерија, спортски риболовац из Београда, не устручава се да призна како је направио добар посао и задовољно се отискује низ реку... Јова и неколико његових помоћника враћају се у радионицу, чека их нови посао. Наручбине стижу готово свакодневно.

ДУНАВОМ

**КО КАЖЕ
ДА
ЧАМЦИЈА НЕМА**

У

ПЕГЛИ

мисли много на њено реаговање. Зна се – она мора да се преда или да пукне, што би значило да није добра. Ако нека даска има чвор, ништа не мари. Здрав чвор, кажу мајстори, бољи је од чистог дрвета.

Мора да дише

Док ово ради, мајстор најчешће користи електричну машину која сече, нутује, равна бочну страну, буши, дихтује и хоблује, затим кесер за тесање и укивање, длето, турпију, тестеру и такозвано бушманце – платно тестере, шире од обичног, за скидање неравнина на спојевима. Ту су још и ексери које пре укивања намаже сапуном или сланином, па онда шрафови, гипс, алуминијумски лим.

Спојеве гитује, маже фирнајзом и ставља нови-

ну као изолацију (не трули зато што је целулоза и после петнаест година, веровали или не, може да се чита!). Затим се чамац три пута премазује фирнајзом и садолином, па се онда лакира – два пута. Не лакира се једино дно чамца, табан, да би дрво могло да дише. А мора стално да буде у води јер се у противном чамац суши, уврће и пуца.

Сваке три до четири године неопходно је да власник извуче чамац из воде да би га поново заштитио одговарајућим премазима. Али, ма колико да се чува, после петнаест-двадесет година дрво се коначно предаје јер га нагризу бактерије којима вода помаже да се развијају. То је тако. Јован каже да добром негом може бар донекле да им се продужи век.

Иако дужина пловила не зависи од дужине даске с којом мајстор располаже, добар чамац може да буде дугачак највише дванаест метара. У такве чамце, углавном полукилботе које спортски риболовци највише траже, и у јахте, Јова уграђује плакаре и лежајеве, потпалубље, седалице, волане, даљинске управљаче... Лежајеве и плакаре прави од чамовине и тополе, а од јасенових изданака прави весла која се, како сам каже, у води уопште не чују.

С времена на време Бабићи предлажу нове моделе, савременије, економичније. Једна стара вештина добија ново рухо. А грађа увек остаје иста – топла и племенита.

Диего ВАРАГИЋ
Снимио:
Љубомир ПАТРОНИЋ

На фотографијама видите Јована Бабића, његову радионицу и најновије поринуће једне јахте.

ДАЛЕКО ЈЕ ИНДИЈА

✉ Редовно читам ваш лист и мада сам задовољан садржајем, прескочићу све хвале и прећи одмах на питање: у ТВ дневнику емитованом крајем јуна прошле године чуо сам да су индијски рибари упецали неку морску неман. У вести је дат и краћи опис и то је било све. Касније сам с нестрпљењем очекивао да у штампи прочита нешто више о тој немани али нигде ни слова. Дневник сматрам

веома озбиљном емисијом и просто не могу да верујем да је у питању била непроверена вест која може наше, и иначе полупразне плаже, потпуно да испразни. Зато вас молим да покушате нешто да сазнате, и да то објавите у „Малој пошти“.

М. МИЛЕНКОВИЋ,
Параћин

Вест коју си чуо у Дневнику је вероватно била тачна, али штампа о њој није писала јер, претпостављамо, није била довољно атрактивна за широку читалачку публику. Наиме, веома често се догађа да се на већим дубинама упеца

риба до тада потпуно непозната науци. Уколико је у питању крупнији примерак, обавести се и штампа: у супротном, за откриће сазнају само научници. Дубинске рибе иначе нису никакве немани. Оне додуше, готово као по правилу, имају велике зубе али то не треба посебно да нас плаши управо због тога што је реч о створењима која не излазе на површину. Није никаква реткост да, кад се ухвати до тада непозната дубинска риба, она, пре него што уопште дође до руку научника, експлодира јер јој је унутрашњи притисак много већи од спољнег. Зато су и награде које научноистраживачке установе расписују за доношење непознатих примерака веома привлачне. На крају, додаћемо још да пронађена неман не треба нимало да нас плаши јер – далеко је Индија.

ЈЕДИНА ЖЕНСКА ЕКИПА

✉ Молим те да што пре објавиш исправку на одговор који си дао Лани и Зани из Сарајева. Једини рукометни клуб у овом граду који има и женску екипу је „Игман“ са Илије. За сва обавештења заинтересовани могу да се обрате Турист бироу на Илији или на телефон: 621-116.

СИЛВА ЧЕЧУРА,
Сарајево

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

Милошу није промакло да су ципеле и Јовића и Ђерића веома прашњаве. Да су се кретали асфалтним путем, као што су тврдили, оне то не би биле. Будући да су их он и Горан угледали управо кад су се из винограда преко јарка спуштали на друм, помислио је да су коње могли да сакрију међу чокотима, што се показало као тачно. Зато су им ципеле и биле прашњаве.

ЗБОГ ОНИХ ОД 7 ДО 77

✉ Волим „Забавник“ јер се уз њега већ годинама лепо забављам. Моје другарице и другови такође. Међутим, већ давно сам закључила да не свраћате често у школе и то је штета јер верујем да бисте могли много тога да чујете. Јављам вам се јер ме је на то подстакла прича „Које робот намигује“ коју сте недавно објавили и желим да вас позовем у моју школу која се зове „Војвода Мишић“ и да вас упознам са наставником ликовног образовања, Ацом Николићем. Он

Истина је да ми не свраћамо често у школе а то не радимо из неколико разлога: пре свега, ми, по нашој концепцији нисмо лист намењен искључиво деци већ издање намењено читаоцима од, како је то некад писало на нашој насловној страни, 7 до 77 година. Уколико бисмо се потпуно окренули школама, више не бисмо били лист за целу породицу, па би ваше маме, тате, баке и деде престали да нас читају. Осим тога већ приличан број листова прати школе, школске програме, организује акције у које укључује и ученике и

је човек који не само да много чини за своје ученике и школу већ је и свестрана личност коју вреди упознати.

ДРАГАНА Б.
Београд

њихове наставнике. Наравно, све ово не значи да се ми нећемо одазвати вашим позивима и написати нешто о вашим друговима и наставницима. Уосталом, то смо и до сада чинили.

ШТА СРЦЕ ВОЛИ?

✉ Желели бисмо да ти поставимо два питања: прво, да ли се редовним вежбањем уз помоћ два тега од по 5 kg стиче нека кондиција и може ли то да буде штетно. Друго, које године је изишао први „Забавник“ и који се стрип појавио у њему?

ЧИТАОЦИ из Ниша

Одговоримо најпре на други део вашег првог питања јер се ради о заблуди која није тако ретка. Наиме, многи мисле да телесне вежбе шкоде срцу и да ту треба бити посебно опрезан. Оваква мишљења су не само погрешна него и – штетна. Срце „воли“ рад и оптерећења па му зато треба изићи у сусрет тј. натерати га да брже ради. Тиме не само што се јача срчани мишић него и срце постаје способније за рад а самим тим и дуговечније. Важно је само да оптерећења којима га излажемо не буду превелика и да се срце, као што то рецимо радимо и са машинама, постепено уводи у рад: претходно га треба загрејати. Зато слободно вежбајте и то систематски јер срце (и не само оно) не воли паузе и повремена оптерећења.

Тегови од 5 килограма могу да представљају одговарајуће оптерећење приликом извођења многих вежби али треба знати да ће они мање утицати на развој снаге а више на обликовање тела и издржљивост у покретима. Све у свему, вежбе са оптерећењем су веома корисне поготову ако се изводе сваког дана.

Први број „Забавника“ објављен је 28. фебруара 1939. године и у њему су поред стрипа о Микију нашли место и Попај, Брик Брадфорд, Баш Челик, Усамљени јачах, Мала Ана, Џим из џунгле, Мали Џони, Паја и Риста спортиста.

СПЕЦИЈАЛИСТА

Молимо вас да нам одговорите да ли анестезиолог мора да има завршен медицински факултет?

ВАЊА И МИША,
Београд

Анестезиолог може да буде само лекар и то под условом да је завршио специјализацију из анестезиологије.

ЖЕЉЕНО ДЕТЕ

Молимо те да нам објасниш поријекло наших имена.

ДАНКА и ЖЕЉКА,
Сарајево

Данка је изведено од речи дан, односно од имена звезде Данице и Жељка од именице жеља што означава жељено, вољено дете.

СЛИКА САФЕТА ЗЕЦА

У броју 1636, од 6. маја, са задовољством сам прочитао текст о другу Титу под насловом „Волио је да гледа људе у очи“. Међутим, изненадио сам се кад сам у потпису испод фотографије уједно имена Сафета Зеца, аутора те слике, угледао неко друго име, колико ја знам име вашег новинара. Молим вас реците ми шта је у питању!

Фазлија Хаџић
Добој

Добро сте приметили: грешком у штампарији, уместо имена Сафета Зеца, као аутора те дивне слике друга Тита, појавило се име нашег новинара. Извињавамо се читаоцима и аутору.

БЕЗАЗЛЕН

Желим да те питам да ли је исто изгубити невиност и не бити невин. Шта је уопште невиност? Да ли мушкарци могу да буду невини!

ГОЦА И ВЕСНА
Лозовик

Речи невин и невиност имају вишеструко значење. За неког се каже да је невин ако нема никакве кривице, ако је безазлен, морално чист, непокварен. Међутим, ту исту реч употребимо и за неког, свеједно да ли је у питању жена или мушкарац, ко није живео сексуалним животом. Изгубити невиност, значи почети сексуални живот.

ЛАСЕРОМ НА ОКО

Молим вас да ми одговорите да ли професор Јовановић са Офталмолошке клинике у Вишеградској улици лечи очни притисак уз помоћ ласера? Чуо сам и да професор Краснов из Москве ради те операције, па ме интересује да ли је и то тачно?

Б. Г.
Сарајево

На клиници за очне болести у Вишеградској 22 у Београду већ седам година постоји Кабинет за примену ласера којим руководи примаријус С. Јовановић. Међутим, пошто тебе интересује могућност примене ласера у лечењу глаукома (повећаног интраокуларног притиска), потребно је да се са одговарајућим упутом јавиш доценту др Синиши Баковићу који ради у истој установи. Информација коју си чуо о доктору Краснову је тачна.

ОКРЕНИ ГЛАВУ И ЗАЖМУРИ

Имам 18 година и велики проблем ми представља то што не знам да се пољубим: сви младићи са којима сам се забављала оставили су ме због тога. Потражила сам савет од другарица, али су оне умрле од смеха. Надам се да ћеш ми ти помоћи.

ЧИТАТЕЉКА из Пирота

Твој проблем није баш толики колико ти се то чини. Најважније је да се одлучиш на први корак тј. пољубац. За то је потребно да ти се неки младић заиста допада и да желиш да га пољубиш. А љубљење и није баш нека наука: прisetи се само филмова и глумаца којима се дивиш, верујеш им, за које навијаш па и – плачеш. Они само окрену главу – да им не би сметао нос – затворе очи и... то се деси. Сигурни смо да ћеш само први пут имати трему, после ће пољупци падати сами од себе.

ЦАРИНСКИ ПРОПИС

Чуо сам да по најновијим царинским прописима могу да увезем робу у вредности до 5000 динара. Интересује ме да ли се то односи и на техничку робу, рецимо, на неки мали касетофон, грамофон, итд.

МАРКО,
Панчево

Информација коју си чуо тачна је: приликом уласка у земљу можеш да унесеш касетофон под условом да он не буде скупљи од 5000 динара. Наравно, на робу коју си унео платићеш царину.

СВЕТО ДРВО

Испред Техничке школе у Бања Луци расте дрво чији лист шаљем. Мој тата који доста путује каже да слично нигде у нашој земљи није видео. Интересује ме, а верујем и многе моје сутрађане, како се зове то дрво и како је могло ту да израсте као и да ли је заиста једино у Југославији.

ВЕЉКО МИРКОВИЋ,
Б. Кидрича 23
Бања Лука

Лист који си нам послао је са такваног светог дрвета будистичких калуђера. Gynkgo biloba, како му је латинско име, јесте као и чувена Панчићева оморика терцијарни реликт и сматра се једним од ретких живих фосила. У Азији га има по будистичким манастирима и храмовима а у Европи и на другим континентима га саде по парковима као украсно дрво. Због лепог лепезастог листа чест је становник и наших паркова. Gynkgo biloba је голосеменица чије зрело семе, кад почне да трули, ужасно сирди (на измет). Плодове ређају само женска стабла, наравно под условом да се у близини налазе мушка.

ДА НЕ БУДЕ ГОРЕ

Измазала сам мајицу „ОХО“ лепком и покушала да је очистим али ми то није пошло за руком. Остала је прилично велика флека. Постоји ли неки начин да је уклоним? Молим те и да ми одговориш где могу да купим велике постере?

ИВАНА,
Батајница

Уклонити флеку коју је направио „ОХО“ лепак није баш једноставно, па ти зато саветујемо да више ништа не покушаваш сама већ да мајицу однесеш у неку од „Етиленових“ радионица за хемијско чишћење. Пошто их у граду има више, даћемо само две адресе, Зелени венац 4 и Париске комуне 13.

Постере потражи у некој од књижара на Теразијама.

ШКОЛА ГИТАРЕ

- Акорди — Теорија — Мелодије
- Нотално свирање
- Модерна музика, хитови, рок — I и II део. Сваки приручник по 220 дин. Попуст 70 дин. за сваки следећи наручени приручник.

Плаћате поштару. Васиљевић Милуц пострестант 11101 Београд

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Петар Милатовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петковић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ Македонска 29 11001 Београд Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 65. —
СР НЕМАЧКА	ДМ 115. —
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 107. —
ФРАНЦУСКА	Ффр. 267. —
ШВЕДСКА	Шкр. 271. —

Уплате из иностранства слати на дебитни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

